

Xəbər
Azərbaycana
qarşı 46.1 maddəsi -
iqtidar
oktyabrın 25-nə
qədər
nə etməli?
yazısı səh.3-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 27 sentyabr 2017-ci il Çərşənbə № 198 (6812) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Böyük güclərin məkrli "Kürdistan projesi" - əsas hədəf

Bu planın Azərbaycana təsiri də istisna deyil; ekspertdən şok açıqlamalar və çıxış yolları...

yazısı səh.7-də

ABŞ 145 siyasi məhbusun azadlığını istəyir

yazısı səh.3-də

Yaxınlaşan seçki ili - Qərbdən müdaxilə olacaqmı?

yazısı səh.6-də

"Qazprom" Azərbaycana niyə qayıdır" müəmməsi

yazısı səh.9-də

Adnan Oktar:

"Biz təriqət, mən isə şeyx deyiləm"

yazısı səh.10-də

Qarabağa dair daha bir diplomatik həmlə

yazısı səh.11-də

"Ağ qızıl" yığımı - ölkəmiz nə qədər qazanacaq...

yazısı səh.12-də

Dubay Prokurorluğu azərbaycanlı uşağın oğurlanmasını təsdiqlədi

yazısı səh.14-də

Yeni cəza növü gəlir - elektron bilərik...

yazısı səh.15-də

Daha bir erməni təxribatının qarşısı alındı

yazısı səh.11-də

Nefti bahalaşdıran iki mühüm səbəb: Tramp və Bərzani

yazısı səh.12-də

ATV-də zəhər kimi "Səhər"

ŞEYXLƏ SAVAŞ VƏ ABUTALİBOVUN DİSKİ-ATV RƏHBƏRLİYİ NİYƏ BİTİRİLDİ...

Turan İbrahimovun yeni sezonda verilişini bərpa edərək yenidən öz ampuvasında efirə çıxması iqtidarın səbrini daşırdı-bütün rəhbərlik qovuldu, MTRŞ yeni sədri təqdim etdi; 2012-ci ildə İbrahimovlardan alınan ATV-də "ikinci zəlzələnin" sirri...

musavat.com
Toğrul İsmayil

yazısı səh.5-də

Regiondakı enerji nəqli şəbəkəsi təhdidlə üz-üzə

"Müharibə regionu partladacaq. Gürcüstan isə..." - Amerikadakı "beyin mərkəz"indən xəbərdarlıq; ABŞ həmsədrlikdən gedir, bəs sonra?

yazısı səh.8-də

Şahin Cəfərli:
"Kürd millətçilərinin xəritələrində Azərbaycana ərazi iddiası var"

yazısı səh.13-də

Mübariz Əhmədov

Politoloqdan İsrailə bağlı şok iddia: "Nüvə silahları yoxdur"

yazısı səh.9-də

REAL partiyaya çevrilir, sədri isə olmayacaq

yazısı səh.5-də

Bakıda keçirilən beynəlxalq ekoloji aksiyaya çərçivəsində Mərdəkan çimərliyi tullantılardan təmizlənib

Ölkənin bir sıra nüfuzlu şirkətləri, dövlət qurumları və qeyri-hökumət təşkilatları bir araya gələrək bütün dünyada qeyd olunan Beynəlxalq Sahilyanı Təmizlik Günü çərçivəsində Mərdəkan çimərliyində genişmiqyaslı təmizlik aksiyası keçirib.

Bakı - 25 sentyabr 2017-ci il. Bu il sözügedən aksiyada 500-dən artıq insan iştirak edib və sahilyanı ərazi 6 tona yaxın tullantıdan təmizlənib. Tədbirin təşkilatçıları qismində "Coca-Cola" şirkəti, "PAŞA Bank", "Bakcell" şirkəti, "ASAN School" könüllülük məktəbinin "Yaşıl ASAN" təşəbbüsü və "Let's Do It Azerbaijan" proqramı (letsdoitworld.org) çıxış edib. Aksiya Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi, Xəzər Rayon İcra Hakimiyyəti və "Təmiz Şəhər" ASC-nin dəstəyi ilə keçirilib. Bildirək ki, tədbirin informasiya dəstəyi Xəzər TV tərəfindən həyata keçirilib.

Artıq uzun illərdir ki, dünyanın bir çox ölkəsi hər il sentyabr ayının üçüncü şənbə gününü Beynəlxalq Sahilyanı Təmizlik Günü kimi qeyd edir. Sahilyanı Təmizlik Günü Yer kürəsində su hövzələri sahillərinin tullantılardan təmizlənməsinə yönələn ən irimiqyaslı könüllü hərəkətdir. Bu məqsədlə on minlərlə insan könüllü olaraq yaşadıkları ərazilərin sahillərini tullantılardan təmizləyirlər. Azərbaycan da bu beynəlxalq ekoloji aksiyada artıq 8 ildir iştirak edir.

"Artıq səkkiz il ardıcıl olaraq "Coca-Cola" və ölkənin bir sıra nüfuzlu şirkət və təşkilatları ekoloji aksiyaya keçirərək Xəzər dənizinin sahillərini tullantılardan təmizləyir. Bizim üçün cəmiyyətin ekoloji rifahı hər bir insanın və ümumilikdə bütün cəmiyyətin rifahı kimi vacibdir. Aksiya çərçivəsində sahilyanı ərazini 6 tona yaxın tullantıdan təmizləyə bildik. Yüzlərlə insanın könüllü olaraq sahilyanı əraziləri təmizləməsinin böyük maarifləndirici əhəmiyyəti var. Sözügedən tədbir artıq bayrama çevrilib və onun sayəsində təbiət təmizlənir. Ümid edirik ki, ildən-ilə hər kəs ətraf mühitə daha məsuliyyətli yanaşacaq və gələcəkdə analoji aksiyaların keçirilməsinə ehtiyac qalmayacaq", - deyərək "Coca-Cola" şirkətinin Qafqaz və Mərkəzi Asiya üzrə kommunikasiya meneceri Elşad Fərzəliyev qeyd edib.

"Bu il aksiyaya ilə bağlı daha geniş məlumatlandırma kampaniyası həyata keçirilib, daha çox iştirakçı cəlb olunub. Hər il daha çox insanın bu ekoloji aksiyaya qoşulduğunu görmək bizim üçün çox sevindirici haldır. Hər il bizə qoşulan yüzlərlə gəncimiz ətraf mühitin tullantılardan təmizlənməsinə nə qədər həssas yanaşırlarsa, dəniz sahillərini çirkləndirənlər də bu məsələyə o qədər həssas yanaşmalıdırlar. Mən istərdim ki, könüllülərimiz sadəcə bu tədbirə qoşulmaqla kifayətlənməsinlər, həm də öz yaxın ətraflarında olan insanları təbiəti qorumağa təşviq etsinlər. Bakcell şirkəti isə öz növbəsində qarşıdakı illərdə də bu böyük layihəyə dəstək verməyə hazırdır", - deyərək "Bakcell" şirkətinin Korporativ kommunikasiya bölməsinin rəhbəri Süheyra Cəfərova bildirib.

"Ötən il "ASAN könüllüləri" tərəfindən irəli sürülmüş "Yaşıl ASAN" təşəbbüsü çərçivəsində təşkil olunan Novxanı sahilyanı təmizlik aksiyasında ilk olaraq 300 nəfər "ASAN könüllüsü" iştirak edib. Lakin artıq 3 ildir ki, bu aksiyada 400-dən çox könüllümlə Xəzər rayonunda sahilyanı ərazini məişət tullantılardan təmizləyirik. Bu aksiyaya qoşulmaqla ASAN Könüllülük Məktəbinin "Yaşıl ASAN" təşəbbüsü olaraq cəmiyyətimizə "ətraf mühiti təmiz saxlayaq" mesajı veririk. Düşünürəm ki, aksiyada iştirak etmiş yüzlərlə gənc bu təşəbbüslə həm də sosial məsuliyyətlərini dərk etmiş oldular. Gələcəkdə də bu cür təşəbbüsləri dəstəkləməyə hazırdırlar", - deyərək "Yaşıl ASAN" təşəbbüsünün rəhbəri Səkinə Həsənova bildirib.

"Xəzəri Qoruyaq!" şüarı altında Mərdəkan çimərliyində keçirilən aksiyaya çərçivəsində təxminən 6 tona yaxın tullantı yığılaraq Balaxanı poliqonuna göndərilib. Hər il çimərlik mövsümünün sonunda gənclərin, şirkət əməkdaşlarının, onların ailə üzvlərinin iştirakı ilə keçirilən sahilyanı təmizlik aksiyası ölkədə ekoloji durumun yaxşılaşdırılması, əhəlinin maarifləndirilməsi və ətraf mühitə məsuliyyətlə yanaşma prinsiplərini təbliğ edir. Bütün aksiyaya iştirakçıları təşkilatçılar tərəfindən nəqliyyat, idman köynəkləri, sərnişəndirici içkilər və qida, həmçinin təmizlik üçün lazımı ləvazimatlarla təmin olunmuşdur.

Qeyd edək ki, Azərbaycanda son 8 il ərzində keçirilən analoji birgünlük aksiyaya çərçivəsində Xəzər dənizinin çimərliklərinin 35 hektara yaxın ərazisi 27 ton məişət tullantısından təmizlənib. Təmizlənən ərazilərdən toplanan tullantılar qeydə alınaraq "Ocean Concervancy" beynəlxalq təşkilatına göndərilir. Həmin məlumatlar isə öz növbəsində dünya su hövzələrinin təmizlənməsi haqqında ölkələr üzrə beynəlxalq hesabatlarda əks olunur.

Xatırladaq ki, builki aksiyaya qoşulan sırasında "Green Baku" ekoloji gənclər birliyi, Azərbaycan Velosiped İdmanı Federasiyası, Milli Olimpiya Komitəsi, AFFA, ADA Universiteti və "Youth Inc." gənclərin sahibkarlıq proqramı yer alıb.

Baş pediatri uşaqlar arasında yayılan xəstəlikdən danışdı

Son günlər Azərbaycanda uşaqlar arasında qusma, ishal, qızdırma halları artıb. Valideynlər uşaqların boğaz ağrısı, temperaturun artması, öskürəklə müşayiət olunan virusa yoluxmalarından şikayətlənirlər. Hətta allergiya-meyilli uşaqlarda dəridə qızartıların və səpkilərin əmələ gəldiyi bildirilir. Günlərlə davam edən və 39 dərəcədən aşağı düşməyən temperatur herpangina xəstəliyinin əlaməti hesab edilir.

Keskin virus infeksiyasının yayılması ilə bağlı xəbərlərə respublikanın baş pediatri Nəsim Quliyev aydınlıq gətirib. Baş pediatri virtualaz.org-a bildirdiyinə görə, uşaqlar arasında hər hansı qarxulu xəstəlik yayılmayıb, epidemiyə yoxdur.

Baş pediatri sözlərinə görə, havalar qənaətbəx keçdiyinə və ciddi soyuma baş vermədiyinə görə mövsümi xəstəliklərdə artım müşahidə olunmur: "Temperatur tədricən enir. Kim deyirsə ki, uşaqlar çox xəstələnilir, düz demirlər. Gəlin bizim xəstəxanaya baxın, kimlər müraciət edir, özü-

nüz görün. Hazırda ölkədə çox geniş yayılan və ciddi problem yaradan elə bir xəstəlik yoxdur".

Baş pediatri həmçinin Türkiyəyə istirahətə gedən ailənin uşağında koksaki virusunun tapılması ilə bağlı xəbərə də aydınlıq gətirib. Onun sözlərinə görə, Azərbaycanda bu virusa yoluxma halı qeydə alınmayıb və sensasiya xətinə belə məlumat yayılır: "Məlumat yayıblar ki, guya kimse

Türkiyəyə istirahətə gedib, onun uşağı orada müayinə olunan zaman bu virusa yoluxduğunu aşkar çıxıb. İndi bu sensasiyanı Bakıda yayırlar. Düzdür, belə xəstəlik var, o, ilk dəfə Amerikada Koksaki qəsbəsinde qeydə alınıb. Dünyanın hər yerində, o cümlədən bizdə də rast gəlinə bilər, burada qeyri-adi heç nə yoxdur. Lakin bizdə bu virus qeydə alınmayıb və hazırda ölkəmizdə heç bir narahətədiçi problem görünmür".

İki yaşlı körpəyə yardım edək

Əziz dostlar! Şəkilə gördüyünüz bu cocuğun mərhəmətə, yardıma ehtiyacı var. 30.11.2015-ci ildə anadan olmuş Sadıqzadə Əli Etibar oğlunda həkimlər talassemiya xəstəliyi aşkar ediblər. Uşağın sağalması üçün ona ilik köçürülməlidir. Əməliyyat xərəcə aparılmalıdır. Bu əməliyyat 130 min dollara başa gəlir. İmkanlı və yardımsevər insanlarımızdan xahiş edirik, Əli balaya yardım etsinlər, onun həyatda qalması üçün ailəsinə dəstək olsunlar.

Bank Respublika.
 Hesab nömrəsi: 380194402357900401
 Şəxsiyyət vəsiqəsinin nömrəsi: 15074169
 Əlaqə nömrəsi: +99470 258-64-68

"Akif Əlinin cəzalandırılması mənlilik deyil"

"Akif Əlinin cəzalandırılmasına mən baxmıram. Bir də təkrar edirəm, ağılma batmır ki, Akif belə bir söz danışsın".

APA-nın xəbərinə görə, bunu baş nazirin müavini Abid Şərifov deyib.

"Onun cəzalandırılması mənlilik deyil, mən belə işlərlə məşğul olmuram", - deyərək baş nazirin müavini qeyd edib.

Qeyd edək ki, Nazirlər Kabinetinin mətbuat xidmətinin rəhbəri Akif Əli ABŞ-da vəfat edən azərbaycanlı alim Lütfi Zadə haqda xoşagəlməz ifadə işlədi.

Bundan sonra mətbuatda onun cəzalandırılacağı ilə bağlı məlumatlar yayılıb.

Rusiyada karantin elan olundu

Rusiyanın Saratov, Nijni Novqorod və Volqoqrad vilayətlərində donuzlarda Afrika taunu aşkar edildi.

Xəstəliyin qeydə alındığı ferma və təsərrüfatlarda karantin elan olunub. ("Trend")

Xəstəliyə yoluxan heyvanların sayı hələlik açıqlanmayıb. Məlumatda qeyd olunur ki, xəstəliyin ferma ərazisinə düşməsi, heyvanların xəstələnməsi faktı epidemioloji cəhətdən araşdırılacaq.

Qeyd edək ki, bir müddət öncə eyni hal Estoniyada heyvan təsərrüfatlarından birində qeydə alınmışdı.

Prezident NATO-nun xüsusi nümayəndəsi ilə görüşdü

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev sentyabrın 26-da NATO baş katibinin Qafqaz və Mərkəzi Asiya üzrə xüsusi nümayəndəsi Ceyms Appaturayı qəbul edib.

Ceyms Appaturay NATO adından ölkəmizin bu təşkilatla etibarlı tərəfdaşlıq həyata keçirməsinə görə minnətdarlığını ifadə edib. Ceyms Appaturay Azərbaycanın Əfqanıstandakı sülhməramlı missiyaya verdiyi böyük töhfəyə görə də təşəkkürünü bildirib.

Prezident İlham Əliyev ölkəmizin Əfqanıstanda beynəlxalq sülhməramlı əməliyyatlarının dəstəklənməsi üçün sadıq olduğunu vurğulayaraq bildirib ki, Azərbaycan təkcə NATO ilə əməkdaşlıq çərçivəsində deyil, eyni zamanda, Əfqanıstanla müxtəlif sahələrdə ikitərəfli əməkdaşlıq, o cümlədən iqtisadi və investisiya sahələrində əlaqələr həyata keçirir.

Görüşdə Azərbaycan-NATO əməkdaşlığından məmnunluq ifadə olunub, Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli ilə bağlı danışıqların hazırkı vəziyyəti və perspektivləri ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

Söhbət zamanı prezident İlham Əliyev Ermənistan tərəfinin danışıqların imitasiyası ilə məşğul olduğunu deyib və bu prosesin dayandırılması üçün əlindən gələni etdiyini bildirib.

Beynəlxalq Bankın daha bir vəzifəli şəxsinin məhkəməsi başlayır

"Azərbaycan Beynəlxalq Bankı" ASC-nin Nərimanov filialının Külli miqdarda mənimləmədə təsirləndirilən xəzinədarı Eynal Səfərovun cinayət işi məhkəməyə göndərilib.

APA-nın xəbərinə görə, cinayət işi Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinə hakim Samir Əliyevin icraatında araşdırılacaq. Məhkəmənin hazırlıq iclası sentyabrın 27-nə təyin edilib.

İttihama görə, Səfərov Eynal Ramiz oğlu öz qulluq mövqeyindən istifadə edərək, ona etibar edilmiş külli miqdarda özge əmlakını qəsdlə mənimləməklə talayıb.

Gerb, himn və bayraqla bağlı qanunlar dəyişəcək

Azərbaycanın dövlət bayrağı, dövlət himni və dövlət gerbi ilə bağlı Konstitusiyaya qanunların dəyişikliyi müzakirəyə çıxarılaçaq.

APA-nın məlumatına görə, bununla bağlı məsələlər Milli Məclisin 2017-ci il payız sessiyasının qanunvericilik işləri planına daxil edilib.

İşlər planında "Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı haqqında", "Azərbaycan Respublikasının Dövlət gerbi haqqında" və "Azərbaycan Respublikasının Dövlət himni haqqında" qanun layihələrinə əlavə və dəyişikliklərin müzakirəsi yer alıb.

Layihələrin məzmunu hələlik açıqlanmayıb.

İşlər planı MM-in payız sessiyasının oktyabrın 2-də keçiriləcək ilk plenar iclasında müzakirəyə çıxarılaçaq.

Türkiyənin müdafiə naziri bu gün Bakıya gəlir

Türkiyənin milli müdafiə naziri Nurəddin Caniklinin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti sentyabrın 27-də Azərbaycana səfər edəcək. MN-dən APA-ya verilən məlumata görə, səfər çərçivəsində Türkiyə nümayəndə heyətinin Azərbaycanın Müdafiə Nazirliyi və digər dövlət strukturlarında rəsmi görüşlərinin keçirilməsi, həmçinin Azərbaycan və Türkiyə Hərbi Hava Qüvvələrinin "TurAz Qartalı - 2017" birgə taktiki-uçuş təlimlərinin bağlanmış mərasimində iştirakı nəzərdə tutulub.

Səfər sentyabrın 29-dək davam edəcək.

Hava kəskin dəyişir: bəzi yerlərdə qar yağacaq

Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi hava şəraitinin dəyişəcəyi barədə xəbərdarlıq edib. Virtualaz.org nazirliyin Milli Hidrometeorologiya Departamentinə istinadən bildirir ki, Bakı və Abşeron yarımadasında sentyabrın 27-28-də hava şəraitinin qeyri-sabit keçəcəyi, aralıq yağış yağacağı, bəzi yerlərdə intensiv olacağı gözlənilir. Şimal-qərb küləyi əsəcək, aralıq güclənəcək.

Havanın temperaturu 5-7 dərəcə enəcək.

Azərbaycanın rayonlarında sentyabrın 27-dən ayın sonunadək hava şəraitinin qeyri-sabit keçəcəyi, şimşək çaxacağı, aralıq yağış yağacağı, bəzi yerlərdə leysan xarakterli intensiv olacağı, dolu düşəcəyi, yüksək dağlıq ərazilərdə sulu qara, qara keçəcəyi gözlənilir.

Qərb küləyi əsəcək, ayrı-ayrı yerlərdə aralıq güclənəcək. Havanın temperaturu 5-8 dərəcə enəcək.

Çaylarda sululuğun artacağı, bəzi dağ çaylarından qismüddətli sel keçəcəyi ehtimal olunur.

ABŞ-ın ATƏT-dəki nümayəndəliyi bir sıra ölkələrdə insan haqlarının vəziyyətinə dair bəyanat yayıb. Sənəddə Azərbaycanla bağlı da hissə yer alıb. ABŞ nümayəndə heyəti bildirib ki, Azərbaycanda sonuncu müstəqil informasiya agentliyi olan "Turan"-ın direktoru Mehman Əliyevin azadlığa buraxılmasını alqışlayır.

"Biz həmçinin Azərbaycan hakimiyyətinin müxalifətçi Natiq Cəfərlinin üzərindən ittihamların götürülməsi və "Azadlıq" qəzetinin maliyyə direktoru Faiq Əmirinin azad edilməsi barədə qərarını alqışlayırıq. Biz hakimiyyəti Mehman Əliyevin üzərindən ittihamların və ölkədən çıxışına qoyulan məhdudiyyətin tam götürülməsinə çağırırıq"-deyər, bəyanatda bildirilir.

ABŞ diplomatlarının yaydığı bəyanatda o da qeyd olunur ki, araşdırmaçı jurnalist Xədicə İsmayıl və vəkil İntiqam Əliyevin ölkədən çıxışına qoyulan qadağanın götürülməsi də vacibdir: "REAL Hərəkatının lideri İlqar Məmmədov daxil olmaqla, 145-dən çox adam siyasi məhbus hesab olunub. Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi İlqar Məmmədovun xeyrinə qərar çıxarsa da o, hələ də həbsdədir. Onların hamısı heç bir şərt olmadan azad edilməlidir".

ABŞ-ın ATƏT-dəki nümayəndəliyinin bu bəyanatı ölkəmizdə ciddi etiraz doğurmaqla yanaşı, bəyanatda bir sıra diqqətçəkən məqamlar var. Belə ki, indiyə qədər beynəlxalq qurumlar ölkəmizdə siyasi məhbusların olduğunu deyir, amma Azərbaycanda bu sayda siyasi məhbusun olmadığını etiraf edirdilər. Amma bu dəfə tam əksi olaraq,

ABŞ 145 nəfər siyasi məhbusun azadlığını istəyir

Elman Nəsirov: "Bəyanat Leyla Yunus və Xədicə İsmayılın hazırladığı qondarma məhbus siyahıları ilə üst-üstə düşür"

ABŞ nümayəndəliyi bir növ hüquq müdafiəçisi Leyla Yunusun 160 nəfərlik siyasi məhbus siyahısını qəbul edir. Bu ilin əvvəllərindən başlayaraq, yalnız L.Yunusun siyahısında bu sayda siyasi məhbusun adı yer alırdı. Doğrudur, araşdırmaçı jurnalist Xədicə İsmayılın da hazırladığı siyasi məhbus siyahısı var idi ki, orada 94 nəfər məhbusun adı yer alırdı.

ABŞ-ın ATƏT-dəki nümayəndəliyinin bəyanatında bir maraqlı məqam da odur ki, dindarların adları da 145 nəfər məhbusun siyahısında yer alır. Halbuki beynəlxalq qurumlar dindarları siyasi məhbus kimi qəbul etməkdə ehtiyatlı davranırlar.

Politoloq, deputat Elman Nəsirov hesab edir ki, növbəti dəfə Qərbin müəyyən siyasi dairələrinin saxta hazırladığı hesabatla üz-üzə qalmışdır: "Məsələ ondadır ki, bu dəfə ABŞ-ın ATƏT-dəki nümayəndəliyi guya Azərbaycanda 145 nəfər siyasi məhbusun olduğu

barədə mövqe bildirib. Bu yanaşma kökündən yanlışdır. Bu, Azərbaycanda faktiki "Beşinci kolon" funksiyasını həyata keçirən müəyyən bəlli siyasi qrupların sifariş əsasında hazırladığı hesabatlardan götürülmüş bir mövqedir. Ölkə prezidenti dəfələrlə beynəlxalq kürsülərdən bəyan edib ki, Azərbaycan demokratik inkişaf yolunu seçmiş bir dövlətdir. Bugünlərdə keçirilən BMT-nin Baş Məclisinin 72-ci sessiyasında bu məsələlərə toxundu və dünya dövlətlərinə, beynəlxalq KİV-lərə çatdırıldı ki, Azərbaycan demokratik yolla inkişaf edir, ölkədə söz, mətbuat və ifadə, dini azadlıq tam şəkildə müdafiə olunur. Azərbaycanda heç bir zaman siyasi məhbus olmayıb, ola da bilməz. İnsan haqlarının müdafiəsi dövlətimizin əsas işlərindən biridir. Azərbaycanda, bəli, məhbuslar var. Lakin bu məhbuslar siyasi deyil. Konkret cinayət əməlinə görə insanlar hüquqi məstəvidə cəzalandırılıb. Dövlətçilik əleyhinə fəaliyyət

göstərən, Azərbaycan qanunlarına riayət etməyən, cinayət-kar yol seçmiş insanlar var. Onlar təbii ki, cəzalandırılmalıdır. Hər bir kəs cinayət əməlinə görə cəzalandırılır. Müəyyən dairələr var ki, görürlər cinayət əməlləri onları gec-tez həbsxanaya aparacaq, bu səbəbdən siyasi bəyanatlar verirlər. Həbs edildikləri zaman başlayırlar ki, müəyyən vaxt siyasi bəyanat vermişdim. Təəssüf hissi ilə qeyd edirik ki, ABŞ-ın ATƏT-dəki nümayəndəliyi belə bir qərəzli bəyanat verir. Baxanda görürsən ki, bu bəyanat Leyla Yunus və Xədicə İsmayılın hazırladığı qondarma məhbus siyahıları ilə üst-üstə düşür. Görünən odur ki, Amerikadakı müəyyən siyasi dairələr Leyla Yunus və Xədicə İsmayıl kimi şəxslərin hazırladığı hesabatlarla istinad edirlər. Onlar üçün digər möhtəbər mənbələrə istinad etmək lazım deyil. Hər kəsə bəllidir ki, Leyla Yunus və Xədicə İsmayıl fəaliyyətlərində konkret cinayət əməli olduğuna

ni yanaşmanın şahidi deyilik. Buna ikili standartlar deyirlər. Təəssüflər olsun ki, ABŞ-ın ATƏT-dəki nümayəndəliyi bu cür yanaşmadan xilas ola bilməyib. Biz dəfələrlə bu cür ədalətsiz yanaşmaların şahidi olmuşuq. Bu cür yanaşmaların Azərbaycana heç bir təsir gücü yoxdur".

Hüquq müdafiəçisi Novella Cəfəroğlu bildirdi ki, Azərbaycanda siyasi məhbuslarla bağlı yumşalma olan kimi beynəlxalq

görə həbs edilə bilər. Onlar buna görə də hüquqi məstəvidə cəzalandırılıblar. Belə insanların yalanları əsasında Azərbaycanda siyasi məhbusların olduğunu demək tamamilə qəbul edilməzdir. Xalqımız sifariş əsasında hazırlanan belə yanaşmaları qəbul etmir. Dini fəaliyyətlərində radikalizm, terrora çağırış elementləri olduğuna görə həbs edilmiş dindarlar da o siyahıdadır. Halbuki Amerika "Əl-Qaidə"ni, İŞİD-i terror təşkilatı elan edib. Belə olan təqdirdə maraqlıdır ki, bir yerdə olan insanlar terrorçu olmaqda ittiham edə bilərlər, amma ölkəmizdə eyni cür məşğuliyət yolunu seçmiş qüvvələrə qarşı ey-

qurumlar bu cür bəyanatlarla çıxış edirlər: "Həmişə hakimiyyət normal addım atıb, siyasi məhbusları azad etməyə başlayanda sanki beynəlxalq qurumlarda qıcıq oyanır. Azərbaycanda siyasi məhbus var. Bu məhbusları azad etmək vacibdir. Amma ölkəmizdə 145 nəfər siyasi məhbus yoxdur. Bu qədar siyasi məhbusun olduğunu deməklə məsələni qəlizləşdirirlər. Mehman Əliyevi, Faiq Əmirini azad ediblər, yəni müəyyən addımlar atırlar. Azərbaycan dövləti bu addımları atır, bundan sonra da atacaq. Hökumətimiz özünü elə aparmalıdır ki, Amerika bizə söz deməsin".

□ Cavanshir ABBASLI

Azərbaycana qarşı 46.1 maddəsi-iqtidar oktyabrın 25-nə qədər nə etməli?

Fərəc Quliyev: "Azərbaycan rəhbərliyi doğru qərar verəcək"

Mirvari Qəhrəmanlı: "Azərbaycanın özü bu biabırçılığa son qoymalıdır"

Avropa Şurası Nazirlər Komitəsi Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsinin qərarını icra etmədiyinə görə Azərbaycan hökumətinə xəbərdarlıq etmək barədə qərar qəbul edib. Komitənin sentyabrın 19-21-də keçirilən iclasının yekunlarına əsasən katibliyə tapşırılıb ki, REAL sədri İlqar Məmmədovun işi üzrə müvəqqəti qətnamə layihəsi hazırlansın.

Layihədə ölkənin Avropa konvensiyasının 46.1 maddəsi (Avropa Məhkəməsinin qərarını icra etməmək) üzrə öz öhdəliyini yerinə yetirməməsi ilə bağlı məsələnin Avropa Məhkəməsinə çıxarılması barədə Nazirlər Komitəsinin niyyəti ilə əlaqədar Azərbaycana rəsmi xəbərdarlıq nəzərdə tutulur.

Əgər 2017-ci il oktyabrın 25-dək İ.Məmmədovun azadlığının təmin olunmasında irəliləyiş olmasa, qətnamə komitənin həmin tarixdə keçiriləcək iclasına çıxarılaçaq. Bu barədə Avropa Şurasının mətbuat xidmətinin məlumatında deyilir.

Avropa Şurasının 68 illik praktikasında 46-cı maddə hələ tətbiq edilməyib.

46-cı maddənin tətbiqinin mahiyyəti ondan ibarətdir ki, Nazirlər Komitəsi AİHM-in qərarları

nin icra edilməməsi məsələsinə məhkəmənin özüne verir. Əgər sonuncu belə nəticəyə gəlsə ki, qərarın icra edilməməsi halı baş verib və o, hüquqi əsasdan məhrum edilib, ölkənin təşkilat qarşısında öz öhdəliyini yerinə yetirməməsi ilə bağlı müvafiq tədbirlərin görülməsi məqsədilə məsələ baxılmaq üçün yenidən Nazirlər Komitəsinə çıxarılır. Bu tədbirlər sanksiya xarakteri daşıyır.

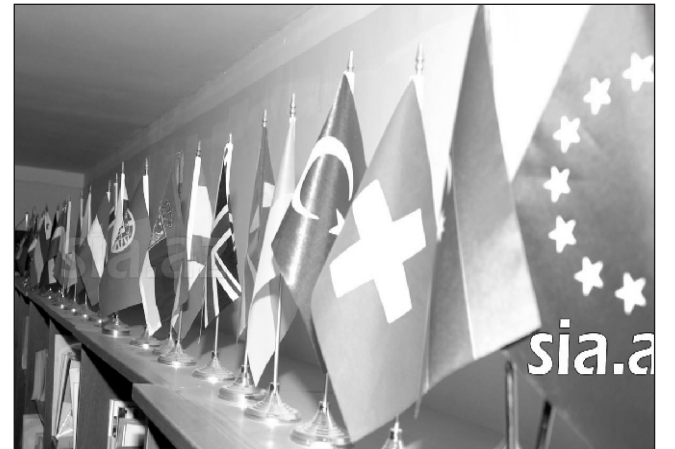
Ekspertlər Azərbaycan adına çox ciddi təhlükəli vəziyyətin yaranacağını və bunun üçün də ölkə iqtidarının REAL sədri barəsində tələblərə uyğun qərar çıxarmasını vacibliyini vurğulayırlar. Əks halda, oktyabrın 25-dən sonra Azərbaycanın Avropa Şurasından çıxarılması məsələnin daha da aktuallaşacağını qeyd edirlər. Xatırlayırınsızsa, günlər öncə Avropa

Şurasının baş katibi Tyorbyorn Yaqland açıq şəkildə ölkəmizi qurumdan çıxarılmaqla hədələmişdi. İndiki şəraitdə möhtəbər qurumu tərk etməyin yalnız Azərbaycanın ziyanına olduğu vurğulanır.

Azərbaycan Milli Dirçəliş Hərəkatı Partiyasının sədri, deputat Fərəc Quliyev məsələyə iki prizmadan yanaşır: "Mən özüm 8 il həbsdə olmuşam. Bütün məhbusların Allah qapılarını açsın. Onun tərəfdarıyam ki, günahları olanlar cəzalarının böyük hissəsini çəkəndən, səhvlərini anlayandan sonra azad olunsunlar. Bu istiqamətdə ölkəmizin birinci xanımı Mehriban Əliyevanın dəfələrlə təklifləri olub, nəticədə amnistiyaya aktları qəbul edilib. Cənab prezidentin də çoxsaylı əfv sərəncamları olub. Bu istiqamətdə humanist siyasətin yeridilməsinin tərəfdarıyam. Məsələnin ikinci tərəfi bundan ibarətdir ki, Avropa təsisatları Azərbaycana bu cür diktə ilə yanaşmalıdırlar. Əvvəla, məhkəmə-

nin qərarına ölkənin icra və qanunverici strukturu belə qarışa bilməz. Bu, müstəqil bir strukturdur. Avropa qurumları hüquq üstünlüyündən danışırlar, hüquq dövlətinin olmasını istəyirlər. Amma bu məsələlərdə təzyiqləndir istifadə edirlər. Bu doğru yanaşma deyil. Hər hansı bir qərarın, onların tövsiyə və istəklərinin həyata keçməməsinə görə 46-cı maddəni tətbiq etmək istəyirlər. Amma nəzərə almaq lazımdır ki, Azərbaycan torpaqlarının işğal edilməsi ilə bağlı 20 ildən artıqdır 4 qətnamə qəbul olunub. Lakin Ermənistan qarşı heç bir sanksiya qəbul olunmayıb. Bu onu göstərir ki, Azərbaycana qarşı münasibət qərəzlidir. Hesab edirəm ki, bu amillər nəzərə alaraq, Azərbaycan rəhbərliyi doğru qərar verəcək".

Hüquq müdafiəçisi Mirvari Qəhrəmanlı hakimiyyəti uyaran açıqlamalar versə də, Azərbaycanın Avropa Şurasından çıxarılması məsələsinin müzakirəyə çı-

xanılmayacağını düşünür: "Nə üçün hər dəfə Avropa Şurasında Azərbaycanın məsələsi müzakirə olunmalıdır? Dövlətimizin adı mənfəi yerlərdə çəkiləndə hər bir Azərbaycan vətəndaşı kimi mən də narahat oluram. Hökumətdə təmsil olunan şəxslər də bundan narahat olmalıdırlar. Azərbaycanın Avropa Şurasından çıxarılmağının sözü gündəmə gələndə qədər iqtidar islahatlar aparmalı idi. İlk növbədə, ölkədə siyasi məhbus anlaşıqı gündəmə çıxmalıdır. Əgər bir ölkədə 5 siyasi məhbus varsa belə, demək, o ölkədə insanların hüquqları boğulur. Bu baxımdan, Azərbaycan hakimiyyəti qərarlarına hörmət edib, bir çox insanı 1 sayılı Bakı İstintaq Təcridxanasından azad etməlidir. İlqar Məmmədovla birlikdə həbs edilən şəxslər artıq iki ildir azadlıqdadır. Amma onun həbsdə saxlanması absurd bir məsələdir. O, çoxdan azad olunmalı idi. Azərbaycanın Avropa Şurasından çıxarıla bələcəyi ilə bağlı məsələyə gəlincə, gələcək ay qərar qəbul edilməsi

üçün müzakirəyə çıxarıla bilər. İqtisadi sanksiyaların olacağını düşünmürəm. Çünki böyük neft layihələri həyata keçirilir. Bəzən siyasi partiyalar fərəhlə iqtisadi sanksiyaların ölkəmizə qarşı verilməsindən söz açırlar. Amma anlamırlar ki, onların özləri deyil, əhali əziyyət çəkəcək. Açıq, hələ bilinmir ki, hansı mexanizm tətbiq olunacaq. İki cəzanı birdən vermə bilməzlər, yəni İlqar Məmmədovla bağlı veriləcək qərarla birlikdə Azərbaycanın Avropa Şurasından çıxara bilməzlər. Azərbaycanın özü bu biabırçılığa son qoymalıdır. Hökumət vətəndaş cəmiyyətini öldürüb, indi beynəlxalq təşkilatların verdikləri hesabatlarla möhtəc qalıblar. Halbuki bu hesabatlar Azərbaycanın hüquq müdafiə təşkilatlarının hesabatları əsasında olmalıdır. Azərbaycan Avropa Şurası qarşısında götürdüyü öhdəlikləri tam yerinə yetirməlidir. Orada olan deputatlarımız nə qədər danışıqlar da, qayıtdıqları zaman "2" almış şagirdlərə oxşayırlar".

□ Cavanshir ABBASLI

Siyasətçilər xəbərləri hansı telekanallardan alır?

Yerli kanallara baxan yoxmuş...

Son aylar dünyada yenidən gərginlik artıb. Azərbaycan teleməkanında xəbər proqramlarının zəif olması insanların digər ölkələrin xəbər məkanından informasiya almağa məcbur edir. Araşdırılan zaman məlum olur ki, artıq tamaşaçılar xarici telekanallara yerli kanallara nisbətən daha çox baxır, informasiyanı həmin kanallarda axtarırlar. Maraqlıdır, bəs siyasətçilərimiz dəqiq informasiya və xəbər əldə etmək üçün hansı kanalları izləyir?

Milli Məclisin deputatı Fazil Mustafa dəqiq informasiya əldə etmək üçün heç bir yerli telekanalı izləmədiyini bildirdi: "Daha çox internet mediasından istifadə edirəm, işimə yararlıdır. Kanal olaraq isə daha çox Rusiya TV-lərini izləyir, orada debatlar maraqlıdır. Amma bütövlükdə televiziya baxmağa marağım yoxdur. Çünki informasiyanın obyektivliyi mənə bir qədər inandırıcı gəlmir".

Ümid Partiyasının sədri İqbal Ağazadə də yerli televiziya kanallarını izləmədiyini dedi:

"Heç bir yerli TV-ni izləmərəm. Xarici telekanallardan isə "Euronews"u izləyirəm".

Politoloq Şahin Cəfəri isə televiziya kanallarını izləməyə vaxtı olmadığını dedi:

"Vaxt tapanda əsasən 3 kanaldan informasiya almağa üstünlük verirəm: ABŞ-ın CNN, Rusiyanın RBK, Türkiyənin NTV kanalı. Əslində hazırkı texnoloji inkişaf dövründə TV-lərin informasiya mənbəyi kimi önemi azalıb. İnsanlar öz smartfonları ilə istənilən yerdə, istənilən saatda asanlıqla internetə daxil olub, məlumat əldə edə bilərlər. Hətta televiziya kanallarını izləmək üçün mütləq televizoru açmağa da ehtiyac qalmayıb, smartfon, iPad vasitəsilə TV kanallarını rahatlıqla izləmək mümkündür. Ona görə də mən informasiya ehtiyacımı daha çox internet vasitəsilə ödəyirəm".

Ağ Partiyasının sədri Tural Abbaslı xəbərləri adətən müxtəlif televiziya kanallarından aldığını vurğuladı: "Çünki adətən TV kanal hansı dövlətdirsə, xəbər də o dövlətin siyasi baxış və maraqlarına uyğun təqdim olunur. Odur ki, mən eyni informasiyanı müxtəlif TV kanallarının müxtəlif növ təqdimatında izləyirəm. Bu zaman məlumat barədə özüm üçün obyektiv təsəvvür yaratmaq şansım olur. Regionumu və Azərbaycana təsir imkanlarını nəzərə alaraq əsasən məlumatları 3 kanaldan alıram. Bunlardan birincisi Türkiyənin NTV xəbər kanalı, digəri Avropanın mövqeyini sərgiləyən "Euronews", sonuncusu isə Rusiyanın mövqeyini ortaya qoyan ORT və RTR kanallarıdır. Hələlik xəbərləri bu kanallardan alıram və məni qane edir".

Politoloq Elçin Mirzəbəyli isə qeyd etdi ki, mümkün qədər bütün yerli kanalları izləməyə çalışır: "'Xalq Cəbhəsi' qəzetinin və bir neçə xəbər saytının baş redaktoru kimi gündəlik işim informasiya ilə işləməkdir. Bu baxımdan, istədiyim informasiyanı ən müxtəlif leqal vasitələrlə əldə etmək imkanım var. Ölkədə yayımlanan bütün telekanalları mümkün qədər izləməyə çalışıram. AzTV, İctimai TV, ATV, CBS, Lider, ARB, Xəzər televiziyanında yayımlanan siyasi proqramlara imkan düşdükcə baxıram. Xarici telekanallardan CNN, NTV (Türkiyə və Rusiya), TRT, ATV (Türkiyə), Rossiya 24, Russia Today və digərlərini izləyirəm. Rusiya telekanallarında yayımlanan xəbərləri və siyasi tok-şoularda səslənən fikirləri Kremlin ovqatını müəyyənləşdirmək üçün izləyirəm. Adətən çox yorulanda Rusiya telekanallarına yayımlanan siyasi tok-şouları və "analitik proqramları" izləyirəm. Çünki heç bir komediya kanalında bundan yaxşı məzhəkə tapmaq mümkün deyil".

□ Xalidə GƏRAY

Sentyabrın 24-də Almaniyada keçirilən parlament seçkilərində 3-cü yer tutan Almaniya Üçün Alternativ Partiyası (AFD) həmsədri Frauke Petri istefa verib. Siyasətçi parlamentdə müstəqil deputat kimi fəaliyyətini davam etdirəcək. Petrinin partiyanın mülayim qanadında yer aldığı, rəhbərlikdə təmsil olunan bəzi şəxslərlə yola getməyi haqda yerli mediada iddialar yer alıb.

Neonasistlərin Almaniyaya parlamentinə

düşmələri yəhudiləri və miqrantları qorxudur

Yəhudilər Almaniyanın qorxulu hala gələcəyindən ehtiyatlanır, türk miqrantlar isə tendensiyanın yüksəlməsindən narahatdır

Qeyd edək ki, parlament seçkilərində ifrat sağçı, qaçqınlar və İslam dini əleyhinə çağırışları ilə məşhur olan Almaniya Üçün Alternativ Partiyası (almanca abreviaturası AFD) səslerin 12,6 faizini qazanaraq Federal Məclisdə 94 mandat əldə edib. Məhz bu nəticə məlum olduqdan, yeni neonasistlərin parlamente düşməsi bəlli olduqdan sonra Almaniya da etirazlar təşkil olunub. Paytaxt Berlinə və əsasən böyük şəhərlərdə etiraz mitingləri təşkil olunub. Etirazçılar neonasistlərin parlamente buraxılmamasını tələb ediblər.

Neonasistlərin parlamente düşməsi İkinci Dünya savaşından sonra ilk hadisədir. Almaniya da ifrat millətçiliyin tarixi qədim olsa da, AFD 2013-cü ildə qurulub. Bu, Almaniya da qaçqınların sayının 1 milyona çatması və ölkədə narazılıqlara səbəb olması ilə eyni vaxta təsadüf edir. Qaçqınlarla qarşı olan İslam əleyhdarları AFD elektoratını təşkil edir.

BBC-nin xəbərinə görə, parlament seçkilərinin ilkin nəticələri açıqlandıqdan sonra AFD lideri Aleksandr Qoland "Almaniyanı dəyişmə sözü" verib. Neonasistlərin lideri baş nazir Merkeldən hesabat tələb edəcəklərini bildirib.

Maraqlıdır ki, ilkin araşdırmalara əsasən AFD səslerin böyük hissəsini keçmiş Şərqi Almaniya ərazilərindən alıb: 21,5 faiz. Qərbi Almaniya isə seçicilərin yalnız 11 faizi AFD-yə dəstək verib. AFD artıq Türkiyəyə münasibət bildirib. Partiyanın sözcüsü deyib ki, Türkiyədə jurnalistlərin və Almaniya vətəndaşların həbs edilməsi xəbərləri alırlar. Eyni zamanda deyib ki, Türkiyə Avropanın bir parçası olmasa da,

bu ölkə ilə yaxşı əlaqələr olmalıdır.

Qeyd edək ki, AFD ötən il keçirilən bələdiyyə seçkilərində paytaxt Berlinə 14,2 faiz səs alaraq əyalət məclisinə daxil olub. Bundan başqa, Saksoniya-Anhalt əyalətində 24, Baden-Vürtembergdə 15, Reinhard-Pfalz əyalətində isə 12 faiz səs alaraq əyalət məclisində təmsil olunub.

Almaniya İkinci Dünya müharibəsindən sonra ilk dəfə neonasistlərin parlamente təmsil olunması siyasi baxımdan ciddi hadisədir. Çünki digər Avropa ölkələrində sağçı partiyalar daha əvvəl də uğur qazansalar da, Almaniya bu tendensiya yenidir. Təbii ki, bunun da səbəbləri var. Həddən artıq qaçqınların gəlməsi, Yaxın Şərqdə müharibələr, İslam düşmənçiliyi təbliğatı və qaçqınlarla yerli əhali arasında ortaya çıxan münaqişələr bu tendensiyanın cücməsində mühüm rol oynayıb. Doğrudur, hələlik siyasi ekspertlər 13 faizlik nəticənin Almaniya dövlətinin siyasətinə ciddi təsir etməyəcəyini düşünür. Amma bu qənaət ilkin yanaşmadır. Parlamente 90-dan artıq deputatı olan partiyanın qanun və qərarlara təsir etmək imkanları da artacaq. Üstəlik, bu vəziyyət ölkədə sağçı daha da hərəkətləndirəcək.

Bu vəziyyət Türkiyəyə münasibətlərə də təsir edəcək. Onsuz da son illərdə Almaniya Türkiyəyə qarşı münasibət soyuqlaşmışdır. Bu ilin əvvəlindən başlayaraq Hollandiya, Avstriya kimi ölkələrlə yanaşı, Almaniya da Türkiyə ilə münasibətlər təftişçi, ehtiyatlı yanaşma tendensiyası güclənib. Ehtimal ki, yeni parlamentin fəaliyyəti zamanı bu daha da güclənəcək. Ümumilikdə isə Avropanın aparıcı ölkəsində

sağın qələbəsi digər ölkələrə də ciddi təsir edəcək.

Ancaq Almaniya neonasistlərin siyasətdə yüksəlişi ən çox bu ölkədəki yəhudiləri və miqrantları narahat edir. Məsələ ondadır ki, Almaniya artıq uzun illərdir ki, ən çox miqrant qəbul edən, onlara yüksək şərait yaradan ölkələr sırasındadır. Yəhudilər, xüsusən də nisbətən yaşlı nəsil də nasistlərin yüksəlişindən artıq narahatlıqlarını bildiriblər. "Frans-Press" agentliyinin xəbərinə görə, "Auşvitz" düşərgəsindən xilas olmuş və hazırda İsraildə yaşayan Saul Oren adlı yəhudi "artıq Almaniya bir düşmənimiz var" deyib. Yəhudi əsilli adam deyib ki, Avropa artıq bu tendensiyanın qarşısını almaq üçün bir iş görə bilməyəcək. Berte Bادهi adlı bir fransalı yəhudi isə Almaniya seçkilərinin nəticələrindən "şok olduğunu" deyib. Hətta etiraf edib ki, indi daxilində uşaq vaxtı alman əsgəri ilə qarşılaşdığı zaman yaşadığı hissə var.

İsrailin Almaniya səfiri olmuş Avi Primor isə AFD-nin yüksəlişini dünyada baş verən proseslərin təsiri ilə əlaqələndirib. O, bu işdə ABŞ-dakı son prezident seçkilərinin və konkret olaraq Trampın seçilməsinin də təsirinin olduğunu düşünür.

Ancaq AFD-nin ikinci şəxsi Aleksandr Qoland yəhudiləri narahat olmamağa çağırıb. O deyib ki, partiya və onun proqramında yəhudiləri narahat edəcək bir şey yoxdur. Ancaq mətbuat yazır ki, Qoland özü daha əvvəl "Almaniyanın iki dünya müharibəsinin məsuliyyətini çiyinlərindən atıb veteranların qürurunu dağıtmaq olduğunu" deyib.

AFD-nin seçki uğuru Almaniya yaşayan və sayları

3 milyona çatan Türkiyə əsilli vətəndaşları da narahat edir. BBC-nin məlumatına görə, bu seçkilərdə 90-a yaxın türk əsilli şəxs namizəd kimi iştirak etsə də, onlardan yalnız 14-ü seçilib. Sosial Demokrat Partiyasından 6 türk əsilli şəxs, Yaşillər Partiyasından isə 5 türk əsilli şəxs deputat seçilib. Sol Partiyadan isə 3 türk Almaniya Bundestaqına girə bilib.

Seçkinin nəticələrini Almaniya mətbuatına şərh edən türk əsilli deputatlar AFD-nin qazandığı nəticələrdən narahatlıqlarını bildiriblər. Sosial Demokrat Partiyasından Cansel Kızıltepe AFD-nin uğurunu "Almaniya tarixində qara bir səhifənin açılması" adlandırıb. Kızıltepe İkinci Dünya müharibəsindən sonra nasistlərin yenidən parlamente düşməsinə "çox ağrılı" hadisə adlandırıb.

Qeyd edək ki, Almaniya yalnız son bir neçə ildə 1 milyondan çox qaçqın mühacirət edib. Ağ radikal millətçilərin parlamente düşməsi bu kəsimi də ciddi narahat edir. Məsələ ondadır ki, daha əvvəl də AFD liderlərinin miqrantlar barədə kəskin fikirləri olub. İndi hələlik AFD deputatlarının sayının azlığı, siyasi iqtidara ciddi təsir etməyəcəyi haqda fikirlərə səbəb olur. Ancaq ümumilikdə bu tendensiyanın yüksəlməsi miqrantları narahat edir. Sosial şəbəkə vasitəsilə əlaqə saxladığımız azərbaycanlı miqrantlar hələlik ümumi olaraq narahatlıq üçün bir əsas olmadığını, hər hansı dəyişiklik gözləmədiyini desələr də, bu vəziyyətin ölkədə miqrantlara qarşı dövlət orqanlarında münasibətin dəyişməsinə, ifrat millətçilərin ayaq açmasına gətirəcəyindən narahatdırlar.

□ KƏNAN

ATV-də zəhər kimi "Səhər"

ATV kanalında efirə gedən "ATV Səhər" proqramı sentyabrın 26-da yayımlanmayıb. Turan İbrahimovun müəllifi olduğu "ATV Səhər" verilişində bu ilin may ayında sabiq vitse-spiker, hazırda deputat olan Arif Rəhimzadənin məlum "türk deyiləm" sözlərindən sonra T.İbrahimov onun barəsində tənqidi ifadələr işlətməyi ki, bu səbəbdən də onu efirdən uzaqlaşdırmışdılar.

Başqa bir iddiada isə deyilir ki, T.İbrahimov Milli Şuranın aprelin 8-də keçirdiyi etiraz aksiyasına dəstək ifadə edən fikirlər səsləndirdiyi üçün efirdən uzaqlaşdırılmışdı. T.İbrahimov isə yayılmış xəbərləri "fantaziya" hesab edərək verilişin dayandırılmasını "mövsümün bitməsi" ilə izah etmişdi. Amma o, ATV-dən birdəfəlik uzaqlaşdırılmadı və telekanalın ictimai-siyasi məsələlər və ictimaiyyətlə əlaqələr departamentinin rəhbərliyindəki fəaliyyətinə davam etdi.

Verilişin bir daha efirə qayıtmayacağı gözlənilsə də, sentyabrın 18-dən T.İbrahimov "qaldığımız yerdən" deyərək yenidən iki saatlıq proqramını bərpa etdi. Amma qısa müddətdə də T.İbrahimovun yenidən iqtidarın nəzarətində olan bir telekanalda "özünə sərbəstlik" verdiyi nəzərə çarpırdı. İddialar var ki, proqramın birdəfəlik efirdən yığılmasına səbəb T.İbrahimovun tənqidin sərhədlərini aşması, hətta dövlətin əleyhinə ifadələr işlətməsi olub. Üstəlik, məlum olub ki, Milli Teleradio Şurası ATV rəhbərliyinə əvvəldən T.İbrahimovun və hələ ki adları məlum olmayan "digər simalarnın" efirdən uzaqlaşdırılmasını tövsiyə etsə də, kanal rəhbərliyi bunları nəzərə almayıb. T.İbrahimov isə yeni sezonda verilişini bərpa edərək

Şeyxlə savaşı və Abutalıbovun

diski - ATV rəhbərliyi niyə bitirildi...

Turan İbrahimovun yeni sezonda verilişini bərpa edərək yenidən öz amplitudasında efirə çıxması iqtidarın səbrini daşırdı-bütün rəhbərlik qovuldu, MTRŞ yeni sədri təqdim etdi; 2012-ci ildə İbrahimovlardan alınan ATV-də "ikinci zəlzələnin" sirri...

yenidən öz amplitudasında efirə çıxıb.

"Qafqazinfo" yazır ki, T.İbrahimovun yenidən "başından böyük mövzulara" müraciət

edərək iqtidara az qala dərs keçməsi başlanmaz həddə çatıb. "Hətta belə mənərə yaranıb ki, Azərbaycanda televiziya efirində kimlərsə maraqları bilərəkdən tənqid olunur. Halbuki ölkədə hansısa TV-nin efirində kiminsə hər hansı bir qrupun maraqlarını müdafiə etməsi və ya əksinə,

qalmaqla geniş münasibət bildirməsi olduğunu deyib. Belə ki, T.İbrahimov mətbuatda Allahşükür Paşazadə ilə qudası Hacı Qalib Salahzadə haqqın-

da yazılanlara münasibət bildirib.

O, canlı yayımda "bu hay-küyün ortaya çıxmasında günahkar Şeyxin qudası, keçmiş millət vəkili və onun işlətdiyi ifadələrdir" deyərək onları daha geniş auditoriya üçün ictimaiyəyə təqdim edib. "O müsahibəni mən də oxumuşdum, "Şeyxin hələ bu vəzifədə oturmaq imkanı, gücü var, hələ gəncdir və ondan sonra da, yəqin ki, varisi oğlu olar" şəklində ifadələri müzakirələri genişləndirdi. Məncə, Hacı Qalib Salahzadə bu müzakirələrdə sakitləşdirici rol oynamaq istəyirsə, gərək, ümumiyyətlə, danışıqca batır". Bundan sonra isə o, Hacı Qalibin daha ciddi qalmaqla yaratmış fikirlərinə yer ayırıb. O, Hacı Qalibin fikirlərindən sitat gətirərək "Bütün Qafqazın şeyxi, dini-mənəvi liderinin oğlu iki rükət əlavə məlumat verilsə, necə imanlıq edə bilər?" söyləyib.

Bundan başqa, "26-lar" kafesi ilə bağlı qalmaqla yada salınan T.İbrahimovun Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı Hacıbala Abutalıbovun kəskin tənqid edib, bütün bu prosesi "ssenaristi və rejissoru bəlli olan, konstitusiyaya və hüquq normalarına zidd tragikomediya kimi" qələmə verib.

"Qafqazinfo" xəbər verir ki, Bakı meri verilişdə ona qarşı aparılan kampaniyanı xüsusi diske yazdıraraq aidiyyəti şəxslərə təqdim edib. Bundan başqa, Milli Məclis, deputatlar, icra hakimiyyəti orqanları, dövlətin kadr siyasəti və s. haqqında aşağılayıcı fikirlərin səsləndirildiyi də diqqətdən yayınmayıb.

Yada salaq ki, 2012-ci ilin mayında da ATV rəhbərliyində ciddi dəyişiklik baş vermişdi. Belə ki, ATV-nin prezidenti Tağı İbrahimov, habelə onun qardaşı, telesirkətin vitse-prezident Natiq İbrahimov bir gündə tutduqları vəzifədən kənarlaşdırılmışdılar. "Azad Azərbaycan" Teleradio Şirkətinin təsisçiliyi də İbrahimovlar ailəsindən alınmışdı.

Yada salaq ki, 2012-ci ilin mayında da ATV rəhbərliyində ciddi dəyişiklik baş vermişdi. Belə ki, ATV-nin prezidenti Tağı İbrahimov, habelə onun qardaşı, telesirkətin vitse-prezident Natiq İbrahimov bir gündə tutduqları vəzifədən kənarlaşdırılmışdılar. "Azad Azərbaycan" Teleradio Şirkətinin təsisçiliyi də İbrahimovlar ailəsindən alınmışdı.

Yada salaq ki, 2012-ci ilin mayında da ATV rəhbərliyində ciddi dəyişiklik baş vermişdi. Belə ki, ATV-nin prezidenti Tağı İbrahimov, habelə onun qardaşı, telesirkətin vitse-prezident Natiq İbrahimov bir gündə tutduqları vəzifədən kənarlaşdırılmışdılar. "Azad Azərbaycan" Teleradio Şirkətinin təsisçiliyi də İbrahimovlar ailəsindən alınmışdı.

Yada salaq ki, 2012-ci ilin mayında da ATV rəhbərliyində ciddi dəyişiklik baş vermişdi. Belə ki, ATV-nin prezidenti Tağı İbrahimov, habelə onun qardaşı, telesirkətin vitse-prezident Natiq İbrahimov bir gündə tutduqları vəzifədən kənarlaşdırılmışdılar. "Azad Azərbaycan" Teleradio Şirkətinin təsisçiliyi də İbrahimovlar ailəsindən alınmışdı.

Yada salaq ki, 2012-ci ilin mayında da ATV rəhbərliyində ciddi dəyişiklik baş vermişdi. Belə ki, ATV-nin prezidenti Tağı İbrahimov, habelə onun qardaşı, telesirkətin vitse-prezident Natiq İbrahimov bir gündə tutduqları vəzifədən kənarlaşdırılmışdılar. "Azad Azərbaycan" Teleradio Şirkətinin təsisçiliyi də İbrahimovlar ailəsindən alınmışdı.

□ "YM"

REAL partiyaya çevrilir, sədri isə olmayacaq

Hərəkatın idarə heyətinin üzvü Azər Qasımlı gələcək planlarını açıqladı

Respublikaçı Alternativ Hərəkatı (REAL) oktyabrda qurultay keçirəcək. Bundan sonra təşkilat hərəkat kimi yox, partiya kimi fəaliyyət göstərəcək. Bu barədə "Yeni Müsavat"a danışan təşkilatın idarə heyətinin üzvü Azər Qasımlı bildirib ki, 24 sentyabrda keçirdikləri toplantıda Respublikaçı Alternativ Partiyasının I Təsis Qurultayının 2017-ci il oktyabr ayının 29-da keçirilməsi qərarı verilib: "Hazırda qurultaya hazırlıq işləri gedir və 29 oktyabrda qurultayımızı keçirməyi düşünürük.

Qurultayda REAL hərəkatı buraxılacaq və onun idarə heyətinin fəaliyyətinə xitam veriləcək. Keçiriləcək olan qurultayda böyük ehtimalla sədr seçməyəcəyik. Partiyanın təşəbbüs qrupunun nizamnamə layihəsinə görə partiyanın sədri qurultayın seçdiyi Məclis tərəfindən seçiləcək. Yeni bizim dü-

şündüyümüz struktur bu gün Azərbaycanda fəaliyyət göstərən bütün partiyaların strukturundan tamamilə fərqlidir. Biz partiyamızda parlament respublikası tipli bir sistem qurmağı planlaşdırırıq. Partiya Məclisini isə parlament respublikasında, parlamentin yeri və funksiyası nədirsə, o şəkildə

yaratmağı fikirləşirik. Buna görə də sədr qurultay tərəfindən deyil, partiyanın Məclisi tərəfindən seçiləcək".

A.Qasımlı bildirib ki, sədrin İlqar Məmmədov olma ehtimalı çox yüksəkdir: "Hazırda ələ yeganə namizəd də İlqar Məmmədovdur. Hələ ki başqa namizəd yoxdur, ancaq növbəti günlərdə ola bilər. Demokratik prosedür və eger namizəd çıxarsa onlar, öz güclərini yoxlaya bilərlər. Üzvlərə gəlincə isə onu qeyd edim ki, ümumiyyətlə, REAL hərəkatının üzvləri yoxdur. Sadəcə olaraq, partiya təşəbbüs qrupunun üzvləri var. Yeni kimlər partiyaya keçmək istəyirlər-

Azər Qasımlı

sə, onların hamısı Respublikaçı Alternativ Partiyasının təşəbbüs qrupunun üzvləri olublar. Qurultaydan sonra isə partiya üzvləri kimi fəaliyyətlərinə davam edəcəklər. İnsanların 99 faizi REAL hərəkatına deyil, partiya təşəbbüs qrupuna üzv

olublar. Hazırda saytımız vasitəsilə üzvlüyə müraciət etməkdə hər hansı bir problem yoxdur".

Həmsöhbətimiz söyləyib ki, partiyanın rəsmi qeydiyyatı barədə də düşünür: "Rəsmi qeydiyyat belədir ki, partiya qurultay keçirdikdən sonra 1 ay ərzində qanunda nəzərdə tutulan sənədləri toplayıb, Ədliyyə Nazirliyinə müraciət etməlidir. Biz də eyni şəkildə oktyabrın 29-dan sonra 1 ay müddətində Ədliyyə Nazirliyinə müraciət edəcəyik. Ancaq bir məsələni də qeyd edim ki, bizim üçün qeydiyyat önəmli deyil. Bizim istədiyimiz odur ki, partiyamız öz qurultayını keçirsin, təsis olunsun, onun əsas idarəedici orqanları-Məclis, Nəzarət Təftiş Komissiyası seçilsin və işlək bir mexanizim olsun. Əsas istədiyimiz budur. Təbii ki, Azərbaycanın bütün bölgələrində yerli təşkilatlarımızın olması da məqsədlərimiz sırasında. Qeydiyyatdan keçirməsələr, biz bu məsələ uğrunda da mübarizəmizi aparacağıq. Yeni məhkəməyə müraciət edəcəyik. Partiya təsis olunmadığı üçün hələ qərarımız da yoxdur".

A.Qasımlı partiya yarandığından sonra onların digər siyasi partiyalarla hansı müstəvidə münasibət quracaqları barədə

də danışib: "Digər partiyalarla münasibət, ölkədə yaranmış və yaxud da yaranacaq vəziyyətə adekvat olacaq. Hər halda, indiki mərhələdə hansısa bir partiyalarla blok birliklər şəklində fəaliyyəti qənaətbəxş hesab etmirik. Belə bir düşüncəmiz, fikrimiz yoxdur. Lakin hansısa məsələlərin müzakirəsində ikitərəfli görüşlərimizin olması mümkündür. Məsələn, ölkədəki vəziyyət, Qarabağ problemi və digər bu kimi məsələlərə bağlı müzakirələr aparacağımız təbii ki, ola bilər. Lakin konkret olaraq birlik barədə düşünmürük. Seçkilərə gəlincə isə deyim ki, bu barədə də hələ ki konkret düşüncəmiz yoxdur. Çünki bizim əsas və yeganə namizədimiz olan İlqar Məmmədov həbsdədir. Gözləntimiz isə budur ki, İlqar bəy həbsdən çıxacaq, məhkəmə vasitəsilə bəraət alıb, seçkilərdə iştirak imkanı əldə edəcək. Əgər bu olsa, təbii ki, seçkilərdə təkbaşına iştirak etməyi düşünürük. Ancaq bu olmasa, o zaman vəziyyətə uyğun olaraq qərar verəcəyik".

Qeyd edək ki, REAL-in sədri İlqar Məmmədov 2013-cü ilin yanvar ayında İsmayilli hadisələri ilə bağlı həbs edilib, 7 il müddətinə azadlıqdan məhrum olunub.

□ Əli RAİS

Qan çanağında yeni qan ocağı

Xalid KAZIMLI

Dünyada üç min civarında xalq, etnik qrup var. Onlar ümumi sayı 200-ü aşan dövlətlərdə yaşayırlar. Hər xalqın öz suveren dövləti olsa, o zaman dünyada 3 min dövlət olardı. Təsəvvür belə etmək mümkün deyil.

Bu, planetdə elə bir kaos yaradardı ki, hər şəhər, hər kənd müharibəyə girirdi və bəşər əhli çoxsaylı lokal müharibələrdə bir-birini qırıb bitirirdi.

Əslində məhəlli müharibələrin qarşısını alan kiçik xalqlar öz tərkibində ram etmiş böyük dövlətlərdir. Bəzən onlar da bir-birilə savaşırlar, arada yenə etnik qruplar qırılır.

Öz milli dövlətini qurmaq istəyən, buna müvəffəq olmadıqda, qəddar düşmənlər tərəfindən sonuncu nəfərinə kimi qırılıb qurtaran xalqlar çox olub. Tarixən soyqırırma məruz qalan o xalqların adını belə bu gün bilən yoxdur.

Hələ yüzlərlə tam və qismən assimilyasiyaya uğrayan, başqa bir millətin tərkibində əriyib gedən etnik qruplar da var. Onların bir çoxu təbii assimilyasiya yolundadır, zamanla tamamilə yox olacaqlar.

Bir milləti qırılıb qurtarmaqdan, böyük millətlərin içində əriyib yox olmaqdan qurtaran başlıca rıçaq həmin xalqın milli dövlətçiliyə malik olmasıdır.

Özümüzə gətirək. Əgər 1918-ci ildə xalqımızın böyük oğulları Azərbaycan dövlətini yaratmasaydılar, 1991-ci ildə biz həmin dövləti bərpa etməsəydik, zamanla assimilyasiya prosesi bizi də bitirəcəkdik.

Heç kəs dana bilməz, xalqımızın bir yarısı məqsədyönlü şəkildə yeridilən rusifikasiya siyasətinin qurbanı olaraq ruslaşmaqda, digər yarısı "islam ümməti" adıyla farslaşmaqda idi.

Bizi xilas edən əsas faktor xalqımızın sayının çox olmasıdır. Azsaylı xalqlar daha asanlıqla "əritmək" olur. Böyük xalqlar tam assimilyasiyaya uğratmaqdan ötrü əsrlər lazımdır.

Amma o proses gedirdi. Azərbaycan gənclərinin kütləvi şəkildə Sibirin məskunlaşdırılmasına cəlb edilməsi (BAM, komsomol putyovkasi-filan) boşuna deyildi. O zaman gənclərin tam əksəriyyəti ruslaşdırlar - özləri tam olması da, övladları artıq rusdurlar.

İranda isə ana dilində təhsil almaq yasaq idi, hələ də elədir. Dilini yaşada bilməyən xalq artıq milli kimliyini itirmək, "ərimək" yolundadır.

Yaxın Şərqi böyük etnik qruplarından biri olan kürdlərin müstəqillik sevdasına bu prizmadan baxmaq lazımdır. Onlar regionun dörd böyük dövlətinin təbəələridirlər. Ancaq yüz illərdir, nə qədər qaynasalar da, bu dövlətlərin sütun xalqlarına qarşıdırlar. Kürd milli kimliyi onları ərəblərdən də, türklərdən də, farslardan da ayırır, ayrı saxlayır.

İndi kürdlər təxminən İsrailin ərazisindən bir az artıq coğrafi məkanda özlərinə dövlət qurmaq istəyirlər. Kürd xalqının sayı ilə müqayisədə həmin ərazi azdır. Kürdlərin iştahı isə daha böyükdür. Onlar son illərdə qazandıqları hərbi-siyasi qələbələrə vəcdə gələrək daha böyük ərazilərə iddia edir, istəyirlər ki, qurmaq istedikləri dövlət böyük olsun.

Region dövlətlərini əndişələndirən də budur. Suriya və İraq kürdlərin bu ambisiyasının qarşısında duracaq halda deyillər. Onlar bu şanslarını itiriblər. Ancaq regionun iki güdrətli dövləti İran və Türkiyə Kürdüstan dövlətinin yaranmasına ona görə qarşıdırlar ki, özlərinin kürdlər yaşayan vilayətlərində separatizm dalğasının baş qaldıracağını, dövlətin parçalanmaq və labüd müharibə təhlükəsi qarşısında qalacağını bilirirlər.

Bu gedişlə elə də olacaq. Tarixən qan çanağı olmuş regionlarda yeni bir dövlətin əmələ gəlməsi qan-qadasız olmur. İsrail dövlətinin yaranması, öz ayağı üstündə durması da 6 günlük qanlı müharibədən sonra mümkün oldu. O zaman qonşu ərəb dövlətləri İsrailin mövcudluğu ilə barışmırdılar (elə indi də barışmırlar, amma dözürlər).

Tərs kimi, Kürdüstan dövləti quran şəxslər bu layihədən narahat olan dövlətləri əmin-arxıyan etmir, müstəqil Kürdüstanın onların ərazi bütövlüyünü təhdid etməyəcəyi barədə söz vermirlər. Ona görə də regionun köklü dövlətləri "İlanın böyüyüb əjdaha olması"nın qarşısını almağı düşünürlər.

Ancaq bir məsələ də var ki, ABŞ və Avropanın güdrətli dövlətləri Yaxın Şərqi yeni bir dövlətin yaranmasına rüxsət və hərtərəfli dəstək verirlər. Kürdüstan qatarının lokomotivi onlardır.

Bəs Kürdüstan dövləti qurularsa, necə bir dövlət olacaq?

Heç nə, o da qurulub başa çatsa, bildiyimiz şərq dövlətlərindən biri olacaq. Əmi prezident, qardaşoğlu baş nazir, yez-nə parlament sədri, bacanaq müdafiə naziri...

Vaşinqton Rusiyada prezident seçkisi ərəfəsində etiraz aksiyalarını maliyyələşdirə bilər. Publika.az "RIA-Novosti" agentliyinə istinadən xəbər verir ki, bunu Rusiyanın xarici işlər nazirinin müavini Sergey Ryabkov bildirdi. "İstisna etməyək ki, Vaşinqton seçki ərəfəsində etiraz aksiyalarının dəstəklənməsi üçün əhəmiyyətli maliyyə vəsaitini göndərməyə çalışacaq", - agentlik diplomatından sitat gətirib.

S.Ryabkov proqnozlaşdırıb ki, seçki yaxınlaşdıqca ölkə daxilində də vəziyyətə təsir etmək və sabitliyi pozmaq cəhdləri azalmayacaq: "Belə cəhdlər güclənəcək. Biz bu prosese tam hazır olmalıyıq".

Siyasi şərhçilər Rusiya XİN-in narahatlığının əsassız olmadığını deyirlər. Bu ilin martından Rusiyada korrupsiya əleyhinə mitinqlərin keçirildiyi və getdikcə etirazların geniş vüsət aldığı, proseslərin gedişində Aleksey Navalni kimi siyasi bir liderin üzə çıxdığı öne çəkilir. Məhz Amerikanın bu etirazlardan və Navalni fiqurundan istifadə edəcəyi, Rusiyada sabitliyi pozmaq üçün əlindən gələni edəcəyi vurğulanır.

Müzakirələrdə Azərbaycanda gələn ilin oktyabrında keçiriləcək seçkilərə də burada diqqət çəkilir. Belə ki, Azərbaycanda da müxalifətin fəallaşması gözlənilir, iqtidar isə Qərbin seçkilərə müdaxilə edə biləcəyini istisna etmir.

Politoloq Elçin Mirzəbəyli hesab edir ki, Rusiya rəsmisinin açıqlaması uğurlu gediş deyil: "Sergey Ryabkovun açıqlamasını bir neçə kontekstdən dəyərləndirmək olar. Əvvəla, qeyd edim ki, belə bir açıqlamanın dövlət rəsmisi tərəfindən dilə gətirilməsi heç də uğurlu gediş deyil. Çünki bütün hallarda Rusiyanın daxili siyasətində ciddi boşluqların olması zəiflikdən doğan narahatlığın etirafı kimi qiymətləndirilə bilər. Bu açıqlamanın digər tərəfi isə çox güman ki, Rusiyada seçkiqabağı repressiyalar üçün bəhanə yaratmaqla bağlıdır. Daha doğrusu, bu, gözlənilən bəhanənin anonsudur. Nəzərə alsaq ki, Rusiyada ölkə xaricindən maliyyələşə biləcək siyasi qüvvə demək olar ki, yoxdur, mərkəzi hakimiyyət etirazçıların bütün maliyyə kanallarını bağlayıb və yollarını kəsib, o zaman Ryabkovun anonsunu Rusiya ilə qonşuluqda olan ölkələrlə də əlaqələndirmək mümkündür. Məsələn, bəzi rus ekspertləri Mixail Saakaşvilinin Ukraynaya qayıdışını 2018-ci ildə Rusiyada keçirilən seçkilərlə əlaqələndirirlər. Onların qənaətinə görə, seçki öncəsi və seçki zamanı daxili proseslərə müdaxilə məhz Ukrayna vasitəsilə həyata keçiriləcək. Moldova ilə bağlı da ehtimallar dilə gətirilir. Görünən odur ki, Rusiyanın hakim dairələri yenə də "cadugər ovu"na çıxırlar. Və bu cadugərlər Kremlin qaralamaq istədiyi bütün postsovet respublikalarında peyda ola bilər. Şübhəsiz ki, Vaşinqton seçkilərə müdaxilə etməyə və hakim komanda-

Azərbaycanda yaxınlaşan seçki ili - Qərbdən müdaxilə olacaqmı?

Elçin Mirzəbəyli: "İki pisdən daha yaxşısını seçmək də mümkün deyil"

Elçin Mirzəbəyli

nın seçkidən zəifləmiş, parçalanmış şəkildə çıxmasına çalışacaq. Amma məsələ burasındadır ki, hazırda bu müdaxiləni siyasi texnologiyalar yolu ilə həyata keçirmək üçün heç bir mexanizm yoxdur. Rusiyada siyasi institutlar çoxdan sıradan çıxarılıb və ən yaxşı halda marginallaşıblar. Belə olduğu zaman müdaxilə fərqli və heç də arzuolunmayan müstəvilərdə baş verə bilər. Rusiya federal dövlətdir və federasiyanın subyektlərinin inkişaf səviyyəsi bir-birindən kəskin şəkildə fərqlənir. Ola bilsin ki, Ryabkovun açıqlamasında bu amil daha çox rol oynayır".

Politoloq Rusiya daxilindəki proseslərə təsir etməyin çətin olduğunu düşünür: "Sanksiyalar Rusiyaya ciddi təsir göstərəcək və getdikcə bu təsir daha qabarıq şəkildə nəzərə çarpacaq. Ən təhlükəli məqam odur ki, Rusiya sanksiyalar nəticəsində itirdiklərini postsovet məkanındakı təhdid və təzyiq xarakterli maneələri hesabına kompensasiya etməyə çalışsın. Sanksiyaları tətbiq edən tərəflər isə bu maneələrinin qarşı-

sını almaq üçün heç bir prinsipl addımlar atmırlar. Əksinə, müstəqil siyasət yürütməyə can atan dövlətləri hədəfə almaqla Rusiya üçün daha əlverişli təzyiq imkanları yaratmağa çalışırlar. Postsovet respublikalarının əlini güclən-

idare etmək üçün düşünülmüş növbəti layihədir. Rusiyanın hakim komandası parçalanmayacağı təqdirdə bu ölkədə yaxın zaman ərzində dəyişikliyə nail olmaq inandırıcı görünür. Mən Amerikanın Rusiyada hakimiyyət dəyişik-

liyində maraqlı olduğuna da inanmıram. Çünki Rusiya və təbii ki, Putin təhlükəsi ABŞ və müttəfiqlərinin arasında bir vaxt daha qabarıq görünən ziddiyyətləri kölgədə qoyub. Putin təhlükəsi Qərbi birləşməyə vadar edib. Amerikanın dünya miqyasında hegemonluğunu möhkəmləndirmək üçün əlverişli zəmin yaradıb. Rusiyanın indiki hakimiyyəti ölkənin iqtisadi potensialını Qərb dövlətləri ilə rəqabət halına gətirmədən silahlanma yarışına, geosiyasi maraqlar savaşına qalxıb. Öz-özünü zəiflədən hakimiyyətin dəyişməsinə Qərb niyə maraqlı olmalıdır ki? Rusiyanın sivil, demokratik, modern dövlətə çevrilməsi Ermənistan istisna olmaqla, bütün postsovet respublikalarının marağındadır. Lakin bu, ölkənin daxili resursları hesabına, məqsədyönlü şəkildə aparılan islahatlar hesabına baş verə bilər. Kənardan müdaxilə ilə Rusiyada heç bir müsbət dəyişikliyə nail olmaq mümkün deyil. Rusiya kimi nəhəng bir dövlətin xaosa sürüklənməsi isə bütün Avrasiya materikinə idarəolunmaz bir hala gəlməsi deməkdir. Düşünürəm ki, bu reallığı hər kəs başa düşür. Bu baxımdan, 2018-ci ildə Rusiyada keçiriləcək seçkinin ölkənin daxili siyasətini qarşıdır biləcək səviyyədə gərginliklə müşahidə olunacağına inanmıram. Azərbaycanda isə bütün proseslərin normal məcrada inkişaf edəcəyini gözləyirəm. Bunun əksi üçün heç bir əsas və zəmin yoxdur. Regionda qüvvələr balansının qorunması isə hər kəsin xeyrinədir".

□ Cavansir ABBASLI

Şimali İraq Regional Administrasiyasının keçirdiyi "Kürdüstanın müstəqilliyi referendumu"nun ilkin nəticələri açıqlanıb. Nəticələrə görə, iştirak edənlərin 93%-dən çoxu regionun müstəqilliyinin lehinə səs verib. Yekun nəticənin sentyabrın 28-də açıqlanaçağı bildirilir.

Məlumdur ki, İraq hökuməti referendumun qanunsuz olduğunu bəyan edib. ABŞ, Almaniya, Fransa və BMT nümayəndələri muxtariyyətin lideri Məsud Bərzani ilə görüşərək referendumun təxirə salınmasını istəsələr də, bu, mümkün olmayıb. BMT Baş katibi Antonio Quterreş isə referendumun bölgədə qeyri-stabillik yaradacağından narahatdır. BMT İraqın ərazi bütövlüyünü dəstəkləyir.

Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan isə deyib ki, Türkiyə kürd, ərəb qardaşlarının sülh, dinclik və təhlükəsizlik şəraitində yaşamasını istəyir və bunun üçün əlindən gələni hər şeyi etməyə hazırdır: "Hətta lazımı gələrsə, əl-ələ verib eyni torpaqda qanımızı birlikdə axıtmağa da hazırıq. Yeter ki, birlik, qardaşlıq yolundan ayrılmayaq. Türkiyənin gücü bütün təhdidlərə qarşı mübarizə aparmağa yetərlidir. Bu məsələnin sülh yolu ilə həllinin tərəfdarıyıq. Bu yol da bağlansa, o halda əlimizdəki imkanlardan istifadə üçün tələddüdülməyəcəyik. Bizim kifayət qədər gücümüzün olduğunu unutmasınlar. İraq Kürdüstanı ilə iqtisadi əməkdaşlıq, təhlükəsizlik və digər məsələlər hazırda müzakirə edilir. Ümid edirəm ki, bunların heç birinə ehtiyac qalmaz. İraq Kürdüstanı hökuməti aqlını başına yığıb, bu sonu qarancılıq olan macəradan əl çəkər".

Müstəqil Kürdüstan planının memarlarının isə referendumdan bir neçə gün əvvəl Kərkükdə gizli görüşdükleri barədə xəbərlər yayılıb. Türkiyə KİV-də yayılan xəbərlərə görə, sentyabrın 22-də keçirilən görüş Məsud Bərzaninin məsləhətçisi Xoşyar Zebarinin evində olub. Toplantıda "İsrailin dostu" kimi tanınan, ABŞ-ın İraqdakı keçmiş səfiri Zalmay Xəlilzadla birgə ABŞ işğalından sonra hazırlanan 2005-ci il konstitusiyası ilə İraqın bölünməsinə təmin edən və Bərzaniyə muxtar bölgə statusu qazandıran ABŞ diplomatı Peter Vudard Qalbrait və Fransanın sabiq XİN rəhbəri Bernar Kuşnerin də iştirak etdiyi bildirilir. Mediaya sızan xəbərlərdə qeyd edilir ki, gizli yığıncaqda Kərkükün paytaxt edilməsi, PKK ilə ortaq ordu qurulması, sərhədin aradan qaldırılması, Mosul və bir çox iri şəhərlərin Regional Hökumətin tərkibinə qatılması məsələləri müzakirə edilib. Bundan başqa, Məsud Bərzaniyə verilən təlimatlarda kütləvi köç də yer alır. Belə ki, son 10 ildə 2 milyona yaxın ərəb və türkmənə yönəlmiş köç siyasəti davam etdiriləcək. Onu da qeyd edək ki, ABŞ referendumu qarşı olduğunu açıqlasa da, Qalbrait ölkəsinin bu mövqeyini dəyişəcəyini bildirib.

ABŞ Dövlət Departamentinin sözcüsü Hizer Noyert isə dünən bəyan edib ki, keçirilən referendum bölgədə qeyri-sabitliyin artmasına və sakinlərin vəziyyətinin çətinləşməsinə səbəb olacaq: "ABŞ-ın İraq kürdləri ilə tarixən qurulmuş əla-

"Böyük güclərin məkrli" "Kürdüstan projesi" - əsas hədəf

Bu planın Azərbaycana təsiri də istisna deyil; ekspertdən şok açıqlamalar və çıxış yolları...

qələri 25 sentyabrda keçirilən və heç bir əsası olmayan referendum fonunda dəyişə bilməz. Amma biz inanırıq ki, bu addım qeyri-sabitliyin artmasına, regionun və onun əhalisinin vəziyyətinin daha da çətinləşməsinə səbəb olacaq". Noyert həmçinin referendumun kürdlərə mərkəzi hakimiyyət arasındakı münasibətləri kəskinləşdirəcəyini, məsələnin həllində şiddət və birtərəfli addımlar atılmasını dəstəkləmədiklərini bildirib. Onun sözlərinə görə, Birləşmiş Ştatlar vahid, demokratik və firavan İraqın olmasını həmişə dəstəkləyir.

Dünən o da məlum olub ki, 500 PKK silahlısı peşmərgəyə dəstək məqsədilə Qəndildən Kərkükə gəlib. Yayılan videoda PKK-çıların peşmərgə tərəfindən çətinliklə qarşılandığı əksini tapır. PKK-çılar Kərkük küçələrində üzərində liderləri Abdulla Öcalanın şəklilən plakatlara asıblar.

Referendumun təsirləri artıq İranda da özünü göstərməyə başlayıb. İranda minlərlə kürd Sənəndec, Mahabad və başqa şəhərlərin küçələrində Kürdü-

stanın müstəqilliyinə dəstək olaraq kütləvi aksiyalar keçirib. İraq politoloqu Qadir Qorkarian virtualaz.org-a bildirib ki, aksiyalar hər hansı qeyri-adi hadisə baş vermədən keçir. İraq hökuməti, separatizmdən ehtiyat edərək, artıq elan edib ki, referendumun nəticələrini və Kürdüstanın müstəqilliyini tanımır. Yeri KİV-in məlumatına görə, yürüşlərdə demək olar ki, İranda Kürdüstan əyalətinin 80% əhalisi iştirak edib.

Sözgedən referendumun keçirilməsinə Azərbaycanda da sevinən və dəstək verən tapılıb. Belə ki, Laçın Rayon İcra Hakimiyyətinin hüquq şöbəsinin müdiri Füzuli Tanıverdiyev sosial şəbəkələrdə İraq Kürdüstanında keçirilən müstəqillik referendumunu dəstəkləyən fotolar paylaşılıb. Hüquq-mühafizə orqanlarından APA-ya bildirilib ki, bu məsələ nəzərdədir, şöbə müdirinin əməlinə qanun pozuntusu müəyyən ediləcəyi təqdirdə məsələyə hüquqi qiymət verilecək.

Azad Demokratlar Partiyasının sədri Sülhəddin Əkbər bildirdi ki, Şimali İraqda keçiri-

lən, Suriya və İraqın bir sıra ərazilərini əhatə edir. Əgər keçən il 15 iyulda Türkiyədə hərbi çevriliş baş tutsaydı, Türkiyənin də bir sıra ərazilərində Kürdüstan dövləti elan olunacaqdı və son hədəf kimi İranda bölünməsi nəzərdə tutulurdu. İraq planında İranda ərazilərinin bir hissəsinin, o cümlədən Cənubi Azərbaycanın böyük bir hissəsinin, hətta Azərbaycan dövlətinin Naxçıvan bölgəsinin Kürdüstan dövlətinə daxil edilməsi nəzərdə tutulurdu. Sadəcə olaraq, keçən il böyük türk xalqı bu planı pozdu. Ona görə də indi həmin planı həyata keçirmək istəyən dairelərdə Türkiyəyə qarşı Ərdoğanı bəhanə edərək böyük nifrət yaranıb. ABŞ və İsrail Şimali İraq və Şimali Suriyada yaradacaq-ları PKK Kürdüstanı üzərindən

masından Türkiyə və İran istifadə etməlidirlər. Türkiyə və İran aralarındakı dərin fikir ayrılığına səbəb olan məzhəb məsələsini ortadan qaldırmalıdır. Bunun da yolunu vaxtında Nadir şah təklif edib - Cəfəriyyənin beşinci məzhəb kimi qəbul edilməsidir. Bunu edərlərsə, Türkiyə və İran birlik qura bilərlər. İndiki halda isə onlar bir-birlərinə inanmırlar, strateji güvən yoxdur. Strateji fikir birliyi yaranmasa, uzun müddətli birlik yaranmayacaq, müşahidə olunan birlik müvəqqəti taktiki xarakter daşıyacaq, hərə öz oyununu oynayacaq. Hərə öz oyununu oynayanda isə böyük güclər bundan istifadə edəcəklər. Böyük güclərin planının qarşısını hərə öz oyununu oynamaqla almaq mümkün deyil. Türkiyə və İran strateji əməkdaşlığa başlasalar və ardınca strateji müttəfiqlik qursalar, onları hədəfə alan məlum planın qarşısını ala bilərlər. Amma şübhəsiz ki, ABŞ, İsrail və Avropa yüz illik planlarından vaz keçəsi deyillər. Ona görə də İraq və Türkiyə anlamalıdır ki, bu, uzunmüddətli mübarizədir. Uzun müddətli mübarizə də

lən referendum regionda onsuz da mövcud olan böhranlı münasibəti daha da mürəkkəbləşdirəcək və təhlükə potensialını artıracaq: "Strateji baxımdan, yeni uzunmüddətli qiymətləndirmə aparsaq, doğrudan da narahatlıq yaradan bir vəziyyətdir. Birincisi, artıq ciddi dairelərə, o cümlədən region dövlətlərinə, onların xüsusi xidmət orqanlarına da bəllidir ki, burada ABŞ-ın, İsrailin, bəzi Avropa dövlətlərinin çox ciddi planları var. Yeni keçirilən referendum bu ciddi planlarda, meqageopolitik layihələrdə, sadəcə, bir mərhələdir. Bu plan Orta Şərqdə yeni bir dövlətin yaradılmasıdır. Şərti olaraq buna "ikinci İsrail" də deyilir. Çünki İsrailin Yaxın və Orta Şərqi idarəçiliyi üçün potensialı demək olar ki, tükənib. Yeni bir geopolitik idarəçilik alətinə ehtiyac var. Bu alət də görünür ki, Kürdüstan olaraq düşünülüb. Bu, çox ciddi, uzun müddətdir həyata keçirilməsi üçün hazırlanmış aparılan proyektir. İndi onun reallaşdırılması mərhələsidir. Onsuz da həssas, böhranlarla dolu olan bir regionda yeni dövlətin yaradılmasının özü çox böyük təhlükə potensialı daşıyır. "Kürd kartı"nın arxasında əvvəlcə SSRİ dayanırdı. SSRİ dağıldıqdan sonra bu kart ABŞ-ın və İsrailin əlinə keçdi. Əslində İngiltərə də burada var, sadəcə, arxa plandadır. Bu kartdan regionun idarəçiliyi üçün istifadə eləməyə çalışırlar".

AzDP sədri vurğuladı ki, yeni yaradılması nəzərdə tutulan dövlət regionun 4 dövlətinin ərazisini əhatə edir: "Plana görə, coğrafi olaraq Kürdüstan adlandırılan bölgə Türkiyənin, İrana qarşı vəkalət müharibəsi başlatmağı planlayırlar".

S.Əkbərin sözlərinə görə, ABŞ-ın indiki halda Şimali İraqda referendum keçirilməsinə qarşı çıxmasının başlıca səbəbi odur ki, onlar Məsud Bərzaninin dönəmində belə bu referendumu istəmədilər: "Böyük ehtimalla Bərzani hakimiyyətdən götürüləcək. Bərzani referendumu ona görə təzəşdirdi ki, adını tarixə yazsın. 2013-cü ildə onun hakimiyyət müddəti bitmişdi. Şimali İraq regional Administrasiyasının Məclisində onun partiyası məsələ qaldırdı ki, səlahiyyət müddəti iki il uzadılsın və 2015-ə qədər uzadılsın. Amma 2015-ci ildə yenidən uzatmaq istəyəndə digər partiyalar qarşı çıxdılar. Bundan sonra Məclis buraxıldı və bu vaxta qədər Bərzani qeyri-legitim olaraq iş başında qalır. Qarşıda nəzərdə tutulan seçkilərdə Bərzaninin uduzmaq ehtimalı yüksək idi. Bütün bunları nəzərə alan və tarixə düşmək istəyən Bərzani bütün çağırışları heçə sayaraq referendumu getdi. Bərzani anlayır ki, İŞİD məsələsinə son verildən sonra onu administrasiyanın rəhbəri vəzifəsindən uzaqlaşdıracaqlar. Ona görə də zamanı öz siyasi maraqları baxımından düzgün qiymətləndirdi və referendum keçirdi".

"Suriya və İraqın durumu bəllidir, param-parça vəziyyətdədir. Bəs Türkiyə və İran həmin böyük planın öz sərhədlərindən içəri daxil olmasının qarşısını ala biləcəklərmi" sualına S.Əkbər belə cavab verdi: "Çox çətin olacaq, amma qarşısını çətin də olsa ala bilərlər. Burada Rusiya və ABŞ-ın da maraqları toqquşur. Maraqların toqquş-

strateji yetərli güc tələb edir. Bunun yalnız gücləri birləşdirməklə əldə etmək mümkündür".

S.Əkbər onu da dedi ki, problemi Türkiyənin bölgəyə hərbi güc yeritməsi ilə həll etmək mümkün deyil: "Nəzərə almaq lazımdır ki, Şimali İraq Regional Administrasiyasının 115 min nəfərlik peşmərgəsi var, hələ mən PKK-nı nəzərə almıram. İkincisi, Suriyadakı PYD-nin 80 minlik silahlı gücü var və bu gücün arxasında ABŞ və İsrail kimi ciddi hərbi güclər dayanır. Ona görə də hər hansı hərbi plan hazırlanarkən bu faktorlar mütləq nəzərə alınmalıdır. Amma Kərkük və Mosul məsələsində mən nə Türkiyənin, nə İranda, nə də mərkəzi İraq hökumətinin güzəştə gedəcəyini düşünmürəm. Hər üç tərəf Şimali İraqın təcrid olunması siyasətini koordinasiya edəcəklər. Hərbi sanksiyalara gəldikdə isə burada ön plana Mərkəzi İraq hökuməti və "Həşdi-şabi" qüvvələri çıxarılacaq. İraq və Türkiyə isə Mərkəzi İraq hökumətinə hərbi yardım edəcəklər".

"Kürdüstanın müstəqilliyi adı ilə keçirilən referendumun Dağlıq Qarabağ məsələsinə hansısa şəkildə təsiri ola bilərmi" sualına isə S.Əkbər belə cavab verdi: "İstənilən separatizm hərəkatının uğuru bütün dünya ölkələrində olan separatçılara rühtandırıcı təsir göstərir. Haqqında söhbət gedən hadisə də Azərbaycana bu və ya başqa şəkildə müəyyən təsir edəcək. Ona görə də Azərbaycan bu məsələdə çox həssas olmalıdır. Separatçılığa hər hansı formada dəstək verən şəxslər nəzərdə saxlanmalıdır. Azərbaycan türkləri ayrılmalıdır".

□ Etibar SEYİDAĞA

Ləyaqətsizliyin ləğvi

Zamin Hacı
zaminhaci@gmail.com

Ölkəmizdə qanunvericiliyin möhkəmlənməsi sürətlə davam edir. Axı bizdə hər şey qanunlar əsasında baş verir. Hətta havaların soyuması da qanuna uyğundur. İnanmırsan hava məlumatı verən idarəni dinlə. Onlar vaxtaşırı belə açıqlamalar verirlər: "Hava iqlim normasına uyğundur", "İstilər aylıq göstəricidən yuxarı qalxmayıb", nə bilim, "Atmosfer təzyiqi qanunauyğun şəkildə aşağı düşmüşdür, çünki şimaldan gələn soyuq hava ilə cənub-şərqdən gələn hava kütləsi göyün yeddinci qatında bla-bla-bla..."

Elə bu sözün özündə dövlətçiliyimizin bütün gözəllikləri əksini tapıbdir: qanunvericilik. Bəh-bəh... Başqa ölkələrdə qanunlar can alıcı, qan alıcılırsa, bizdə vericidir. İnsanların rifah halını yaxşılaşdırmağa xidmət edir. Düzdür, bəzi filoloqların iddiasına görə buradakı "vericilik" ifadəsi rüşvət, şirinlik, pay, haqq verilməsini nəzərdə tutur. Ancaq yalan söhbətdir. Bizdə rüşvətخورluq keçən əsrdə, AXC-Müsavat-Millî Şura üçlüyünün hakimiyyəti illərində qalmışdır. O cümlədən, tərcüməçi-təxribatçıların versiyasına görə "qanunvericilik" sözünü ruscadakı "zakonodatelstvo" sözündən hərfi tərcümə eləmişik. Bu da inandırıcı görünür, bizdə gül kimi tərcümə, dublyaj məktəbi var. Məsələn, bir dəfə İtalyan kinosu gedirdi, aktrisa gədənin üstünə qışqırdı: "Antonio, impotent!". Cəfər Cabbarlı studiyamızın tərcüməsində o replika efiyə belənçik getdi: "Antonio, sən mənim məhəbbətimə layiq deyilsən!"

Layiq demişkən... Qanunvericiliyimizin möhkəmlənməsi istiqamətində atılan addımlardan biri elə "ləyaqət" sözünə aiddir. Deyir polis haqda qanunun düz 3 dəfə yerindən "ləyaqətsiz" sözü çıxarılaçaqdır. Həmin maddələrdə polisin hansısa peşə davranışı qaydalarını ləyaqətsiz pozması və cəzalanmasından söhbət gedir. İndən belə isə polis peşəsinə yaraşmayan hərəkət elədikdə yenə cəzalanacaq, ancaq cəzada "ləyaqətsiz" sözü olmayacaqdır.

Doğrudan da bir az poetik maddələr imiş. Ləyaqət, şərəf, vicdan, namus-qeyrət-zad - belə söhbətlər indiki dövrümüzdə arxaizm kimi səslənir, həmçinin, qanunvericiliyə uyğun gəlmir. Bir adamın ləyaqətsiz olduğunu necə tapasan? Bəlkə onda ləyaqət var, ancaq lazımı şəraiti gözəleyir, həmin vaxt üzə çıxaracaq? Yaxud, şərəfsizlik də bunun kimi. Fəlsəfi-etik, sosioloji baxımdan ləyaqəti bir adamın özünün özünə verdiyi qiymət kimi anlaşırlar. Şərəf isə başqalarının, cəmiyyətin rəyi, mövqeyidir. İndi bu baxımdan da sən hansısa polise ləyaqətsiz deyərsən, o isə özünü ləyaqətli sayar. Deməli qanunda yanlış varmış. Əslində şərəf söhbəti də mənasızdır, çünki bizdə millət pullu dəyüsusun birinin görürsən başına and içir, kasıb mərd adamı isə maymaq adlandırır.

Bundan başqa, ömürlük məhbusların cəzası azaldılacaq. 25 il "yatandan" sonra. Prinsipcə, 25 il ömürlük dustaqaqnamızın işgəncə rejimində əzab çəkəndən sonra adamı 10 il həbs cəzasıyla azad buraxmaq elə ölümlük hökmü kimi bir şeydir. Bir kinoda bunun qısa təsvirini görmüşəm: adam 20-30 illik həbsdən çıxıb özünü asır. Çünki azad həyat onun üçün artıq tamam yaddır.

Əlbəttə, gəlin kədərli şeylərdən danışmayaq. Qanunvericiliyə ediləcək dəyişikliklər sırasında narkotik asılılığı olan şəxslərin həbsdən azad olunması da var. Görünür, məhkəmələr bu işdə həddən artıq təşəbbüs göstəriblər, türmələrdə artıq boş yer qalmayıbdır. Hətta jurnalisti, müxalifətçini tutarsan, görürsən qoymağa yer yoxdur. Eyni zamanda, narkotik cinayətlərinin türməsizləşdirilməsi yolunda islahatların mənfi tərəfi də var. Necə deyərək, iki başı. Çünki elə həmin jurnalisti-murnalisti tutmaq üçün başqa maddələr fikirləşməliyə. Təklif edirəm çay olsun. Onsuz hamısı avara kimi çayxanalardan yığışdır.

Nəhayət, deyir himn, gerb, bayraq qanunlarına da dəyişiklik olacaq, ancaq bunlar nəşə çox sirrli saxlanılır. Ancaq 29 sentyabrda, deputatxana komitəsinin iclasında açıqlanacaq.

Bəlkə də himndən "namus" sözünü çıxaracaqlar...

İraq Kürdüstanındakı referendumdan sonra "Kürd kartı"nın təzədən beynəlxalq gündəmə qayıtması Qarabağ mövzusunda global güclərin diqqətinin azalacağı ilə bağlı rəylərin artmasına səbəb olub. Belə qənaət var ki, bu, bir yandan danışıqlar prosesinə supergüclərin marağının nisbətən arxa plana keçməsi ilə nəticələne bilərsə, digər yandan Qarabağa dair sülh danışıqlarının uzanması üzündən müharibə riskinin böyüməsinə gətirir. Azərbaycanın öz ərazilərinin heç olmasa, bir qismini azad etmək üçün fürsət bula biləcəyi də istisna edilmir.

Fakt budur ki, Azərbaycan və Ermənistan prezidentləri artıq ikinci ildir - ötən ilin Sankt-Peterburq görüşündən bu yana bir araya gəlmirlər. Bu da onsuz da donmuş vəziyyətdə olan danışıqlar prosesinin nə dərəcədə təhlükə kəsb etdiyinin aşkar göstəricisi sayılır. Bu üzədən regionda böyük müharibənin alovlanmaması üçün ən azından, prezidentlərin - Əliyevlə Sərkisyanın daha bir görüşünün baş tutmasını labüd kimi görürük. Ancaq görüş xətrinə görüş də nəyi dəyişəcək ki?

Bu arada ABŞ-dakı "beyin mərkəz"lərindən olan "Beynəlxalq əlaqələr üzrə şura" analitik mərkəzinin saytında sabiq amerikalı həmsədr Keri Kavano və Pol Steyrasin yer aldığı təhlili məqaləsində müəlliflər prezident İlham Əliyevlə Serj Sərkisyan arasında növbəti görüşün yeni müharibə ehtimalını azaldacağını qeyd ediblər.

Musavat.com-un məlumatına görə, analitiklər hesab edirlər ki, belə bir mümkün sammit "potensial döyüş əməliyyatlarında danışıqlar stoluna qayıdışa doğru addımı simvolizə eləmiş olardı". Onların qənaətinə, döyüş əməliyyatlarının bərpası bütün regiona, o cümlədən qonşu Gürcüstana sirayət edəcək - o Gürcüstan ki, Azərbaycan qazından asılıdır.

"Hərbi əməliyyatlar enerji daşıyıcılarının nəqli şəbəkəsini poza bilər. Cənubi Qafqazda sabitsizlik isə Vaşinqtonun onsuz da Rusiya, Türkiyə və İrənlə gərgin münasibətlərini daha da qəlizləşdirəcək. Öz növbəsində Rusiya hərbi qüvvələrinin konfliktə müdaxilə etməsi ABŞ-ın Rusiyanın çoxdankı revanşizmini önlemək səylərinə mane olacaq", - deyər müəlliflər ardınca qeyd edirlər.

Ekspertlər daha sonra Donald Tramp administrasiyası üçün Qarabağ nizamlaşdırmanın həllinin nə dərəcədə prioritet olması məsələsinə toxunublar: "ABŞ-ın Minsk Qrupundakı müvəqqəti səfiri Riçard Xoqland avqustun 28-də postundan getdi və dər-

Regiondakı enerji nəqli şəbəkəsi də təhdidlə üz-üzə

Ağ Ev Qarabağ strategiyasına düzəliş edir: sülh, yoxsa savaş projesi?

"Müharibə regionu partladacaq. Gürcüstan isə..." - Amerikadakı "beyin mərkəz"indən xəbərdarlıq; ABŞ həmsədrlikdən gedir, bəs sonra? Dövlət katibinin təklifi revanş üçün alışıb-yanan Kremlin bölgədə əl-qolunu açmağa bilər, əgər...

hal da Endrü Şoferlə əvəzlənədi - hansı ki, bu yaxınlarda Vyanada ABŞ-ın BMT-dəki müvəqqəti işlər vəkili postunu tuturdu. Bununla belə, dövlət katibi Reks Tillersonun bu ilin avqustunda Senatın Xarici əlaqələr komitəsinin sədri Bob Korkerə ünvanladığı məktub bəzi spekulasiyalara səbəb oldu. Söhbət Dövlət Departamentinin yenidən qurulması çərçivəsində həmsədrlik postunun ixtisara düşməsindən gedir. Bu mövqə qalarsa, Şofer yeni səfir postuna təyinat almaya bilər. Bu isə o anlama gələ bilər ki, ABŞ açıq şəkildə Qarabağ məsələsində öz mövqeyindən Rusiya və Fransanın xeyrinə geri çəkilib. Yəni Amerikanın ATƏT çərçivəsində nizamlaşdırma ilə bağlı maraqlarının zəifləməsi kimi anlaşıla bilər".

Məqalədə Azərbaycan və Ermənistan prezidentlərinin bu il ərzində görüşüb-görüşməyəcəyi ilə bağlı suala da toxunulur və suala cavab açıq saxlanılır: "Hər iki prezident BMT Baş Məclisinin sessiyasında iştirak elədi, lakin görüşmədilər. Bunun əvəzinə onlar öz çıxışlarında barışmaz prinsipial tələbləri (ərazi bütövlüyünə münasibətdə öz müqəddəratı təyinetmə) qabardılar, öz xalqlarına qarşı

kütləvi qətlər və hərbi cinayətlərdən danışdılar və qarşı tərəfi 2016-cı ilin aprelində təxribatlarda suçladılar. Hərçənd liderlərdən hər biri münaqişənin dinc həllinə sadıqlığı barədə qıscaca danışdılar, əslində isə onların çıxışları göstərdi ki, bu nə dərəcədə uzaq bir hədəfdir".

İstənilən halda amerikalı ekspertlər hesab edirlər ki, BMT-də nazirlərin bu ay baş tutan görüşü başqa diplomatik nümayəndəliklər, o cümlədən Türkiyə və İran üçün əla motiv ola bilər. O mənada ki, BMT meydanlarında görüşüb Dağlıq Qarabağ probleminin daha yaxşı necə həll olmaqla bağlı müzakirə aparsınlar. BMT Baş Məclisi həmçinin ABŞ-ın yeni administrasiyası üçün belə bir dinc prosesdə həyati vacib roluna sadıqlığını sübut etmək üçün əlverişli meqamdır", - deyər sonda siyasi ekspertlər əlavə ediblər.

Maraqlıdır ki, məhz məqalə çıxan gün dövlət katibi Reks Tillerson Dövlət Departamentinin 30 xüsusi səfiri vəzifəsini ləğv etməyi təklif edib. Onun sözlərinə görə, bura Suriya böhranı və Dağlıq Qarabağ münaqişəsi ilə məşğul olan diplomat-səfirələr də daxildir. Bildirilir ki, Departamentin Av-

ropa və Avrasiya İşləri üzrə Bürosu ATƏT-in Minsk Qrupunda böyük nümayəndəlik funksiyası və ştatını saxlayacaq. Yeni faktiki şəkildə həmsədrlik ləğv olunacaq.

"Vəzifə ləğv olunacaq, onun funksiyasını isə dövlət katibinin Avropa və Avrasiya məsələləri üzrə köməkçisinin müavini davam etdirəcək. Bir yer və 182 min dollar köməkçi xərclər isə Avropa və Avrasiya işləri üzrə Büronun sərəncamında qalacaq" - Tillersonun təklifində bildirilir.

Göründüyü kimi, ABŞ-dakı adıçəkilən "beyin mərkəzi" ixtisarı və qənaət adı ilə Dövlət Departamenti başçısının Minsk Qrupundakı həmsədrliyi ləğv edib, onu, sadəcə, Departamentin Avropa və Avrasiya işləri üzrə köməkçinin müaviniyə həvalə etməyi Amerika maraqları baxımından yumşaq desək, məqbul saymır. Əksinə, Rusiyanın Güney Qafqazda çoxdankı fürsət axtardığı revanş üçün, o sırada Gürcüstana təsir etməkdən ötrü əlavə təhlükəli şans kimi qiymətləndirir. Söhbət təbii ki, həm də NATO-nun, ABŞ-ın son vaxtlar qonşu Gürcüstana daha da möhkəmlənməsindən gedir.

□ **Siyasət şöbəsi**

Hazırda dünyada nüvə gərginliyi artmaqdadır. Real hərbi əməliyyatlarda bu silahdan yalnız bir dəfə - 1945-ci il avqustun 6-sı və 9-da Yaponiyanın Xirosima və Naqasaki şəhərlərində istifadə olunub. ABŞ təyyarələrinin Yaponiyanı sülhə təhrik etməsi üçün bu dəhşətli silahı tətbiq etməsi nəticəsində 300 min insan həlak olub.

Elə buna görə də dünyada bir sıra ölkələr, eləcə də terrorçu qruplaşmalar bu silahı öz arsenalında görmək istəyir. BMT-nin təşəbbüsü ilə imzalanmış "Nüvə silahının yayılmaması barədə müqavilə"yə əsasən, nüvə dövlətləri 1967-ci il yanvarın 1-nə qədər nüvə sınaqları keçirən ölkələr hesab olunur. Bu tarixdən sonra sınaq keçirən ölkələrin nüvə dövləti olması qanunsuz elan olunub. Lakin 1967-ci ildən sonra da nüvə silahını sınaqdan keçirən ölkələr az deyil. ABŞ, Rusiya, Böyük Britaniya, Fransa və Çin nüvə silahının yayılmaması sazişini imzalayıblar. Yerdə qalan dörd ölkə - Hindistan, Pakistan, İsrail və Şimali Koreya nüvə silahına sahib olsa da, sazişi imzalamaqdan boyun qaçıdır.

Maraqlıdır ki, bu ölkələr arasında İsrail nüvə silahına sahib olduğunu heç vaxt rəsmən etiraf etməyib. Lakin Təl-Əvivin bu silaha sahib olduğu iddia edilir. İsrail - 1979-cu il sentyabrın 22-də qeyri-rəsmi nüvə sınağı keçirib. Xarici kəşfiyyat məlumatlarına əsasən, 50-dən çox nüvə başlığı olan yəhudi dövləti rəsmi şəkildə bunu təsdiqləmişdir.

Bes İsrail nə üçün nüvə silahı olduğunu gizlədir?

Məsələ ilə bağlı "Yeni Müsavat" a danışan politoloq Mübariz Əhmədovlu bildirib ki, əslində nüvə silahının olması ilə bağlı məlumatları elə İsrailin özü yayır: "Heç kim deyə bilməz ki, İsraildə nüvə silahı var,

Politoloqdan İsrailə bağlı şok iddia: "Nüvə silahları yoxdur"

"İsrail qüdrətli dövlətdir, ancaq bunun böyük əksəriyyətini təbliğat təşkil edir"

yoxsa yox. Yayılan məlumatların kökü elə İsrailin özünə bağlıdır. Fikrimcə, İsraildə nüvə silahının olması qeyri-mümkündür. Çünki onlar bu silahı istifadə edə bilməzlər. Əgər işlədə bilməyəcəksə, o zaman bu silah İsrailin nəyinə lazımdır? Nəzərə alaq ki, İsrail ərazi baxımından Yaxın Şərqə çox yaxın məsafədə yerləşib, həmçinin ətrafında

ki dövlətlərlə demək olar ki, düşmən vəziyyətindədir. Ona görə də hansı düşməninə qarşı nüvə silahını işlədəcəksə, bunun zərbə dalğası, radioaktiv şüası yəhudi xalqının özünü də məhv edəcək. Ona görə də İsraildə nüvə silahının olması ilə bağlı fikirləri təbliğat xarakterli məlumatlar hesab edirəm. İsrail qüdrətli dövlətdir, ancaq bunun

böyük əksəriyyətini təbliğat təşkil edir. Doğrudan da İsrail elmi şəkildə təbliğat işini qura bilib. Bütün dünyada da hər kəs inanır ki, İsrail xalqı dünyanın ən elmi, bacarıqlı xalqları arasındadır. Ona görə də İsrail dövlətinin başında duranlar yəhudi xalqı haqqında dünyada yaranmış imicdən istifadə edib, özlərinin ideal gücə malik olduqlarını nümayiş etdirirlər. Nüvə dövləti olması hücumla yanaşı, həm də strateji müdafiə deməkdir. Hansısa ərəb dövləti İsrailə hücum edəcəksə, bu zaman düşünəcəkdir ki, nüvə obyektlərinə toxuna bilər. Bax, əsas məsələ də budur. Ona görə nüvə silahı məsələsini ortaya atırlar ki, hansısa dövlət İsrailə hücum etməyi ağılna belə gətirməsin".

Politoloq Fərhad Mehdiyev isə "Yeni Müsavat" a bildirib ki, İsrail nüvə silahının olduğunu etiraf edərsə, məlum olar ki, onlara bunu verən Amerikadır: "İsrailin özündə nüvə silahı istehsal edə biləcək infrastruktura bəlli deyil. Sual ortaya çıxar

ki, onlar bunu nə zaman başlatmış, nə vaxt qurtardılar? İsraildə 50-yə yaxın nüvə başlığının olduğu bildirilir. Ancaq əlbəttə ki, bu da dəqiq deyil. İddia olunur ki, bu nüvə başlıqlarını onlara Amerika verib. İsrailin özünün təkbaşına nüvə silahı yaratması ehtimalı yox idi. Əslində belə bir hal olmayıb ki, hansısa ölkə digər nüvə silahı versin. Adətən nüvə silahına sahib olan dövlətlər bunu özləri üzərində işləyərək ortaya çıxarıblar. Doğrudur, ola bilər ki, hansısa dövlət digərinə bu məsələdə dəstək olsun. Məsələn, bildirilir ki, Şimali Koreya SSRİ-nin dəstəyi ilə nüvə silahını əldə edib. Ancaq birbaşa olaraq təsdiqlənməyib ki, SSRİ onlara nüvə silahı verib. Amerikanın isə bütün Yaxın Şərq siyasəti məhz İsrailin ətrafında qurulub. İndi Amerika bunu siyasi, yoxsa dini məqsədlərlə edir, orası başqa mövzudur. Bütün müharibələrdə də Amerika ciddi formada İsraili dəstəkləyib. Amerikanın xarici siyasətində İsrail çox ciddi

di mövqeyə sahibdir. BMT Təhlükəsizlik Şurasında İsrail əleyhinə qoyulan qərar layihələrinə hər dəfə Amerika veto qoyub. Yəni Amerikanın İsrail sevgisi uzun zaman öncədən məlumdur. Burada bir məsələ var ki, ola bilər elə Amerika İsrailin Yaxın Şərqdəki planlarını yerinə yetirir. Deyim ki, İsrailin nüvə silahı varsa, bunu Yaxın Şərqdə istifadə edə bilər. Onların müharibələrdə davranışları bunu deməyə əsas verir. İsrail beynəlxalq hüquqa çox da riayət etmir. Götürək elə "Nüvə silahının yayılmaması barədə müqavilə"ni. Bu müqaviləyə tərəf olan dövlətlər öhdəliyə girirlər ki, heç zaman nüvə silahını düzəltməyəcək və istifadə etməyəcək. Azərbaycan da bu müqaviləyə tərəfdir. İsrail isə ümumiyyətlə, buna imza belə atməyib. Bu da onu göstərir ki, İsrail görsə dövlət kimi varlığını təhlükə altındadır, düşünmədən nüvə silahından istifadə edəcək".

□ Əli RAİS

"Qazprom" Azərbaycana niyə qayıdır" müəmması

SOCAR-la Rusiya şirkəti arasında hansısa layihə üzərində danışıqlar gedir?

"Qazprom" şirkətinin Direktorlar Şurası oktyabrın 2-də qiyabi şəkildə Azərbaycanda nümayəndəliyin açılmasını razılaşdıracaq. "İnterfax" agentliyi bu barədə xəbər yayıb. "Qazprom" 2004-cü ildən 2006-cı ilədək Azərbaycana qaz nəql edib. Lakin bundan sonra "Şahdəniz" yatağının işə düşməsi ilə əlaqədar nəql dayandırılıb.

2010-cu ildən etibarən Azərbaycan Rusiyaya qaz nəqlinə başlayıb. Nəql olunan qaz Dağıstanın "mavi yanacaq"la təchiz olunması üçün istifadə olunub. 2013-cü və 2014-cü illərdə təmir işləri ilə əlaqədar nəql bir neçə dəfə dayandırılıb. 2015-ci ildə isə nəql olmayıb. Həmin il "AzMeCo" şirkəti Rusiyadan qaz idxal etmək istəyib. Danışıqlar "Qazprom" və SOCAR arasında aparılıb.

Bes görəsən, hazırkı məqamda "Qazprom"un Azərbaycanda nümayəndəlik açmaq istəməsinin səbəbi nədir?

Milli Məclisin İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin üzvü Vahid Əhmədov "Yeni Müsavat" a açıqlamasında bildirib ki, "Qazprom" la Azərbaycanın iqtisadi əlaqələri var: "AzMeCo" şirkətini qazla təminat etmək üçün müəyyən ixrac əməliyyatları həyata keçirilir. Ancaq nümayəndəliyin açılması söhbəti yeni ortaya çıxıb. Hər bir iqtisadi qərarın arxasında siyasi məqamlar da dayanır. Bu şirkət hər zaman çalışır ki, Azərbaycan qazını xaricə ixrac eləsin. Ona da nail ola bilmə-

dilər. Biz Türkiyə vasitəsilə qazımızı xaricə ixrac edirik. Ola bilər, metanol istehsalı ilə bağlı qaza ehtiyac var. Bu səbəbdən "Qazprom" la razılaşma və sair olub. Çox güman ki, əsas səbəblər yaxın vaxtlarda açıqlanacaq".

İqtisadçı ekspert Natiq Cəfəri isə bildirdi ki, "Qazprom" la SOCAR arasında iki ilə yaxındır ki, danışıqlar aparılır: "Çox güman ki, bu danışıqların nəticəsi olaraq Azərbaycan

"Qazprom" un nümayəndəliyi açılır. Azərbaycanda Qaz Emalı Zavodu fəaliyyət göstərir, lakin tam gücü ilə işləmir. Güman ki, Rusiyadan əlavə qaz alınacaq, həm həmin zavodun tam gücü ilə işləməsinə nail olunacaq. Həm də "Qazprom" dan alınan qaz Azərbaycan vasitəsilə həm Gürcüstanın, həm də Türkiyənin ehtiyaclarının ödənilməsi üçün istifadə olunur. Azərbaycan böyük qaz layihəsini həyata keçirənə qədər üzərinə əlavə öhdəliklər götürüb. Hazırda Gürcüstanla problemlər yaşanır. Gürcüstan əlavə olaraq, 500 milyon kubmetr qaz istəyir, lakin Azərbaycan bunu çatdırıb verə bil-

mir. Türkiyə hər il Azərbaycanda 6 milyard kubmetr qaz istəyir, biz onu da çatdırıb verə bilmirik. Çünki Azərbaycanın qaz hasilatı kəskin azalır. Ölkəmizdə qaz hasilatının 2019-cu ildən sonra artması gözlənilir. Qarşıdakı iki ildə qaz ixracının artırılması üçün yeganə mənbə "Qazprom" dur. Böyük ehtimalla "Qazprom" la bununla bağlı danışıqlarda müsbət irəliləyiş var. Təəssüf ki, razılaşmanın şərtləri ictimaiyyətə bəlli deyil. Ancaq "Qazprom" un Azərbaycanda nümayəndəlik açması müəyyən razılaşmanın olmasından xəbər verir".

Ekspert vurğuladı ki, Azərbaycanın heç bir beynəlxalq layihəsində "Qazprom" iştirak et-

mir. "Nə" Əsrin müqaviləsi" ndə, nə TANAP və TAP layihələrində "Qazprom" un iştirakı yoxdur. "Qazprom" iri regional layihələrdən kənardadır. Çox güman ki, bu SOCAR-la birbaşa danışıqların nəticəsidir. SOCAR öz öhdəliklərini yerinə yetirmək, eləcə də Qaz Emalı Zavodunun tam gücü ilə işləməsi üçün hər il "Qazprom" dan 3-5 milyard kubmetr qaz almali olacaq".

İqtisadçının sözlərinə görə, burada maraqlı məqam qiymətlərdir: "Qazprom" un Azərbaycana qazı neçəyə satacağı açıqlanmır. Əgər qiymətlər Azərbaycanın xaricə satdığı qazın qiymətindən baha olacaqsa, o zaman biz burada uduza-

cağıq. Çünki Azərbaycan Gürcüstana qazı çox ucuz satır. "Qazprom" dan alınan qazın qiyməti ilə bağlı, ümumiyyətlə, açıqlama verilmir. Bu şirkətin Ukraynaya satdığı qazın qiyməti hər min kubmetrə görə 210 dollardır. Əgər Azərbaycana da eyni qiymətlə satacaqsız, burada ölkəmizin itkiləri ola bilər. Qaz Emalı Zavodu ilə bağlı itki olmayacaq, çünki emal olunandan sonra qaz xaricə daha baha satılır. Ancaq Türkiyə və Gürcüstana satılan qazın qiymətində itki ilə üzləşə bilərik".

Neft Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri İlham Şaban isə "Yeni Müsavat" a açıqlamasında Azərbaycanın Rusiyadan

qaz idxal etməsinə hər hansı zərurətin olmadığını vurğuladı: "Bu o demək deyil ki, Azərbaycan Rusiyadan qaz alacaq. Mətbuatda bu haqda gedən məlumatlar əsassızdır. Azərbaycan ötən ilin oktyabr ayından özünün qaza olan tələbatını Rusiyanın digər neft qonşusunun hesabına ödəyir. Cari ildə də bu proses davam edir. Bu nümayəndəliyin hansı zərurətdən yaranması hələ ki qarantlıq məsələdir. Xəbərdə də detallara yer verilməyib. Azərbaycan KİV-ləri onu da səhv yazır ki, "Qazprom" Azərbaycan 2000-2006-cü illərdə qaz nəql edib, bu səhv məlumatdır. "Qazprom" 2004-2006-cı illərdə Azərbaycana qaz nəql edib. 2010-cu ilin oktyabrından 2014-cü ilədək Azərbaycan qazı Rusiyanın digər şirkəti "İtera" satırdı. Hazırda nümayəndəliyin açılması, görünür, iki şirkətin gələcəyə yönəlmiş planlarından doğur. Cari ildə ARDNŞ-lə "Qazprom" rəhbərliyi arasında 3 görüş olub, bunlardan ikisi yayda - iyun və avqust aylarında baş tutub. Bu da ondan xəbər verir ki, iki şirkət arasında hansısa bir layihə üzərində danışıqlar gedir, Rusiya tərəfindən belə siqnallar gəlir. Bu üçüncü ölkədə birgə işləmək planı da ola bilər. Azərbaycan da hansısa qaz layihəsi ilə bağlı ola bilər. Hələ ki ictimaiyyətə əlavə məlumat verilməyib".

□ Nərgiz LİFTİYEVƏ

İkinci yazı

Hər şey ondan başladı ki, günlərin bir günü "Yeni Müsavat" qəzetinin redaksiyasına zəng edib, "Əməkdaşlarımızdan birini İstanbula, Adnan Oktarla (Harun Yəhya) müsahibə-görüşə dəvət edirik" dedilər. Taniyanları tanıyır, tanımayanlara isə biz anladığımız ki, A.Oktar Türkiyədəki A9 kanalının sahibi, dini kitabların müəllifi və kanalında gündəlik, canlı yayımladığı verilişlərin aparıcısıdır.

Hələlikse A.Oktarla görüşüb, həmkarım, fotoqraf Məhəmməd Türkmənle ön sırada əyləşirik. Öncədən etdikləri xəbərdarlığa görə, Məhəmməd veriləndən nə foto, nə də videogörüntü götürə bilər. Heç mənim diktofonla müsahibəni yazmağıma da icazə yoxdur. Foto və videonu özləri daha sonra göndərəcəklərini deyirlər. Səbəbini soruşanda isə "onsuz da bizdə yüksək səviyyəli çəkiliş gedir, sizin əziyyətinizə ehtiyac yoxdur" deyər cavab verilir. Bu detal belə bir informasiya deyib israr etmirəm.

(əvvəli ötən sayımızda)

- Eşitdiyimə görə, buradakı dostların dediyiniz xanımlar ali təhsillidir. Hətta aralarında iş qadınları da var. Halbuki kanardan heç elə görünməzlər. Hansı işlərdə çalışırlar, necə həyatları var? Bu sualların cavabını da bilmək istəyirəm...

- Onların hamısı kollec məzunlarıdır. Ən azı iki xarici dil bilən və hamısı yüksək ali məktəb məzunu olan dostlarımızdır. Bir çoxu da magistr dərəcəsi alıb, doktoranturaya bitiriblər. Hamısı seçilmiş, Türkiyənin öndə gələn ailələrinin uşaqlarıdır. Və hamısı çox keyfiyyətli insanlardır. Demək olar ki, hamısının işi var. Ən azından ya həyat yoldaşlarının, ya da atalarının iş yerlərində işləyirlər, işləri var. Odur ki, boş dayanmaq deyər bir şey yoxdur. Ya özlərini inkişaf etdirmək üçün çalışırlar, ya kitab oxuyur, ya da araşdırma aparırlar. Və yaxud öz sahələrində bir araşdırma, analiz işi ilə məşğul olurlar. Axsama qədr kitab oxuyan, yazan, araşdıran, çalışan insanlardır bu dostlarımız.

-Hətta bir çoxu evlidir?

- Evli olanlar var. Hətta çoxu evlidir deyər bilərik, bəli.
- Az öncə dediniz ki, verilişdəki qadınlar çox savadlı, ali savadlı, üstəlik, iş qadınlarıdır. Bəs niyə verilişdə onlar hansısa mövzuda bir fikir bildirmirlər, çıxış etmirlər, qısa da olsa nitq söyləməzlər. Məsələn, onlar sizi tərifləyir, siz də onları. Bu, verilişin konseptidir? Onlara öz savadlarını göstərmək üçün niyə fürsət yaradılmır?

- Mən zaman-zaman onlara imkan yaradıram ki, danışıqlar, biliklərini göstərsinlər. Məsələn, elmi bir nitq söyləyirlər. Çox detallı, elmi bir nitq. Latin dilində, fransız dilində qarşılıqları ilə hüceyrənin yaranmasını danışır. Hətta deyirdim, bir professorun belə açıqlaya bilməyəcəyi tərzdə danışır. Yeni hər biri dosent, professor qədr məlu-

"Efirdə gördüyünüz bu qadınların çoxu evlidir" - Adnan Oktar

Harun Yəhya ali təhsilli, magistr, alim və iş qadını "kediciklər"dən danışır; "Onlar öz savadlarını göstərərək danışıqda verilişin reytingi aşağı düşür"

"Azərbaycanda modern İslam anlayışı hakimdir"

matlıdır. Amma onlar danışıma başlayanda reytingimiz mindən beşə düşür. Mənimlə müqayisədə təbii ki. Yəni mən danışıqda reyting min idisə, onlar danışıqda beş olur. İnsanlar elmi verilişlərdən çox xoşlanmırlar. Yəni axtarıqları səmimiyyət, rahatlıq, sənət, sevgi və gözəllikdir. İnsan ruhu ona görədir. O səbəbdən də hazırda verilişin izlənmə faizi çox yüksəkdir. Bunun səbəbi bizim səmimi olmağımızdır.

- Sizin rəhbəri olduğunuz kanalla bağlı da bir neçə sualınız olacaq. Bildiyimə görə, canlı yayımlanır, sizin apardığınız verilişin də konkret vaxtı yoxdur. İstədiyiniz qədər uzadıb, qısaltırsınız. Öncə kanalın adını niyə A9 qoyduğunuzu soruşum. Təxmin edi-

du A9-un. Yeni çoxlu sayda çözümlənmə imkanı var, çox mənəna çıxa bilər.

- Kanalınızın reytingi nə qədər yüksəkdir? Heç bir reklam almadığınızı bilirəm. Bəs bu kanal özünü necə yaşadır?

- Sırf internetin bəlihi bölmü, yeni məsələn, sırf facebookdan təqib çox qısa bir zaman aralığında 38 milyondur. 38 milyon, yəni bu, ağıl almaz bir rəqəmdir.

- Nəyin sayısında?

- Qənaətimə görə, mənim səmimiyyətim sayəsində. Təbii davranmam hesabına. Çünki mən təbiiyəm, heç vaxt qeyri-səmimi heç nə etmirəm. İçimdən gəlirdi kimi davranıram. Və özüm üçün yaşamıram. Bu, alışılmış bir şey deyil. Mən sevdi-

rəm "A" sizin adınızın baş hərfindən götürüldü, 9 rəqəmini bizim üçün açarsınız? Niyə A9? Nəyin simvolu, nəyin mesajı?

- Bu kanalın adını seçəndə gördük ki, 1-dən 9-a qədər bütün rəqəmlər alınmış, bütün hərfələr də alınmış. Odur ki, edəcəyimiz bir şey də yoxdur. Ən axırda A-larda 9 rəqəmini tapdıq, boş idi. Amma təbii ki, xeyirli oldu. Mənası çox geniş olmuş ol-

larımız üçün yaşayıram. O da çox müsbət bir təsir göstərmiş ola bilər. Və hər şeyə çox gözəl baxan, pozitiv baxan bir insanam. Problemləri həll edəndən, problem yaradan yox. Hər şeyin xeyirlə bitməsinə, sevgilə həll olmasını istəyirəm. Davaya, gərginliyə heç bir zaman icazə verən bir tövrüm olmaz.

- Adnan bəy, kitablarınızla da az-çox tanışam. Olduqca yüksək keyfiyyətdə nəşr olu-

nur. Daha çox pulsuz paylaşılır. Bir çox dillərə tərcümə olunur. Az öncə də məlum oldu ki, kanalınız reklam almır. O zaman da avtomatik bu sual ortaya çıxır: hardan gəlir bu dəyirmanın suyu?

- Mənim kitablarım 1 ildə 8 milyon ədəd satılır. 8 milyon ədəd, 1 ildə.

- Pulla?

- Təbii, pulla. 8 milyon ədəd. Bu satışdan mən müəllif haqqı

bu, bizim uğurumuz. İngilis dərindən dövləti böyük bir bəla idi, hazırda panika halındadırlar. Türkiyədə dörd yüzdən artıq yazar və Rusiyadakı yazarlar da ingilis dərindən dövlətinin üzərinə gədir hazırda. Yeni bütün dünyada dəşifrə oldular. Bunda əsas uğur bizə aiddir, çünki biz qapını açdıq. Ondan sonra da insanlar bu yolda irəlilədilər. Rumilik adı altında, İngilis Rumiliyi adı altında Allahı, dini, peyğəmbəri inkar

yışını müdafiə edən insanlardır. İstər İlahm Əliyev, istər həyat yoldaşı, istərsə qızları, hamısı modern insanlardır. Amma İslamı çox gözəl, tərtəmiz yaşayan insanlardır. Halala-harama diqqət edən insanlardır. Mən bu mövzu ilə bağlı qənaətimi müşahidələrimə əsaslanaraq deyirəm. Məsələn, azərbaycanlı gənclərin çox böyük qismi oxumuş, təhsilli gənclərdir. Türk dövlətləri arasında ən çox yük-

"Biz təriqət, mən isə şeyx deyiləm"

almıram. Deyirəm ki, mənim müəllif haqqımın yerinə kitablarımı pulsuz paylaşım. Yayım evinə belə bir haqq verdim. Mənim müəllif haqqım yüksəkdir zətən. Ayrıca yayım evi reklam üçün ayırdığı büdcəni kitab paylaşmağı ayırır. İki birləşəndə isə olduqca böyük bir yekun olmuş olur. O səbəbdən də pulsuz kitablar həddən artıq çox paylanmış olur. Yoxsa satış 8 milyondur. Çünki kitablarım 73 xarici dillə tərcümə olunur.

- Sizin bu kanalı qurmaqda məqsədiniz nə idi? Yeni hər bir kanalın qurulma məqsədi, cəmiyyətə ötürmək istədiyi bir mesaj var. Bəs sizin aşılmaq istədiyiniz nədir insanlara?

- Dünyada müharibələrin dayanması, davaların dayanması, silahların qalmaması, hər kəsin bir-birini sevməsi. Din, dil, irq ayrılığının qaynaqlanan düşmənliliyin yox olması. Sosial ədalətin təmin olunması, hər kəsin varlı olması. Dünyanın hər yerinin cənnət kimi olması. Evlərin, küçələrin, bağçaların fəvqəladə dərəcədə gözəl və estetik olması. Hər kəsin bir-birinə salam verməsi, tanınması, dost olması və insanların xoşbəxt olması. Hər kəsin Allahı sevməsi, Allahdan qorxması və vicdanlı olmaları - məqsədimiz bu.

- Kanalla buna nail ola bilərsiniz? Hansı yollarla nail olmağa çalışırsınız?

- Məncə, kanal buna nail olur. Çünki darvinizm çox böyük bir bələdir və təhlükə idi, amma dünya miqyasında çökdü. Yeni

sək ali təhsilli insanlar Azərbaycandır. Oxuma-yazma faizinin ən yüksək olduğu ölkə də Azərbaycandır. İqtisadi inkişaf sürəti 35 faizdədir və bu, ən yüksək bir göstəricidir. Bu, möhtəşəm və çox-gözəl bir şeydir. Yenə də bunu Əliyev ailəsinin bəreketi və Azərbaycan insanlarının çalışqanlıq, dürüstlüyü olaraq düşünürəm. Bu gözəl ölkə ilə Türkiyənin ən qısa zamanda birləşməsinə istəyirik. İki dövlət bir millət olaraq. Amma bunu edərkən, sadəcə, Azərbaycan-Türkiyə yox, bölgədəki digər ölkələrin də, Rusiyanın da bu birliyi içinə qatılmasını istəyirik. Ermənistanın da, Gürcüstanın da qatılmasını istəyirik.

Azərbaycanla birləşdiyimiz zaman, Ermənistanın Azərbaycanı aldığını topraqların hamısını geri verəcəyini düşünürük. Hətta bu istiqamətdə açıqlamalar da verildi. Azərbaycanda bizim açıqlamalarımız yayıldıqandan bir gün sonra Ermənistan da açıqlama verdi ki, topraqları verməyə hazırdır. Mənim yazım dərc olunduqdan sonra baş verdi bu. Ermənistanın o topraqlarda edəcəyi bir şey yoxdur. O topraqların özəlliyi Türkiyə ilə türk dövlətinin arasında bir körpü olmasıdır. O körpü qəsdən qapadılıb. İndi o körpü açılacaq. İkinci olaraq, yeni Ermənistan o topraqları Azərbaycana geri verəcək. Daha sonra qətləmdə kimlər cinayətə imza atıbsa, onların hamısı qanun qarşısında cavab verəcək və hüquqi olaraq etdikləri cinayətə uyğun cəza alacaqlar. Ardınca isə Azərbaycanla Türkiyə birləşəcək, Ermənistan, Rusiya, İran daxil olacaq. Böyük və möhtəşəm bir mədəniyyət meydana gələcək. Bu, başlanğıc olacaq. Ondan sonra bölgə dünyanın ən varlı, ən atak və ən dinamik bölgəsi halına gələcək. Bunu hamımız birlikdə görecəyik.

- Azərbaycanla tərəfdarlığınız nə qədərdir? Kanalınızın Azərbaycanda filialının açılması, kitablarınızın orda yayılmasına qədər... nə kimi planlarınız var? Azərbaycanla köklünüz nə qədər dərin-dir?

(davamı növbəti sayımızda)

"Azərbaycan və Türkiyə birləşdiyi zaman Ermənistanın Azərbaycandan aldığı topraqların hamısını geri verəcəyini düşünürük"

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında
Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına
Dövlət Dəstəyi Fondu

KİVDF

www.kivdf.gov.az

Ermənistan-Azərbaycan,
Dağlıq Qarabağ münaqişəsi haqqında
həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması,
Azərbaycanın ədalətli mövqeyinin müdafiə edilməsi

Qarabağ danışıqlarının davam etdirilməsi üçün yenə kövrək ümidlər yaranıb. Lakin bu ümidlərin də fiasko olmayacağına kimsə zəmanət verə bilməz. Əsas da o səbəbə ki, rəsmi İrəvan hələ də ciddi danışıqların aparılmasına hazır görünmür, sadəcə, sülh prosesini imitasiya eləməklə məşğuldur.

Hərçənd, ötən həftə İrəvanda Ermənistanın xarici işlər naziri Edvadr Nalbəndyan "Ermənistan-diaspora" forumunda bəyan etmişdi ki, Dağlıq Qarabağa dair qapalı danışıqlar gedir və hətta ərazilərin qaytarılması məsələsi də masa üzərindədir. Lakin erməni nazir əlavə detalları açıqlamamışdı. "O halda danışıqlar pozula bilər", - deyə o, ehtiyatla qeyd eləmişdi.

İki gün öncə isə Azərbaycanın xarici işlər naziri Elmar Məmmədyanov BMT Baş Məclisinin 72-ci sessiyası çərçivəsində ATƏT-in Minsk Qrupunun həmsədrləri İqor Popov (Rusiya), Stefan Visconti (Fransa), Endrü Sefer

(ABŞ) və ATƏT-in Fəaliyyətində olan sədrinin şəxsi nümayəndəsi Anjey Kaspişikin iştirakı ilə Edvard Nalbəndyanla görüşdü. Görüşdən sonra yayılan məlumatlara görə, bu təmaslar Azərbaycan və Ermənistan prezidentlərinin növbəti görüşünü təşkil eləmək məqsədi güdür.

Ancaq məntiqlə belə bir görüş baş tutacaqsansa, o zaman həmin görüşə kimi tərəflər heç olmasa, XİN rəhbərləri səviyyəsində hansısa ilkin razılığa gəlməlidir. Əks halda, prezidentlərin daha bir nəticəsiz görüşünü təşkil eləməyə nə lüzum var ki? Bəs budəfəki diplomatik hərəkətilik və ya yeni diplomatik həmlə nə vəd

Daha bir erməni təxribatının qarşısı alındı

14-21 sentyabr tarixlərində Yaponiyada keçirilən "Tourism Expo Japan" sərgisində Ermənistan tərəfi yenə təxribat əl atmağa çalışaraq, Ermənistanı aid stend Azərbaycanın işğal olunmuş ərazilərindən yaradılmış qondarma rejimi təbliğ edən materiallar yerləşdirməyə cəhd göstərib.

XİN-dən musavat.com-a verilən xəbərə görə, Azərbaycanın Yaponiyadakı səfirliyinin vaxtında müdaxiləsi nəticəsində Ermənistan tərəfinin beynəlxalq turizm sərgisinin qondarma rejiminin siyasi təbliğat meydanına çevrilməsinin qarşısı alınıb. Sergidə Azərbaycan stendi fəaliyyət göstərmiş və Azərbaycanın turizm potensialı barədə Yaponiya ictimaiyyətinə məlumat çatdırılıb.

Qarabağ

Qarabağa dair daha bir diplomatik həmlə... nə dəyişəcək?

Münaqişə zonasında müharibə riskini azaltmaq üçün son fürsət; düşmən tərəf isə hələ də danışıqları imitasiya eləməklə vaxt udmağa çalışır; erməni separatçı: "İrəvanın Bakıya qarşı effektiv kontur-oyunu yoxdur..."

edir, İrəvanın gerçək hədəfi nədir - danışıqları süni surətdə uzatmaq, yoxsa?..

"Ermənilər işğal olunmuş rayonların qaytarılması ilə Dağlıq Qarabağın statusunun müəyyənləşdirilməsi məsələsini paralel olaraq həyata keçirmək niyyətindədir". Bu sözləri axar.az-a politoloq Qabil Hüseynli Nyu Yorkda Azərbaycan və Ermənistan xarici işlər nazirləri Elmar Məmmədyanov və Edvard Nalbəndyan arasında keçirilmiş görüşdən sonra ATƏT Minsk Qrupu həmsədrlərinin yaydığı bəyanata münasibət bildirərkən deyib. O bildirib ki, iki ölkə prezidentinin görüşündən əvvəl bəyanatın təfərrüatı tam olaraq açıqlanmır.

"Amma məsələ burasındadır ki, nazirlər prezidentlərin yaxın gələcəkdə görüşünün təşkilində həmsədrlərlə əməkdaşlığa hazır olduqlarını və görüşün gedişindən razı qaldıqlarını bildirib. Nəzərə alaq ki, Ermənistan xarici işlər naziri Edvard Nalbəndyan erməni diasporunun üzvləri ilə görüşü zamanı "Qarabağ zonası üçün təhlükə yaratmamaq" ərazilərin Azərbaycana qaytarılması ilə bağlı danışıqların gedişini bildirmişdi. Amma ermənilərə güvənmək olmaz,

onlar öz bəd əməllərindən əl çəkmirlər. Bunun BMT-nin Baş Məclisində Ermənistan prezidenti Serj Sərkisyanın çıxışında bir daha şahidi olduq. O, Dağlıq Qarabağın statusunun tanınmadığı təqdirdə heç bir danışıqlardan söhbət gətməyəcəyini vurğulayıb, - deyə politoloq vurğulayıb.

Politoloq daha sonra qeyd edib ki, görüşün yeganə müsbət tərəfi danışıqlar prosesinin sürətlənməsidir: "Ancaq bəyanatda səsləndirilən digər fikirlər ermənilərin hər çıxışında təkrarladığı fikirlərdən başqa bir şey deyil. Onlar nə Rusiyanın imzaladığı Kazan anlaşmasının şərtlərini yerinə yetirməyin, nə də ABŞ-ın ATƏT-in Minsk Qrupundakı sabiq həmsədri Riçard Hoqlandın səsləndirdiyi 7 rayonun qaytarılmasının tərəfdarıdır. Ermənilər ilkin mərhələdə 2 rayonun Azərbaycana qaytarılmasını, daha sonra isə prosesini mərhələli olaraq davam etdirməyi nəzərdə tuturlar. Görünür, onlar 2 rayonu qaytarmaqla, Dağlıq Qarabağın keçici də olsa, statusunu dəyişdirməyi paralel olaraq həyata keçirməyi nəzərdə tuturlar. Əlbəttə ki, danışıqlar prosesinin başlaması, gələcəkdə prezidentlərin görüşünün təşkil olunması ilə bağlı

razılığa gəlinməsi müsbət haldır. Amma bunun nəticələrinin necə olması ilə bağlı açıq fikir söyləmək çətindir. Çünki Dağlıq Qarabağın yekun statusu danışıqlar əsasında müəyyənləşdirilməlidir".

Bu arada erməni tərəfi Dağlıq Qarabağ mövzusunda söz oyununu davam etdirir. Guya ki, rəsmi İrəvan danışıqların növbəti mərhələsində "erməni maraqlarına zərər vuracaq" addım atmağa hazırlaşır. Məsələn, musavat.com 1 in.am erməni nəşrinə istinadən xəbər verir ki, separatçı rejimin keçmiş "xarici işlər naziri" Armen Melikyan bu xüsusda iddia edib ki, Ermənistanın aprel döyüşlərindən sonra ön şərtləri təmin olunmadan danışıqları davam etdirməyə razılıq verməsi yanlışdır və Azərbaycana üstünlük yaradır.

"Erməni və Azərbaycan məmurlarının müzakirələri Madrid prinsipləri əsasında gedir. Bu prinsiplər əsasında danışıqlar isə nəinki bizim maraqlarımıza ziddir, həm də yeni geniş miqyaslı hərbi əməliyyatlar ehtimalını ciddi şəkildə artırır. Aydındır ki, Azərbaycan tərəfi burada özünə bəzi üstünlükləri təmin eləmiş olur", - deyə o bildirib.

Melikyan danışıqlara qatılan erməni məsul şəxslərini prinsipsiz və dişsiz mövqə tutmaqda ittiham edib: "Məhz bu şəxslərin hesabına rəsmi Bakı bir yandan imkan vermir ki, danışıqlar prosesi sönsün və ön şərt olmadan ərazilərin qaytarılması şərtini irəli sürsün, digər yandan isə "ərazilərinin həyasız təcavüzkardan güc yolu ilə azad edilməsi" siyasətini aparsın".

Onun sözlərinə görə, Azərbaycan danışıqların bərpasına ona görə çalışır ki, yalnız bu yolla o, öz siyasi hədəflərinə çatmağa hesablanmış proqramını praktik olaraq tam təmin edir. "Erməni tərəfinin Bakıya qarşı effektiv kontur-oyunu yoxdur. Və belə görünür ki, bunun olmasını heç istəmir də. Erməni tərəfi cəbhə xəttində hərbi əks-zərbə endirmək kimi nəticəsiz bir strategiya seçib. Halbuki bununla o, qabaqcadan bizim sərhədlərin müdafiəçilərini hədəfə çevirir - düşmən özü qərar verir ki, harda necə və hansı qüvvə ilə mövqelərimizə zərbə endirsin. Bu isə istənilən halda ona üstünlük yaradır" - Melikyan əlavə edib.

Azərbaycan əlbəttə ki, öz ərazisində sonuncu erməni işğalçısı qalanadək istədiyi vaxt, istədiyi yerdə düşməne hərbi zərbə endirəcək. Erməni tərəfinin yeni və daha böyük canlı itkilərdən qaçması üçünsə tek yolu isə Qarabağ danışıqlarında ədalətli sülhü yaxınlaşdıracaq mövqə tutmaqdır. Əks halda, özünə qarşı ədalətli müharibəni yaxınlaşdırması olacaq.

İraq Kürdüstanında keçirilən müstəqillik referendumu və bunun bölgədə, eləcə də dünyada yaratdığı gərginlik neft bazarında da qiymətlərin sürətlə artmasına gətirib çıxarıb. Uzun müddətlik fasilədən sonra neftin qiyməti ilk dəfə 61 dollar civarına yaxınlaşdı. Bəs görəsən, proseslərin davamı neftin qiyməti ilə bağlı nə vəd edir? Bu bölgənin dünya neft bazarına təsiri niyə bu qədər böyükdür? Bu prosesdən iqtisadi baxımdan Azərbaycanın qazancı nədir?

"Yeni Müsavat" mövzu ilə bağlı Neft Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri İlham Şabanın müsahibəsini təqdim edirik.

- İlham bəy, İraq Kürdüstanında baş verənlər neftin bahalaşmasında niyə bu dərəcədə böyük rol oynayır? Bu bölgənin dünya neft bazarında rolu nə qədərdir?

- Doğrudur, önəmli amil Kürdüstan məsələsi idi. Onun ətrafında cərəyan edən məsələlər neftin qiymətinin artmasına təsir etdi. Nəticə etibarilə gün ərzində neftin qiyməti 4 faiz bahalaşdı. Çünki İraq Kürdüstanı neftlə zəngin bir ərazidir. İraq hökumətinin iyul ayında OPEK-in Monitoring Komitəsinə verdiyi rəsmi açıqlamaya görə, bu ölkənin gündəlik 4,3 milyon barel neft hasilatı olub. İraq Kürdüstanı isə bəyan edib ki, hasil edilən neftin 60 faizi onun payına düşür. Ancaq mərkəzi hökumət bunu şişirdilmiş rəqəm hesab edir. İraq Kürdüstanında nə qədər neft hasil edildiyi haqda dəqiq rəsmi məlumat yoxdur. 2009-cu ildə İraq Kürdüstanı ilə mərkəzi hökumət arasında neftlə bağlı belə bir razılaşma oldu ki, onlar Kerkük-Ceyhan boru kəməri ilə nefti dünya bazarına ixrac edirlər. Onlar 1 milyon barel həcmindəki gündəlik ixracın 25 faizinin pulunu mərkəzi hökumətə ödəyirdilər, oradan özlərinin ehtiyacları üçün 17 faiz həcmində vəsait alırlar. Razılaşmanın çox yaxşı şərtləri var idi. Sonradan 2010-cu ildə bu razılaşma pozuldu. İraq Kürdüstanını ittiham etdilər ki, onlar 1

milyon bareldən daha çox neft çıxarıb və ixrac edir. Nəticədə razılaşma pozuldu. İraq Kürdüstanı daha çox qaçaqmal yolu ilə neft hasil etməyə başladı. Hətta oradan İranın neft zavodlarına belə qaçaqmal yolu ilə neft göndərirdilər. Rusiya da Türkiyəni ittiham edirdi ki, həmin neft Türkiyəyə ixrac olunur. Bunun nə dərəcədə həqiqətə uyğun olub-olmaması bilinmir. Ancaq o da məlumdur ki, İraq Kürdüstanında çoxlu kiçik neft emalı qurğuları var. Bu yolla da neftdən kerasin, aşağı oktanlı benzin istehsal edə bilirlər. Bunu daha çox hərbi məqsədlərlə istehsal edirlər, hərbi maşınlarda yanacaq kimi istifadə olunur. Əsas gəlirləri də bundan ibarət idi.

- Son günlərdə yaşanan gərginliyin bazara təsiri qalıcı olacaqmı?

- Mərkəzi hökumət Kerkük neftini hətta güc tətbiq etmək bahasına öz nəzarətində saxlayacağını elan edəndə bu, bazar iştirakçıları arasında çox böyük vəlveləyə səbəb oldu. Ərdöğan isə açıqlama verdi ki, Kürdüstan müstəqilliyə doğru real addım atarsa, onların iqtisadiyyatı neft üzərində qurulduğundan biz bunun qarşısını almaq üçün Ceyhan boru kəmərinin krantını bağlayacağıq. Bu, 1974-cü ildən istifadəyə verilmiş boru kəməridir və Avropaya İraq neftini daşıyan yüksək keyfiyyətli infrastrukturudur. Zaman-zaman bu kəmərin terrorizmlərin hücumlarına məruz qalsa da, orada o qədər

Nefti bahalaşdırıran iki mühüm səbəb: Tramp və Bərzani

İlham Şaban: "Ərdöğan "krantı" bağlasa, özü də itirəcək"

böyük rezervuarlar tikilib ki, stabil olaraq ixracı təmin edirdi. Terrora məruz qalan zaman qısa müddətdə bərpa edilirdi. Məsələ ondadır ki, referendumdan sonra gərginlik şkalasının necə dəyişəcəyi bəlli deyil. Həqiqətən mərkəzi hökumətlə İraq Kürdüstanı arasındakı gərginlik artacaqmı? Konfliktə sırf neft prizmasından yanaşsaq, mərkəzi hökumət neft hasilatı üzərində nəzarəti bərpa edə biləcəkmi? Digər tərəfdən, İraq Kürdüstanı müstəqilliyini elan edibse, bunun təminatçısı kimi nefti görür. Neft onun əlindən çıxsın, heç nə edə bilməz. Hər şey bu məsələlərin çözümlərindən asılıdır.

- Türkiyə həqiqətən Ceyhan kəmərinin İraq Kürdüstanı

nın üzünə qapadılmasına gedəcəkmi?

- Bir məsələ də var ki, İraq Kürdüstanında neft sektorunda tikinti işlərini demək olar ki, türk şirkətləri həyata keçirir. Türk şirkətləri təqribən 10 milyard dollar civarında podratçı işləri görürlər. Yeni krantı bağlamaq o qədər də sadə məsələ deyil. Əgər Türkiyə buna gətirsə, həmin şirkətlər vəsaitlə gələn vəsait də əlindən çıxacaq. Türkiyəyə həmin vəsaitləri neft pulundan ödəyirdi. Türkiyə həmin şirkətlərin gəlirlərini itirməmək üçün krantın bağlanmasına getməyəcək. Əgər bağlanacaqsa, özü də itirəcək. Bundan sonra bölgədəki siyasi gərginliyin hansı həddə kimi yüksələcəyini, proseslərin ne-

cə dəyişəcəyini demək çətin-dir. Digər bir məsələ odur ki, İraq Kürdüstanında baş verən hadisələr Suriyadakı kürdlərə necə təsir edəcək? Bu, Türkiyəyə necə əks-təsir edə bilər? Burada İran faktoru da var. Bu bölgə həm neftlə zəngindir, həm regionda xüsusi çəkiyə malikdir. Bütün bunlar neftin qiymətinə təsir edəcək amillərdir.

- Hazırda dünya bazarında neftin bahalaşmasına səbəb olan başqa hansı amillər var? Bir ay öncə bazarı yönləndirən ABŞ-ın neft hasilatı nə vəziyyətdədir?

- Artıq 6-cı həftədir ki, ardıcıl olaraq Amerikanın şist neft yataqlarında qazma qurğularının sayı azalır. Bu da neftin qiymətinin artmasına yönələn çox mühüm amildir. Neftin heç də aşağı olmayan qiymətlərində artıq şist neft yataqlarına maraq azalır. Səbəb isə odur ki, həmin yataqların heç də hamısı eyni dərəcədə rentabelli deyil. İkinci də, şist neft yataqlarında hasilatı çox tez bərpa edib intensiv hasilatla məşğul olmaq mümkün deyil. Təbii ki, oradan ehtiyatlar çıxarıldıqca, yatağın rentabelliyyəti azalır. Nəticədə yeni quyuların qazılmasına maraq azalır.

- Azərbaycan nefti hazırda dünya bazarında "Brent" markalı neftdən nə qədər bahalı satılır?

- Təxminən 2 dollar baha satılır. "Brent" markalı neft sentyabrın 26-da günorta saatlarında 58, 85 dollara satılıb. Azərbaycan nefti isə üzərinə iki dollar əlavə olunmaqla satılır. Ancaq bir məsələ var ki, Azərbaycan nefti gündə bir tanker ixrac olunur. Onun qiyməti hər dəqiqə dəyişir, çünki bizim neft birjalarda oynamır. Azərbaycan nefti limandaca satılır, satılmazdan öncə tərəflər arasında qiymət razılaşması olur. Bizim neft terminalda yüklənən anda alıcı ilə satıcı arasında həmin günün qiymətinə uyğun sövdələşmə olur. Digər neft markalarının qiyməti isə gün ərzində dünya bazarında müəmməd olaraq dəyişir.

- Azərbaycan nefti bahalaşmasından nə qədər əlavə gəlir qazanır?

- Azərbaycan hazırda gündəlik olaraq 620-630 min barel arasında neft ixrac edir. Söhbət sırf qərb marşrutu üzrə ixrac edilən neftdən gedir. Neftin qiyməti 2 dollar bahalaşarsa, bu o deməkdir ki, Azərbaycan həmin gün 1,2-1,3 milyon dollara yaxın əlavə qazanc əldə edir.

□ Nərgiz LİFTİYEVA

"Ağ qızıl" yığımı - ölkəmiz nə qədər qazanacaq...

Azərbaycanda sentyabrın 20-dək pambıq tədarükü 14 min 988,88 ton təşkil edib. Dövlət Statistika Komitəsindən məlumat verilən məlumata görə, pambıq tədarükünə görə Saatlı rayonu birinci yerdədir. Rayonun fermerləri tarlalardan 3617,60 ton məhsul yığıblar. Sabirabadda 2128,03 ton, Biləsuvarda 1481,23 ton, Beyləqanda 1143,50 ton, Neftçalada 912,50 ton pambıq tədarük olunub.

Qeyd edək ki, ölkə üzrə cari ildə ötən illə müqayisədə 2,7 dəfə çox - 136 min 413,2 hektar çiyid səpilib. Bu il ən çox pambıq Saatlıda ekilib (17220 hektar). Sonrakı yerlərdə İmişli (15641,5 hektar), Sabirabad (15055 hektar), Biləsuvar (11351,8 hektar) və Neftçala rayonları (11111 hektar) gəlir. Qeyri neft sektoru kimi pambıqçılığın, yəni ağ qızılın inkişafının iqtisadiyyata da güclü təkan verəcəyi bildirilir. Pambıqçılığın inkişafı həm də rayonlarda

Natiq Cəfəri: "Pambığın qiyməti dünya bazarında dəyişkən olduğu üçün..."

işsizliyin qismən aradan qalxması deməkdir. Hətta pambığın "Made in Azərbaycan" adı ilə digər ölkələrə də ixracı mümkün olacağı bildirilir. Pambığı digər məhsullardan fərqləndirən əsas cəhət onun rəqabət üstünlüyünə malik olması və hər zaman alıcısının tapılmasıdır. Pambıq elə bir bitkidir ki, onu hər ölkədə istehsal etmək olmur. Azərbaycanda pambıqçılığın inkişafını zəruri edən cəhətlərdən biri də onun istehsalı üçün ölkəmizdə əlverişli iqlim şəraitinin mövcudluğudur.

Maraqlıdır, pambıqçılığın inkişafı doğrudan da iqtisadiyyata müsbət mənada təkan ola bilərmi? Ağ qızılın dünya ölkələrinə ixracı və "Made in Azərbaycan" adı ilə tanınması mümkündürmü?

İqtisadçı ekspert Natiq Cəfəri pambıqçılığın Azərbaycan iqtisadiyyatına müsbət mənada hansı təsirinə olmadığını dedi: "Pambıqla "Made in Azərbaycan" brendi arasında heç bir əlaqə ola bilməz. Çünki bu xammaldır. Xammal materialı kimi onun dünya birjalarda

qiyməti müəyyənləşdirilir və bundan sonra alıcı və satıcı arasında keyfiyyətə uyğun qiymətləndirmə aparılır, müqavilə bağlanılır. Qiymətləndirmə əla növədən başlayır, 3-cü sort qəddər aparılır. Azərbaycanda əla növ pambıq təəssüflər olsun ki, hələ istehsal etmək və yetişdirmək

problemdir. Bizim yetişdirdiyimiz pambıq əsasən birinci və ikinci növə aid olur. Bu pambığın qiyməti də dünya bazarında dəyişkən qiymətlərdir. Qiymətlər müəyyənləşdirildikdən sonra müqavilələrlə ölkədən çıxarılır və yaxud da ölkə ərazisində emal olunur. Aşırı şəkildə ümidlənmək ki, pambıq sahəsi Azərbaycanda ciddi şəkildə iqtisadiyyatımıza təsir göstərəcək və neftdən azalan gəlirlərin əvəzləyicisinə çevriləcək, açıq, bir qədər şişirdilmiş gözləntilərdir. Çünki hələ biz hədəf qoymuşuq ki, 2018-ci ildə 200 min tona yaxın pambıq istehsal edilməlidir. Xatırladıq ki, 2004-cü ildə artıq Azərbaycan 196 min ton pambıq istehsal edirdi. Sonuncu ən böyük nəticə 2004-cü ildə oldu. Amma bunun Azərbaycan iqtisadiyyatına 2004-cü ildə ciddi bir təsiri olmadı. Bu gün də heç bir iqtisadi analizdə tapmaq mümkün deyil ki, 2004-cü ildə nəticələrin yaxşı olmasında pambığın mühüm rolu olub. Ən yaxşı halda, biz gələn il 200 min ton pambıq yığsaq belə, 2004-cü ilin göstəricilərini təkrarlamış olacağıq. Yeni bu ciddi bir nailiyyət sayılmayacaq. Bundan başqa, ən çox pambıq yığan postsovet ölkələrindən birincisi Özbəkistandır. Özbəkistanda ildə 3 milyon tona yaxın pambıq yığılır və əsasən dünya bazarlarına çıxarılır. Bu 3 milyon ton pambığın Özbəkistan büdcəsinə birbaşa verdiyi məbləğ cəmi 1,2 milyard dollar-

dır. Yeni 200 min ton pambıq hara, 3 milyon ton pambıq hara? Biz ən yaxşı halda gələn 200 milyon ton pambıq yığmağı planlaşdırırıq. Pambıq daha çox əl əməyindən istifadə olunaraq toplanır ki, bu da yanlış yanaşmadır. Pambığın gəlirliliyini artırmaq üçün əksinə, bütün dünyada əl əməyindən imtina olunub, sırf texniki nailiyyətlərlə həm əkin, həm də yığım işləri həyata keçirilir. Bu da rentabelliyyətinə çevriləcək, açıq, bir qədər şişirdilmiş gözləntilərdir. Çünki hələ biz hədəf qoymuşuq ki, 2018-ci ildə 200 min tona yaxın pambıq istehsal edilməlidir. Xatırladıq ki, 2004-cü ildə artıq Azərbaycan 196 min ton pambıq istehsal edirdi. Sonuncu ən böyük nəticə 2004-cü ildə oldu. Amma bunun Azərbaycan iqtisadiyyatına 2004-cü ildə ciddi bir təsiri olmadı. Bu gün də heç bir iqtisadi analizdə tapmaq mümkün deyil ki, 2004-cü ildə nəticələrin yaxşı olmasında pambığın mühüm rolu olub. Ən yaxşı halda, biz gələn il 200 min ton pambıq yığsaq belə, 2004-cü ilin göstəricilərini təkrarlamış olacağıq. Yeni bu ciddi bir nailiyyət sayılmayacaq. Bundan başqa, ən çox pambıq yığan postsovet ölkələrindən birincisi Özbəkistandır. Özbəkistanda ildə 3 milyon tona yaxın pambıq yığılır və əsasən dünya bazarlarına çıxarılır. Bu 3 milyon ton pambığın Özbəkistan büdcəsinə birbaşa verdiyi məbləğ cəmi 1,2 milyard dollar-

dir. Yeni 200 min ton pambıq hara, 3 milyon ton pambıq hara? Biz ən yaxşı halda gələn 200 milyon ton pambıq yığmağı planlaşdırırıq. Pambıq daha çox əl əməyindən istifadə olunaraq toplanır ki, bu da yanlış yanaşmadır. Pambığın gəlirliliyini artırmaq üçün əksinə, bütün dünyada əl əməyindən imtina olunub, sırf texniki nailiyyətlərlə həm əkin, həm də yığım işləri həyata keçirilir. Bu da rentabelliyyətinə çevriləcək, açıq, bir qədər şişirdilmiş gözləntilərdir. Çünki hələ biz hədəf qoymuşuq ki, 2018-ci ildə 200 min tona yaxın pambıq istehsal edilməlidir. Xatırladıq ki, 2004-cü ildə artıq Azərbaycan 196 min ton pambıq istehsal edirdi. Sonuncu ən böyük nəticə 2004-cü ildə oldu. Amma bunun Azərbaycan iqtisadiyyatına 2004-cü ildə ciddi bir təsiri olmadı. Bu gün də heç bir iqtisadi analizdə tapmaq mümkün deyil ki, 2004-cü ildə nəticələrin yaxşı olmasında pambığın mühüm rolu olub. Ən yaxşı halda, biz gələn il 200 min ton pambıq yığsaq belə, 2004-cü ilin göstəricilərini təkrarlamış olacağıq. Yeni bu ciddi bir nailiyyət sayılmayacaq. Bundan başqa, ən çox pambıq yığan postsovet ölkələrindən birincisi Özbəkistandır. Özbəkistanda ildə 3 milyon tona yaxın pambıq yığılır və əsasən dünya bazarlarına çıxarılır. Bu 3 milyon ton pambığın Özbəkistan büdcəsinə birbaşa verdiyi məbləğ cəmi 1,2 milyard dollar-

□ Günel MANAFLI

"Hazırkı reaksiyalara, qopan "fırtına"ya baxmayaraq, İraqın şimalındakı müstəqillik referendumu bölgə ölkələri üçün əsla gözlənilməz olmadı. Çünki Məsud Bərzaninin nəinki özünün, onun atası Molla Mustafa Bərzaninin də həyat amalının müstəqil Kürdüstan olduğu hamıya aydın idi, bunu İraq da, Türkiyə də, İran da çox yaxşı bilir".

Politoloq Şahin Cəfəri İraq Kürdüstanında keçirilən "müstəqillik" referendumunu "Yeni Müsavat"a şərh edərkən bunları söylədi. Ekspert xatırladı ki, 1991-ci ildəki 1-ci Körfəz savaşından sonra faktiki olaraq İraqın parçalanmasının əsası qoyuldu və şimaldakı kürd bölgəsi Bağdadın nəzarətindən çıxdı: "2003-cü ildə baş verən 2-ci Körfəz savaşına isə İraqın federallaşması ilə nəticələndi və Quzey İraqın statusu İraq Konstitusiyasında muxtar bölgə kimi təsbit olundu". Proseslərdə Qərbin rolunun olmasını istisna etməyən politoloqun sözlərinə görə, aydın idi ki, muxtar bölgə statusu tam müstəqillik üçün keçid dövrü mahiyyəti daşıyaçaq: "Çünki ABŞ "Böyük Orta-doğu" layihəsi çərçivəsində Yaxın Şərqi yenidən dizayn etməyə qərar vermişdi. Kürd dövlətinin qurulması ABŞ-ın uzunmüddətli layihəsidir və ilk Körfəz savaşından bəri bu istiqamətdə ardıcıl addımlar atıldığını müşahidə edirik. O bölgədə Qərbin yaxın müttəfiqi olacaq və İsrailə yaxşı münasibətlər quracaq yeni bir sekulyar müsəlman dövlətinə ehtiyac duyulur. Bu proseslə paralel olaraq Türkiyənin ABŞ üçün "soyq müharibə" dövründəki həyatı önəminin də tədricən azalmağa başladığını görürük. Kürd dövlətinin qurulması İsrailin təhlükəsizliyinin təmin edilməsi baxımından önəmlidir və təsadüfi deyil ki, İsrail referendumuna açıq dəstək verdiyini gizlətmədi. Son illər İran yeritdiyi uğurlu siyasət nəticəsində İraq

və Suriya vasitəsilə İsrailin quru sərhədinə çıxış əldə edib". Ş.Cəfəri bildirdi ki, bölgədə müstəqil Kürdüstanın qurulması İsrail və İran arasında fiziki baryer rolunu oynayacaq: "Eyni zamanda məlumdur ki, ərəb dövlətlərinin zəifləməsi, parçalanması İsrailin işinə yarayır. Türkiyəyə gəldikdə isə biz 1991-ci ildən bəri Ankaranın regional siyasətinə nəzər salsaq, çoxlu ziddiyyətlərin, zıqzaqlı addımların şahidi oluruq. Məsələn, ilk Körfəz savaşından sonra Türkiyə prezidenti Turqut Özal Milli Təhlükəsizlik Şurasının iclasında generalara demişdi ki, "Bərzani və Tələbani hər baxımdan Türkiyəyə möhtacdır, bunları Amerikanın və ya PKK-nın qucağına atmaqdan, gəlin onlara sahib çıxaraq və öz nəzarətimizə götürək". Bu siyasət qismən həyata keçirildi və Bərzani ilə Tələbaniyə Türkiyə tərəfindən diplomatik pasport verildi. O vaxt bu iki kürd əşirəti arasında silahlı qarşıdurma var idi və Türkiyə bu qarşıdurmanı aradan qaldırmaqda mühüm rol oynadı. Hətta deyilənə görə, Özalın Quzey İraqı Türkiyəyə birləşdirərək ölkə daxilində federativ əsasda kürd bölgəsi yaratmaq, beləliklə də, kürd problemini birdəfəlik həll etmək xəyalı var imiş. Lakin Dəmirəlin prezidentliyi, Ecevitin baş nazirliyi dövründə Türkiyənin Quzey İraqda kürd dövlətinin yaradılmasını "casus belli" - savaşa səbəbi sayacağı elan edildi". Ş.Cəfəri əlavə etdi ki, prezident Erdoğanın dövründə Özalın siyasətinə yaxın

"Kürd millətçilərinin xəritələrində Azərbaycana ərazi iddiası var"

Şahin Cəfəri: "Pentaqon o vaxtdan bəri Türkiyənin bölgədəki maraqlarına etinasızlıq nümayiş etdirir"

kurs seçildi və Türkiyənin Quzey İraq və ümumilikdə kürdlərlə bağlı siyasətində yumşalma baş verdi, "qırmızı cizgilər" aradan qaldı: "Hesab edirəm ki, ötən dövrdə buraxılan ən ciddi yanlışlıq 2003-cü ildə ABŞ ordusunun Türkiyə ərazisindən keçərək İraqa daxil olmasına TBMM tərəfindən icazə verilməməsi oldu. Bunu müttəfiqliyə zidd addım kimi qiymətləndirən ABŞ və xüsusən Pentaqon o vaxtdan bəri Türkiyənin bölgədəki maraqlarına etinasızlıq nümayiş etdirir. Düşünürəm ki, Türkiyə ötən müddətdə bölgədəki yeni reallıqları qəbul edərək Quzey İraq kürd muxtariyyəti ilə yaxın əlaqələr qurmağa qərar verdi. Tərəflər arasında

çoxşaxəli siyasi-iqtisadi əlaqələr quruldu. Hazırda Bərzani bölgəsində 1500-dən artıq türk şirkəti fəaliyyət göstərir və onlar böyük infrastruktur layihələri həyata keçirirlər. Ərbil hava limanını Türkiyə inşa edib. Türkiyənin İraqla ticarətində Quzey İraqın xüsusi payı var, Bərzani idarəçiliyi faktiki olaraq Türkiyənin 2-ci böyük ticarət tərəfdaşına çevrilib. Kürdlər öz neftini Türkiyə vasitəsilə beynəlxalq bazara çıxarı, təbii qaz ixracı üçün boru kəmərinin tikintisi də gündəmədədir. Türkiyə həm də "peşmərgə" qüvvələrinə təlim keçib. Öz növbəsində, Məsud Bərzaninin də Türkiyədə çoxsaylı şirkətləri fəaliyyət göstərir. Türkiyə Quzey İraqın dünyaya çıxış qapı-

sıdır. Yeni çox dərin əlaqələr var. Bu əlaqələri qurarkən məgər Türkiyə Bərzaninin əsas hədəfinin müstəqil dövlət olduğunu bilmirdi? Təbii ki, bilirdi. Ona görə də, hesab edim ki, hazırkı etirazlar, sanksiya xarakterli addımların atılmağa başlanması daha çox daxili auditoriyaya yönəlib və bir müddət sonra yaddan çıxacaq. Mən sosial şəbəkədəki statusmda da qeyd etdim, bəlkə də Türkiyənin ötən illərdə yeritdiyi siyasət daha doğrudur. Yeni ola bilər ki, Ankara müstəqil Kürdüstanın qurulmasını qarşısalınmaz proses kimi görərək gələcəkdə doğacaq riskləri bəri başdan aradan qaldırmağa üstünlük verib. Mümkündür ki, Bərzani ilə yaxın əlaqələr qurulması və türk kapitalının ora nüfuz etməsi Quzey İraq üzərində təsir imkanları əldə etməyə yönəlib. Məhz belə olduğuna əmin deyiləm, amma bunu istisna etmək də olmaz".

"Müstəqil Kürdüstan"ın qurulmasının Azərbaycana təsirlərinə gəldikdə, Ş.Cəfəri bunları bildirdi: "Əvvəla, onu qeyd edək ki, referendumun keçirilməsi avtomatik olaraq müstəqil kürd dövlətinin qurulması mənasına gəlmir. Bunun üçün müəyyən vaxt la-

zımdır. İkincisi, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli prosesi özünəməxsus siyasi-hüquqi çərçivəyə malik olan və öz axarında davam edən bir prosesdir. Bu çərçivə həmsədr ölkələrin bəyanatlarında və Madrid prinsiplərində əksini tapıb. İraqdakı və ya İspaniyadakı hadisələrin bu məsələyə təsir göstərməyinə inanmıram. Kürd millətçilərinin öz xəritələrində Azərbaycana ərazi iddiası irəli sürmələri faktı da var. Söhbət ən əvvəl Laçın və Kəlbəcərdən gəlir. Naxçıvan Muxtar Respublikası da həmin xəritələrə daxil edilir. Mən bunu ciddi qəbul etmirəm. Əvvəla, kürdlər Naxçıvanda, Laçında, Kəlbəcərdə heç vaxt çoxluq təşkil etməyib. Ən əsası isə odur ki, Azərbaycan kürdləri bizim topluma o qədər qaynayıb-qarşıb ki, kim kürddür, kim kürd deyil, bunu müəyyən etməyin özü çox çətinidir. Digər tərəfdən, İran və Türkiyədən fərqli olaraq, biz Quzey İraqla həmsərhəd deyilik. Yəni Azərbaycanda kürd separatçılığı üçün hər hansı zəmin yoxdur. Biz əvvəlcə erməni separatizminin nəticələrini aradan qaldırmağa, Laçını, Kəlbəcəri və digər torpaqlarımızı geri qaytarmağa çalışmalıyıq".

□ Cavid TURAN

Rus generalının Suriyada müəmmalı ölümü

ABŞ və Rusiya "qan çanağında" üz-üzə gəlir, strateji vilayət uğurunda savaş davam edir

Ötən həftə Suriyanın Deyr əz-Zor vilayətində Rusiyanın 5-ci ordusunda xidmət edən general-leytenant Valeri Asapov öldürüldü. İlk rəsmi məlumata görə, Suriya ordusunun əməliyyat qüvvələrində məsləhətçi kimi çalışan general İŞİD mövqelərindən atılan minaatan mərmisinin partlaması nəticəsində yaralanaraq ölüb. Asapovla birlikdə səhra qərrəhəndə olan iki polkovnik və tərcüməçisinin də öldüyü xəbərlərdə keçir.

General-Leytenant Asapov Suriyada öldürülən ən yüksək rütbəli rus zabitidir. Rusiya ilk illərdən Suriyada məsləhətçi və məhdud sayda əməliyyatçılarla iştirak edib və Bəşər Əsəd hakimiyyətini müdafiə edib. Ancaq 2015-ci ilin payızından Rusiya dövləti rəsmi şəkildə Suriyada antiterror əməliyyatları başladıb, rus silahlı qüvvələri quru, hava və dənizdən əməliyyatlara qoşulub. Ötən dövrdə Rusiya ordusu müxtəlif rütbələrdə zabitləri

ni Suriyada döyüşlərdə itirib. Ancaq general-leytenant rütbəli zabit itkisi ilkidir.

Bu hadisədən sonra ruslar Asapovun ölümündə ABŞ tərəfini ittiham edib. "Russia Today"ın məlumatına görə, Rusiya xarici işlər nazirinin müavini Sergey Ryabkovun sözlərinə görə, general Asapov "Amerikanın riyakarlığı" nəticəsində öldürülüb. Eyni zamanda Ryabkov deyib ki, Moskva ABŞ-ın İŞİD-ə qarşı mübarizə aparmasına şübhə ilə yanaşır.

Bundan başqa, Rusiya Müdafiə Nazirliyi Deyr əz-Zor bölgəsində İŞİD-in bəzi məntəqələri müqavimətsiz kürd qüvvələrinə verib geri çəkilməsinə əks etdirən kadrları yayıb.

Məsələ ondadır ki, iki həftə əvvəl Suriya ordusu qərb hissədən sürətli hücumu keçərək Deyr əz-Zor şəhərinin Fərat çayının şərq sahilində olan hissələrini İŞİD-dən təmizləyib. Eyni zamanda Suriya Demokratik Qüvvələri adlanan ABŞ ordusunun dəstəklədiyi əsasən kürdlərdən ibarət olan qüvvələr şimaldan hücumu keçərək Deyr əz-Zorun Fəratın şərq sahilindəki ərazilərini ələ keçirməyə başlayıb. Kürdlər faktiki olaraq Suriya

ordusunun Fəratın şərq sahilinə keçməsinin qarşısını alıb. Çünki anlaşmaya əsasən antiterror əməliyyatları aparan Suriya ordusu və kürd silahlıları qarşıdurma girmir. Bunun ardınca isə Amerika ordusu xəbərdarlıq edərək Suriya ordusunun Fəratı keçəcək qüvvələrini vuracağını bəyan etdi.

Ancaq bu xəbərdarlıqdan bir həftə keçməmiş Rusiya və Suriya ordusu Fəratın şərq sahillərini bombalamağa başladı. Ardınca isə Suriya ordusu daşınma körpüləri Fərat çayını keçməyə başladı. Faktiki olaraq Amerika-Rusiya anlaşması pozulmuşdu. Maraqlıdır ki, elə həmin gün ruslarla amerikalıların bir araya gəlib Deyr əz-Zor əməliyyatı barədə anlaşma əldə edəcəkləri xəbəri yayılsa da, sonradan bu görüş barədə hər hansı məlumat olmadı. Əvəzində isə gözlənilmədən rus general və daha iki polkovnik öldürüldü. Aydın məsələdir ki, ordudakı məsləhətçilər, xüsusən də generaldırsa,

döyüş xəttinə yaxın ərazidə olmur. General rütbəli zabit (xüsusən də məsləhətçidirsə - K.R.) ən yaxşı halda bir neçə km arxada olmalıdır. Üstəlik, faktiki olaraq məğlubiyyət yaşayan və sürətlə geri çəkilən İŞİD-in bu qədər dəqiq kəşfiyətə malik olması və müəyyən edilən qərrəhəndə vurması çox nadir təsadüf ola bilər. Əgər generalın qərrəhəndə həqiqətən də İŞİD artilleriyası vurubsa da, minaatanların əlində dəqiq koordinatlar olub. Yeni istənilən halda ruslar üçün bu hadisə ən pis halda müəmma, pis halda isə sui-qəsd hadisəsidir. Məsələ ondadır ki, hazırda Deyr əz-Zorda üstünlük ABŞ və kürd koalisiyasındadır. Kürdlər sürətli hücum edərək Fəratın şərq sahilindəki ərazi-

ləri ələ keçirirlər. Artıq əyalətdəki ən böyük qaz istismarı sahəsi də kürdlərin nəzarətindədir. Deyr əz-Zor həm də strateji olaraq ABŞ və Rusiyanın maraqlarının kəsişdiyi nöqtədir. Deyr əz-Zor Suriya ordusunun əlinə keçərsə, İraqla sərhəd keçidlərini əlində saxlayar. Əks təqdirdə, İraq-Suriya sərhədinin böyük hissəsi və mühüm yolların yerləşdiyi ərazi kürdlərin, yəni amerikalıların nəzarətində olacaq. Bu mənada indi Deyr əz-Zor ABŞ və Rusiya üçün savaş nöqtəsidir. Hər iki rəqibin bir-birinə daha ağır zərbə vurması gözləniləndir. Məhz bu səbəbdən ruslar generalın ölümündə amerikalıların günahkar görürlər. Görünür, buna əsaslan da var.

□ Kənan RÖVSƏNOĞLU

Dubay Prokurorluğu azərbaycanlı uşağın oğurlanmasını təsdiqlədi

Vəkil Abdulla Əfəndizadə: "Azyaşlı Ceyla anası şər-böhtanla həbs etdirildikdən sonra gizli şəkildə evdən oğurlanıb"

Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin (BƏƏ) Dubay Əmirliyinin Prokurorluğunda Azərbaycan vətəndaşının adı keçən uşaq oğurluğu ilə bağlı istintaq işi davam edir. Bu arada Dubay Prokurorluğu azyaşlı uşağın oğurlanması ilə bağlı anası Merim Beishekeyevaya arayıb. Arayıbda uşağı oğurlayan şəxs kimi Azərbaycan vətəndaşı Davud Bağirovun və Qazaxıstan vətəndaşı Zarina Jeksenbayevanın adları keçir. Rə-daksiyamıza təqdim olunan arayışda deyilir:

"Dubay Əmirliyi Prokurorluğu təsdiq edir ki, 30 iyul 2017-ci ildə Əl-Başra polis şöbəsi tərəfindən Azərbaycan vətəndaşı Davud Bağirovun və Qazaxıstan vətəndaşı Zarina Jeksenbayevanın barəsində 11807/2017 sayılı, uşaq oğurluğu ittihamı ilə cinayət işi başlanıb. 84766/2017 nömrəsi verilməklə hazırda araşdırma mərhələsindədir".

Yada salmaq ki, Dubayda bank sektorunda çalışan Qırğızıstan vətəndaşı Merim Beishekeyeva Azərbaycan vətəndaşı Davud Bağirovun onun azyaşlı övladını oğurlamaqda ittiham edir. M.Beishekeyeva övladı oğurlandıqdan sonra Dubayın hüquq-mühafizə orqanlarına müraciət edib. Bundan sonra uşaq oğurluğu faktına görə başlanmış cinayət işində fiqurantlar müəyyən olunub. Bilinib ki, uşağı Azərbaycan vətəndaşı D.Bağirov və Qazaxıstan vətəndaşı Z.Jeksenbayeva anasının icazəsi olmadan onun yaşadığı ünvandan götürüb naməlum istiqamətə aparıblar. Dubay Prokurorluğunda cinayət işi başlanıb. Məlum olub ki, azyaşlı Ceyla Dubaydan Türkiyəyə, oradan isə Azərbaycana gətirilib. Bundan sonra M.Beishekeyeva 2017-ci ilin fevralında Bakıda olub, övladının oğurlanması ilə bağlı ölkə başçısına, baş prokurora, Milli Məclisin sədrinə, ombudsmana, AQUP DK-nın sədri Hicran Hüseynovaya müraciətlər ünvanlayıb. M.Beishekeyevanın nümayəndəsi hüquqşünas Abdulla Əfəndizadədir. O, uşaq oğurluğu ilə bağlı mətbuatda dəfələrlə çıxışlar edib və iş üzrə Azərbaycan məhkəmələrində bir neçə iddia qaldırıb.

Hazırda Azərbaycan Ali Məhkəməsinə hakim Əsəd Mirzəliyevin icraatında Dubay Əmirliyinin Ali Məhkəməsinin iş üzrə çıxardığı qərarın tanınması işi var. Həmin qərara əsasən M.Beishekeyevanın D.Bağirova qarşı iddiası təmin olunub. Onların nikahı pozulub, azyaşlı Ceylanın anasının himayəsində qalması, Davud Bağirovun uşağı Merim Beishekeyevaya qaytarması, aliment ödənişi və digər tələblər təmin olunub.

D.Bağirov cinayət işi üzrə bir neçə dəfə Dubay Prokurorluğuna təqsirli şəxs qismində dəvət olunub. Amma Davud Bağirov prokurorluğa getməkdən yayınıb. Hazırda iş üzrə

təqsirli şəxs qismində istintaq cəlb olunan Qazaxıstan vətəndaşı Zarina Jeksenbayeva barəsində işə qərar dəyişməyib. O, məhkəmə baş tutana qədər Dubay Əmirliyinin ərazisini tərk edə bilməz.

M.Beishekeyevanın nümayəndəsi Abdulla Əfəndizadə deyir ki, Dubay Ali Məhkəməsinin qərarı Azərbaycan Ali Məhkəməsinə bu ilin iyununda daxil olub. Amma tanınma haqda qərarın verilməsi ləngidilir.

A.Əfəndizadə deyir ki, məsələni Azərbaycan ictimaiyyətinin, Azərbaycanın hüquq ictimaiyyəti və məhkəmə hakimiyyəti rəhbərliyinin diqqət mərkəzinə gətirməklə bir ananın övladına qaytarılmasına yaradılan əngəlləri ortaya qoyur.

"Mətbuatdakı hər çıxışından sonra qarşı tərəf məsələnin mahiyyətindən uzaq münasibət sərgiləyir, azyaşlı Ceylanın oğurlanması faktını bir atanın övladına sahib çıxması kimi təqdim edir. Halbuki uşaq anasının razılığı olmadan Dubaydan Azərbaycana gətirilib. Başqa sözlə, uşaq anasından oğurlanıb. Davud Bağirov iddia edir ki, Azərbaycan məhkəmələrində iş üzrə prosedur qaydalara uyğun proses gedir. Əslində isə ortada tamamilə başqa mənzərə var. Hakimlərin bəziləri, məsələni Səbəyel Rayon Məhkəməsinin hakimi Elmar Rəhimov qanunları bir kənara qoyub tamamilə başqa işlərlə məşğuldur. Merim Beishekeyeva Səbəyel Rayon Məhkəməsinin nümayəndəsi hüquqşünas Abdulla Əfəndizadədir. O, uşaq oğurluğu ilə bağlı mətbuatda dəfələrlə çıxışlar edib və iş üzrə Azərbaycan məhkəmələrində bir neçə iddia qaldırıb.

Hazırda Azərbaycan Ali Məhkəməsinə hakim Əsəd Mirzəliyevin icraatında Dubay Əmirliyinin Ali Məhkəməsinin iş üzrə çıxardığı qərarın tanınması işi var. Həmin qərara əsasən M.Beishekeyevanın D.Bağirova qarşı iddiası təmin olunub. Onların nikahı pozulub, azyaşlı Ceylanın anasının himayəsində qalması, Davud Bağirovun uşağı Merim Beishekeyevaya qaytarması, aliment ödənişi və digər tələblər təmin olunub.

ytıdı. Hakim nə edir? Hazırda vaxt uzatmaqla məşğuldur. İş üzrə məhkəmə prosesi 25 sentyabra təyin olunub. Hakim isə məzuniyyətə gedib və məzuniyyət müddəti oktyabrın sonlarında bitir. Qanunla hakim işi məhkəmə sədrinə təqdim etməli idi. Etməyib. Hesab edirik ki, hakim belə bir mövqedə dayanması məhkəmə sədri Araz Hüseynovun iradəsinə əks etdirir. Bundan başqa Davud Bağirov bu ilin martında mənimlə görüşəndə bildirmişdi ki, A.Hüseynovla yaxşı əlaqələri var. 2016-cı ildə Ceylanın Davud Bağirovun himayəsində verilməsini də onun vasitəsilə şərtləşdirib - yeni Səbəyel Rayon Məhkəməsinə müvafiq qərar alıb. Bunu məhkəmədə hansı marağa görə etdiklərini - yeni qərarın necə alındığını da Davud Bağirov mənə açıqlamışdı".

A.Əfəndizadə D.Bağirovun azyaşlı ilə bağlı mövqeyinin əsassız olduğunu diqqətə çat-

dır: "Davud Bağirov deyir ki, Ceylanın atasıdır və öz qızını Dubaydan Azərbaycana gətirməsində heç bir cinayət əməli yoxdur. Bəs niyə demir ki, uşaq anasının icazəsi olmadan, anasına şər-böhtan atmaqla həbs etdirildikdən sonra gizli şəkildə evdən oğurlanıb? Bir gecənin içində Türkiyəyə, oradan da Bakıya qaçırılıb? Uşaq Bakıya qaçırılıb ABŞ vətəndaşı olub və gün də ABŞ vətəndaşı olaraq qalır. Həqiqəti gizlətmək, həqiqətdən qaçmaq mümkün deyil. Bakıda Ceylaya saxta doğum şəhadətəsi 12 dekabr 2012-ci ildə böyük qanunsuzluqlara yol verilməklə alınıb. Bunu D.Bağirov Bakı Apelyasiya Məhkəməsinə özü də etiraf etməklə məcburiyyətində qaldı. Dedi ki, həmin şəhadətnaməni Azərbaycanda almaq üçün Ceylaya Nyu-York şəhərində verilən 16 noyabr 2012-ci il tarixli doğum şəhadətnaməsinin fotosuratını telefonla yollayıb. Bu məsələdən M.Beisheke-

Həbsə alınan köçkünün anası qanunsuzluqdan şikayət edir
Ədibə Qasimova: "Qızın atasının Məftundan qisas almaq məqsədilə əsassız şikayətlərlə..."

Qubadlıdan məcburi köçkün olan Ədibə Qasimova baş prokuror Zakir Qaralovdan kömək istəyir. Ə.Qasimova bildirir ki, oğlu Məftun Bayramovun barəsində Bakı Şəhər Prokurorluğunda aparılan cinayət işi qanunsuzluqlarla zəngindir. Bütün hüquq-mühafizə orqanlarına etdiyi şikayətlərin heç bir nəticəsi olmadığını görüb son ümid yeri kimi ölkə rəhbərliyinə müraciət etmək məcburiyyətində qalıb.

Belə ki, Məftun Eldar oğlu Bayramova Bakı Şəhər Prokurorluğunda CM-in 149.2.5, 150.2.5, 182.2.2-ci maddələri ilə ittiham verilib. Anası deyir ki, ittiham görə guya oğlu Fidan (ad şərtidir) adlı qızı 2015-ci ilin sentyabrında köməksiz vəziyyətə salaraq zorlayıb. Ona qarşı digər seksual xarakterli hərəkətlər edib. Ə.Qasimovanın bildirdiyinə görə, realıqda həmin qızla oğlu Məftun sevgili münasibətlərində olublar. 1 il davam edən ər-arvad münasibətləri rəsmi nikah olmasa da dini kəbinlə tanınıb. Gözüyaşlı ana deyir ki, münasibətdə olduqları müddət ərzində Məftun Fidani həyat yoldaşı qismində Azərbaycanın müxtəlif rayonlarında - Cəlilabadda, İsmayillıda, Şirvanda tanışlarının, dostlarının evinə aparıb, qonaq olublar. Hətta dostlarının qohumları da onları ər-arvad qismində öz evlərinə aparıblar. Bütün bu faktlar həmin şəxslərin ifadələri ilə təsdiq olunur. İşin vacib məqamı ondan ibarətdir ki, Fidan Məftunun keçmiş həyat yoldaşının əmisi qızıdır və hər iki ailə onların münasibətlərindən xəbər tutduqdan sonra Məftunun qayınatası ilə qızın atası arasında, yeni 2 qardaş arasında münasibətlər pozulub. Qızın atası Məftunu qisas almaq məqsədilə əsassız şikayətlərlə, sifariş əsasında həbs etdirib. Ə.Qasimova oğlunun həbsinin sifarişli və qanunsuz olmasını onunla əsaslandırır ki, 2016-cı ilin dekabrında edilmiş ilkin şikayətlər Binəqədi Rayon Prokurorluğunda araşdırılıb və Məftunun əməlinə cinayət tərkibi olmaması təsdiq olunduğundan cinayət işinin başlanması rədd edilib. Bundan sonra məlum olmayan səbəblərdən Bakı Şəhər Prokurorluğunda cinayət işi başlanmış və müstəntiq Cavid Abasov hər hansı yeni sübut əldə etmədən 2017-ci il avqustun 14-də oğlunu həbs edib. Ə.Qasimova bildirir ki, baş vermiş haqsızlıqla bağlı dəfələrlə Bakı Şəhər Prokurorluğunun rəhbərliyinin qəbulunda olub, şikayətini çatdırmaq istəsə də, ona imkan verilməyib. Ə.Qasimova ona münasibətdə ölkə rəhbərinin məmurlara xalqla bağlı çağırışlarının icra olunmamasından narahətçilik keçirir. Ümid edir ki, tezliklə heç öz yerini tapacaq.

□ E.HÜSEYNOV

yevanın valideyn olaraq xəbəri olmayıb. Həmin saxta şəhadətnamənin ləğv ediləcəyi gün də uzaqda deyil. İş üzrə proses 20 oktyabrda davam edəcək".

A.Əfəndizadə deyir ki, M.Beishekeyeva 2015-ci il 14 iyul tarixində Dubay Məhkəməsinin nikahın pozulması, azyaşlı Ceylanın onun himayəsində qalmasına və aliment tələbinə dair iddia verib. Dubay Məhkəməsinə işə baxılarkən tərəflərə - iddiaçı Merim Beishekeyevaya və cavabdeh D.Bağirova iddiaya vətəndaşları olduqları ölkələrdə baxılması və ya həmin ölkələrin qanunvericiliyinə uyğun baxılması təklif olunub. Hər iki tərəf işə Dubay Məhkəməsinə işə BƏƏ qanunlarına uyğun baxılmasına razılıq bildirildikdən sonra iddia üzrə baxış keçirilib. Bundan sonra D.Bağirov məhkəmənin qərarının onun xeyrinə olmayacağını düşünərək prosesin müvafiqiyyətini dayandırılması üçün vəsatət

verib. Bakıya gələrək burada gizli şəkildə M.Beishekeyevaya qarşı eyni məzmunlu iddia qaldırıb. M.Beishekeyevanın xəbəri və iştirakı olmadan cəmi 1 məhkəmə iclasında özünün xeyrinə qərar alıb: "Həmin qərar azyaşlı Ceylaya alınan Azərbaycan vətəndaşlığı kimi saxtadır. Dubay Ali Məhkəməsinin iş üzrə qanuni qərarı Azərbaycanın Ali Məhkəməsinin icraatındadır. Düşünürəm ki, hakim Dubay Ali Məhkəməsinin qərarı ilə əsaslı şəkildə tanış olub müvafiq qərar verəcək. Amma məsələnin başqa tərəfi də var - Davud Bağirov elə çıxış edir ki, sanki Ali Məhkəmənin qərarını da artıq alıb. Ceylanı xaricə deyil, öz anasına verilməsini tələb edirik, yerdə vicdanlı hakimlərin, göydə Allahın köməyi ilə buna nail olacağıq".

□ E.MƏMMƏDLİYEV
Qarşı tərəfin də mövqeyini dərc etməyə hazırıq.

Yeni cəza növü gəlir - elektron bilərzik...

Əliməmməd Nuriyev: "Alternativ cəzaların tətbiqi vətəndaş üçün daha humanist islah yolu təqdim edir"

Ölkə parlamenti cinayət qanunvericiliyinə çoxsaylı dəyişikliklər etməyə hazırlaşır. Prezident İlham Əliyev Milli Məclisə bununla bağlı təkliflər paketi göndərmişdir. Paketdə Cinayət Məcəlləsinə və Cinayət-Prosessual Məcəlləsinə dəyişikliklərin edilməsi nəzərdə tutulur. Cinayət Məcəlləsinin ümumi hissəsinə 30-dan, xüsusi hissəsinə isə 70-dən artıq dəyişiklik təklif olunur.

Təkliflər qəbul olunsa, CPM-in 25-dən çox maddəsi dəyişdiriləcək. Azərbaycanda yeni və daha humanist cəza növləri tətbiq olunacaq. Söhbət qismən azadlıqdan məhrum etmədən, yaxud azadlığın məhdudlaşdırılmasından, məhkumun cəmiyyətdən izolasiya edilmədən yaşayış yerində nəzarət altında saxlanmasıdır. Azadlığın məhdudlaşdırılmasına məhkum edilmiş şəxslər elektron bilərzik taxacaq və onların yerdəyişmələri informasiya-kommunikasiya texnologiyaları vasitəsilə hakimiyyət tərəfindən izləniləcək.

Elektron nəzarət təcrübəsi Qərb ölkələrində son 30 ildə tətbiq edilir və Avropa ölkələrinin təcrübəsini göstərir ki, elektron nəzarətdə olanların 91 faizi cəzanın çəkilməsi qaydalarını pozurlar. Elektron nəzarətdən azad edilmiş məhkumların 94 faizi isə sonradan residiv xarakterli cinayətlər törətmir. Qanun layihəsinə görə, elektron bilərziklər şərti cəzaya məhkum olunmuşlar barəsində də tətbiq ediləcək. Düstaqlar üçün nəzərdə tutulan elektron bilərzik 1950-ci ildə Harvard Universitetinin alimləri tərəfindən icad edilmişdir, ilk dəfə məhkumlar üzərində 1983-cü ildə tətbiq edilmişdir. Elektron bilərzikin işləmə mexanizmi sadədir; konfigurasiyasından asılı olaraq ev dustaqlığına buraxılmış şəxs müəyyən edilən ərazini tərk etdikdə nəzarət orqanına bu haqda siqnal ötürür. Həmin siqnal xüsusi quraşdırılmış monitora verilir və ona nəzarət edən operatora yazılı mesaj - həyəcan siqnalı çatır. Operator da həmin həyəcan mesajını arestantın nəzarətini birbaşa həyata keçirən ərazi üzrə nəzarətçiyyə ötürür. Nəzarətçi əvvəl həmin siqnalın hər hansı texniki xəta olub-olmamasını araşdırmaq üçün ev dustaqlığına buraxılanın ev telefonuna zəng edir. Bu halda evdə kabel telefonunun olması əsas şərtidir. Ev dustağı zəngə cavab vermirsə, bu dəfə onun evinin qapısı döyülür. Statistika göstərir ki, "elektron ev dustağı" edilmiş şəxslərin 99 faizi bu şərtlərə əməl edir. Elektron bilərzikin tətbiqi edildiyi bütün ölkələrdə nəzarət mexanizmi,

demək olar ki, bu cür həyata keçirilir.

Əliməmməd Nuriyev

demək olar ki, bu cür həyata keçirilir.

"Konstitusiya" Araşdırma Fondunun prezidenti, Ədliyyə Nazirliyi yanında Penitensiar Xidmətə Nəzarət üzrə İctimai Komitənin üzvü Əliməmməd Nuriyev deyir ki, cinayət törətməkdə təqsirləndirilən şəxslərə elektron izləyici vasitələrin tətbiqi onların praktikası humanizm prinsiplərinə əsaslanır və şəxsin cəmiyyətdən təcrid olunmasında mühüm amil kimi qiymətləndirilir. Onun sözlərinə görə, 2016-cı ilin may ayına qədər, növbəti amnistiya verilən zamana kimi Azərbaycanda hər yüz min nəfərə düşən məhkum sayına görə Avropada 4-cü yeri tuturdu: "2016-cı il 8 mart tarixində Avropa Şurası

Avropa ölkələrindəki həbsxanaların vəziyyəti ilə bağlı hesabatını açıqlamışdı. Hesabatda qeyd olunur ki, Rusiyadan sonrakı yerləri əhalinin hər 100 min nəfərinə düşən məhkumların sayına görə 305 nəfərlə Litva, 240 nəfərlə Latviya, 238 nəfərlə Azərbaycan, 227,9 nəfərlə Gürcüstan, 225 nəfərlə Estoniya, 204 nəfərlə Ukrayna tutur. Türkiyədə hər 100 min nəfərə düşən məhkum sayı 197,5, Moldovada 201,3, Polşada 203,5 nəfərdir. Avropa Şurasına üzv ölkələrdə hər 100 min nəfərə düşən məhkum sayı 124 nəfər təşkil edir. Hesabatda qeyd olunur ki, 2014-cü ilin məlumatına görə, Azərbaycanda azadlıqdan məhrum olunmuş şəxslərin sayı 22 min 579 nəfər təşkil

etdi. Ümumilikdə isə Avropa ölkələrində 2011-ci ildən bəri cəzaçəkmə yerlərində hər 100 yerə düşən məhkum sayında azalma müşahidə olunur. 2001-ci ildə bu göstərici 99, 2013-cü ildə 96, 2014-cü ildə 94 olub. 2014-cü ildə Avropa Şurası ölkələrində hər 100 min nəfərə düşən məhkum sayı 124 nəfər təşkil edir. 2013-cü ildə isə bu göstərici 134 nəfər idi. Göründüyü kimi, Azərbaycan rəhbərliyi və müvafiq strukturlar zamanında bu problemə çevik reaksiya verdilər. Sərəncamda nəzərdə tutulan tədbirlər və Probasiya xidmətinin yaradılması bu problemi əhəmiyyətli dərəcədə həll etməyə imkan yaradacaq. Bu xidmətin yaradılmasında əsas məqsəd müəyyən cinayətləri törətmiş şəxsləri cəmiyyətdən təcrid etmədən islah olunmasını təmin etməkdir. Bu məqsədə nail olmaq üçün ixtisaslaşmış yeni qurum - Ədliyyə Nazirliyinin Probasiya xidməti yaradılıb. Probasiya sınaq deməkdir və hüquq nəzəriyyəsinə bu anlayış şəxsin müəyyən şərtlərə riayət etməsi müqabilində cəzadan azad olunmasıdır. Elektron nəzarət vasitələrinin tətbiqini nəzərdə tutur. Məhkumun və ya təqsirləndirilən

şəxsin yerləşdiyi yeri müəyyən etməyə, yerdəyişməsinə qeydə almağa imkan verən texniki vasitənin həmin şəxsin üzərində yerləşdirilməsindən ibarətdir. Məhkum edilmiş şəxs qolbaq və ya saat formasında olan xüsusi çiplərlə təchiz edilən, rabitə şəbəkələrinə qoşulan vasitələri daşıyacaq. Qolbağın və ya saatın zədələnməsi, icazəsiz çıxarılması və ya onlara müdaxilə edilməsi cəhdləri olduqda bu barədə dərhal monitorinq mərkəzinə siqnal ötürüləcək. Bundan sonra müvafiq tədbirlər görülməlidir. Alternativ cəzaların tətbiqi ilk növbədə fərdin, vətəndaşın maraqlarını əsas tutmağa imkan verəcək. Bir qayda olaraq bütün cəmiyyət və dövlət cəza siyasətində kollektiv maraqların əsas tutulmasına çalışır, cəza siyasəti bunu uyğun həyata keçirir. Amma alternativ cəzaların geniş tətbiqi məhz fərdin hüquqlarının qorunması baxımından əhəmiyyətlidir. Obrazlı şəkildə deyə bilərik ki, alternativ cəzaların tətbiqi vətəndaş üçün daha humanist islah yolu təqdim edir".

Qeyd edək ki, İsrail istehsalı olan bu cür qolbaqların qiyməti hazırda 100-500 dollar arasında dəyişir.

□ E.MƏMMƏDƏLİYEV

"Diplomu tanınmayanların çoxu qanunsuz köçürülmə yolu ilə gələnlərdir"

Təhsil eksperti problemə aydınlıq gətirir

Azərbaycanda diplomların tanınma məsələsi hələ də aktual olaraq qalır. Lakin 4 il əziyyətlə oxuyub diplom ala bilməyənlərin çoxu imtahansız xarici ölkələrin ali məktəblərində oxuyan gənclər olur. Onlar ali təhsillərini başa vurduqdan sonra ya diplom ala bilmir, ya da aldıkları diplomu Azərbaycanda tanıma bilmirlər.

Bu dəfə isə diplom ala bilməyənlər Azərbaycanın ali təhsil müəssisələrində oxuyanlardır. Belə ki, Azərbaycan ali məktəblərində oxuyan 2500-dən çox gənc diplom ala bilməyib. 2013/2014-cü tədris ilində ali təhsil müəssisələrinə ümumilikdə 33 880 gənc qəbul olub. "Report"-un məlumatına görə, onlardan dövlət ali təhsil müəssisələrinə 28 839 nəfər, özəl ali təhsil müəssisələrinə isə 5 041 nəfər qəbul olub. Təhsil Nazirliyindən verilən məlumata görə, 2016/2017-ci tədris ilində ölkədə fəaliyyət göstərən ali təhsil müəssisələ-

rini bakalavriat səviyyəsi üzrə bitirənlərin (diplom alanların) sayı ümumilikdə 30 457 nəfər olub. Onlardan 22 100 nəfəri Təhsil Nazirliyinin tabeliyində olan, 4 372 nəfəri digər dövlət qurumlarının tabeliyində olan, 3985 nəfəri özəl təhsil müəssisələrini bitirib. Nəzərə alsaq ki, 2013/2014-cü tədris ilində Azərbaycan Tibb Universitetinə qəbul olan 932 gəncdən 104 nəfəri (4 illik ecazaçılıq fa kulləsi) bu il oranı bitirib. Bu da deməkdir ki, 828 tələbə hələ də təhsilini davam etdirir. Yekun nəticəyə görə, bu il 3423 nəfər diplom ala bilməyib. Bu

Kamran Əsədov

saydan da ATU-da tədrisini davam etdirən 828 tələbəni nəzərə alsaq, deməli, azı 2595 tələbə diplomusuz qalıb.

Qeyd edək ki, daha çox diplom ala bilməyənlər qeyri-qanuni yollarla xarici ölkələrin tanınmayan ali məktəbləri-

nə qəbul olub, sonra yenidən qeyri-qanuni yolla Azərbaycan universitetlərinə köçürülən tələbələrdir. Ancaq maraqlısı budur ki, 3-4 il ali məktəbdə parta arxasında oturan tələbə, adı jurnala yazılan tələbə aidliyyəti qurumların gözündən yayınma bilir. Nəticədə isə itirən tərəf tələbə olur. O, həm pulunu, həm də zamanını qeyb edir.

Təhsil eksperti Kamran Əsədov diplom ala bilməyən gənclərin böyük əksəriyyətinin xarici ölkələrdən köçürülmə yolu ilə gələn olduğunu dedi: "İlk növbədə qeyd edim ki, hər il ali məktəblərə müəyyən sayda plan yeri ayrılma da, onların heç də hamısı müəyyən olunmuş vaxtda təhsillərini başa vura bilmir. Onların bir hissəsi semestr imtahanları zamanı müvəffəqiyyət qazana bilmədiyi, qiymət ala bilmədikləri üçün, digər hissəsi ödənişli əsaslarla təhsil aldığı və təhsil haqqını ödəyə bilmədiyi üçün təhsilini yarımçıq qoymalı olur. Bir qisim tələbə də var ki, onlar hər il Dövlət İmtahan Mərkəzi

(DİM) tərəfindən ali məktəblərə qəbul imtahanlarında müəyyən olunmuş keçid balını toplaya bilmir və Dərbəndin, Dağıstanın, Rusiyanın, Ukraynanın hansısa ali təhsil müəssisəsinə qəbul olur. Bir ildən sonra isə hansısa yolla Azərbaycan universitetlərinə köçürülməsi həyata keçirilir. Bildiyiniz kimi, DİM elektron məzun sistemi yaradıb və ora ancaq rəsmi şəkildə ali məktəblərə qəbul olmuş şəxslər barəsində məlumat daxil edilir və 4 ildən sonra yalnız elektron bazada haqqında qəbul əmri və məlumatı olan şəxslərə dövlət nümunəli təhsil sənədi - diplom verilir. Bu gün diplom ala bilməyənlərin böyük qismini xarici ölkələrdən köçürülmə yolu ilə gələnlər təşkil edir".

Ekspertə görə, diplom almaqla bağlı yaşanan bir problem də bəzi ali təhsil müəssisələrinin məzunlarına vaxtında sənədlərini verməməsi ilə bağlı yaşanır: "Belə ki, tələbələr iyun-iyul aylarında məzun olsalar da, onlar noyabr-dekabr ayına qədər diplomlarını ala bilmirlər. Halbuki "Təhsil haqqında dövlət sənədlərinin nümunəli və onların verilməsi qaydaları"nın təsdiq edilməsi haqqında" Nazirlər Kabinetinin qərarına görə, diplomlar məzunlara ümumi təhsilin müvafiq səviyyəsinə bitirdikdən sonra 10 gün müddətində tənənəli surətdə təqdim edilməlidir. Lakin bu qaydalar kobud şəkildə pozulur".

□ Günel MANAFLI

MÜSAVAT

Son səhifə

N 198 (6812) 27 sentyabr 2017

Bu həşəratlar möcüzə yaradır

Bəzən kiçik heyvanlar nadir tapılan gözəllikləri yarada bilər. Bu heyvan növlərinin təbii yollarla yaratdıqları evlər, qozalar, ya da buraxdıqları izlər, təbiətin gözəlliyi və fəaliyyəti qarşısında bir dəfə daha heyrətə salır. Məsələn, sadə caddis milçəyi sürfəsi çınqıl, qum, budaq parçaları kimi çay qumu ilə bəzənmiş qoruyucu kisələr istehsal edir. Bütün arılar evlərin damında, üzüm bağlarında məskən tutmur. Türkiyə və İrana xas bir arı növü sürfələri üçün tac yarpaqları və palçıqdan 'çiçək buterbrod' edir. Arılar tərəfindən kafi miqdarda nektar və toz ilə doldurulan bu kisəciklər yalnız bir tək yumurta daşıya bilər. Cənnətquşu isə cütləşmək istədiyi yoldaşlarına təsir etmək üçün, ətrafı rəngli əşyalarla əhatə olunmuş, xüsusi hazırlanmış çardağ deyə adlandırılan strukturlar hazırlayır. Qumdan qala ya da mücərrəd heykəllərə bənzəyən bu strukturlar əslində içində yüz minlərlə ağ qarışqanın olduğu yuvalardır. Çöl arılarının bir növü yuvalarını, çiçəklərdən aldıkları lifləri öz ağız sularına qarışdıraraq düzəldir. Yuvanın üst toxumasındaki rənglər arının fərqli çiçəklərdən aldığı müxtəlif liflərdən qaynaqlanır. Sol tərəfdəki yuva isə arıların laboratoriyaya mühitində meydana gətirdiyi gözəl bir nümunədir.

Gəlin-qayınana davasında xoruldayan video mərhələsi

Gəlin-qayınana davalarında sərhəd yoxdur. Türkiyədə 61 yaşlı Nezife Yahya adlı qadın 32 yaşlı, ingilis dili müəlliməsi olan gəlini ilə mübarizənin ən müasir yoluna baş vurub. Qayınana onunla tez-tez dalaşan, bir evdə yaşadıkları üçün hər günleri dava ilə keçən gəlini Halime Yahyadan intiqam almaq üçün qəribə üsul tapıb. Günorta saatında, oğlu evdə olmayan vaxt gəlininin yatdığı görün qayınana onu telefonla çəkib. Buna səbəb gəlinin yatanda xoruldamaı olub. Ona bir neçə dəfə "sən yatanda çox xoruldayırsan" desə də, gəlin bunu inkar etdiyi üçün Nezife xanım dediklərini sübut etmək qərarına gəlib. Beləcə, onun videosunu çəkib və internetdə yayıb. Hazırda

Türkiyədə bu video çox populyardır. Qadının oğlu isə gəlin-qayınana davasındaki bu detallara qarışmaq istəmədiyini deyib.

80 yaşlı şəklin sirri açıldı

20 sentyabr, 1932-ci ildə Nyu-Yorkdakı Rokfeller mərkəzi göydələninin inşasında işçilərin günorta yeməyi yediyi anı təsvir edən fotosəkil ötən həftə 80 yaşını qeyd edib.

Lakin "Lunch atop a Skyscraper" (Göydələnin üstündə günorta yeməyi) adı verilən bu fotosəkilin işçilərdən xəbərsiz çəkilmədiyini, şirkətin işçiləri reklam məqsədilə orda oturduğu iddia edilib.

Naməlum fotoqrafın inşaatı izləmək üçün xəbər agentliklərindən göndərilən fotomüxbirlərdən biri olduğu təxmin edilir. Bir müddət bu fotosəkil çəkən adamın Çarlz Ebbets olduğu zənn edilərsə də, sonradan bölgədə bir neçə fotoqrafın da şəkil çəkdiyi müəyyən olmuşdu.

Fotosəkilin müəllif haqlarına sahib olan Corbis İmaj-şirkətinin nümayəndəsi Ken Conston deyib ki, "Bu fotosəkil Rokfeller tərəfindən reklam məqsədilə çəkdirilmişdi. İşçilər həqiqi idi, lakin bu vəziyyəti çəkmək üçün fotoqraf çağırılmış və onları sıraya düzmüşdü" deyib.

Evinə girən ayılarla söhbət apardı

Kanadalı Cordan Kout həyatına girən ayılarla mədəni şəkildə həyətdən çıxmalarını söyləyib. O, ayılarla görüşünü videoya çəkib və onu internetdə yayımlayıb. Kout öz həyatında ayı və onun iki balasını görəndə kimi aşağıdakıları deyib: "Uşaqlar, mən sizin gəlməyinizi istəyirəm. Yaxşı?" Bu sözləri eşidən kimi ayılar üzlerini döndərərək, evdən çıxıblar. Kanadalı onlara təşəkkür edib və sonra bunu deyib: "Ümid edirəm ki, mənim həyatım sizin xoşunuza gəldi. Sizə gözəl gün keçirməyi arzulayıram".

"Bax, kanadalılar vəhşi heyvanlara belə cavab verirlər" - bunu Kout facebook səhifəsində yazıb. O, bununla da Amerikada kanadalıların kobud olması ilə bağlı yayılan stereotiplərə cavab verməyə çalışıb. Sözügedən status 3.7 min layk yığıb. Avqustda isə xəbər yayılmışdı ki, kanadalı onun evinə boylanayan ayını yumruqla vurub.

QOÇ - Yaxşı olar ki, əsas vəxtinizi istirahətə həsr edəsiniz. Yeni əməkdaşlıq haqqındaki planlarınızı müvəffəqiyyətlə başa vurmaq istəyirsinizsə, yaxşı-yaxşı götür-qoy edin. Səfərə çıxmaq daha maraqlıdır.

BUĞA - Planetlərin bürcünüzdəki müsbət düzümü bu təqvim romantik tərzdə başa vuracağınıza dəlalət edir. Ən azı iki istiqamətdən sevindirici xəbər ala bilərsiniz. Saat 19-21 aralığında isə ehtiyatlı olun.

ƏKİZLƏR - Uğurlu gün hesab etmək olar. Ötən on gündə yığdığınız gərginlik xeyli səngiyəcək. Günün ikinci yarısında maraqlı görüş və qonaqlıqlarda iştirakınız da gözlənilir. Məğrur olun.

XƏRÇƏNG - Sağlamlığınızla bağlı əmələ gəlmiş problemləriniz azalacaq. Amma günün birinci yarısında daha çox istirahət etməlisiniz. Nəhərdən sonra isə varlanma ehtimalınız mümkündür.

ŞİR - Ulduzlar ayın ən uğurlu günlərindən birini yaşayacağınızı bəyan edir. Bir tərəfdən şəxsi işlərinizdə müsbət dönüş baş verəcək, digər tərəfdənse perspektivli təklif alacaqsınız.

QIZ - Səbəbsiz narahatçılığınızı dəf etmək üçün yeni mühitdə, yeni insanlar arasında olmağınız məsləhətdir. Bu səbəbdən qonaq getməyə hazırlaşın, Səhhətinizə də fikir verin.

TƏRƏZİ - Bu gün bürcünüzün "hakimiyət kürsüsündə" əyləşməsi qarşınızda ciddi seçim qoyacaq. İndi konkret addım atmaq yox, yalnız götür-qoy etmək lazımdır. Yeni əlaqələrə isə can atmayın.

ƏQRƏB - Ətrafınızdakıların sizi lazımcına başa düşməməsi səbəbindən ovqatınız aşağı ola bilər. Amma reallığa obyektiv qiymət verməklə çıxış yolu tapa bilərsiniz. Həmkarlarınızla mülayim davranın.

OXATAN - Təxminən saat 14-ə qədər istirahət etməyiniz məsləhətdir. Onsuz da həmin ərəfədə hansısa ciddi bir iş görməyiniz çətin-dir. Sonrakı müddətdə isə əksinə, aktivliyinizi artırmalısınız.

OĞLAQ - Qarşınızda sürpriz dolu bir təqvim dayanıb. Odur ki, passivlik göstərməməli, bütün enerjinizi nəzərdə tutduğunuz planların həlli istiqamətinə yönəltməlisiniz. Axşam mübahisədən çəkinin.

SÜTÖKƏN - Ruhunuzu bürüyən gərginliklə mübarizədə daxili rahatlığınızı bərpa edə biləcəksiniz. Bunun üçün maraqlı ünvanlarda olmağınız da vacibdir. Qlobal məsələləri məhz bu gün planlaşdırın.

BALIQLAR - Yalnız maliyyə məsələlərinin həllində uğur qazana bilərsiniz. Hansısa riskli hərəkət və ya yeni işə başlamaqsa uğursuzdur. Ailə üzvlərinizlə, dostlarınızla mübahisəyə yol verməyin.

Unutmayın, Tanrı ulduzlardan daha yüksəkdə durur!

Velosipedi çılpaq sürmək istədi, cəzalandı

Avstriyanın Fillax şəhərində güclü şaxtada çılpaq vəziyyətdə velosiped sürən şəxsi saxlayıblar. Bu barədə "The Local" xəbər verib. Çılpaq kişi bu vəziyyətdə hotelin qapısından içəri girmək istəyərkən diqqət çəkib. Bundan sonra o, hotelin geniş zalındakı yangınsöndürmə sənəklərini yandırdı. Yangınsöndürənlər isə öncə yerdə o şəxsin paltarlarını və ayaqqabılarını tapıblar. O, velosipedə hoppamb, qaçmağa çalışıb, amma daha sonra velosipedini də atıb. Polis kişini şəhərin mərkəzində yaxalayıb. Saxlanılan şəxs sərxoş vəziyyətdə olub və havanın temperaturunun -13 dərəcə olduğunu hiss etməyib. 2016-cı ilin iyununda xəbər verildi ki, Böyük Britaniyada lüt velosipedçilərin yürüşü olub. 250 nəfərə yaxın könüllü Sautqempton və Bristol şəhərinə yığışdıblar və 10 kilometrə yaxın məsafə qət ediblər.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Təsisçi: Rauf ARİFOĞLU
Baş redaktorun birinci müavini:
Azər AYGAN

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi

2528-ci məhəllə ev 44/d

Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Nazim SABIROĞLU

Lisensiya N: B 114
SAYI: 5.100

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.